

LIETUVOS Farmacijos žinios

Lithuanian Pharmaceutical News

2016 m. Nr. 1-2 (238-239)

Aplankius Ispanijos farmacijos muziejų Madride

(plačiau 60 psl.)

ISSN 1648-0066

Kiosego (Koszeg) vaistinių officinų interjerai (1777-1842).

(iš knygos „Apotheken-Museen-Denkmalapotheken in Ungarn“, 1996)

Minčių aruodas		4
Iš LFS veiklos		
BaltPharm Forumo 2016 programa		5
Interviu su vaistininku-lakūnu		
Rimu Masiliūnu		11
Iš LFS veiklos		
BaltPharm Forumo 2016 pranešimų santraukos		15
Laiškas į redakciją		28
Jubiliejai		39
Iš farmacijos istorijos		31
Jubiliejai		32
Iš LFS veiklos		37
Oficiali kronika		39
Ką rašo spauda apie farmaciją		41
Ką rašė „Farmacijos žinios“ prieš 80 metų		43
Gydomosios kosmetikos gamintojai		50
Memuarai „Mano gyvenimo nuotrupos“		
<i>dr. Henrikas Dūdėnas</i>		52
Farmacijos muziejai		60

*O rytą – tik džiaukis, gèrèkis!
Jauni žalumèliai net glosto blakstienas,
O sodai kaip rojus!
Kur žiūri – pražydusių puokščių pusnynai.
Kiekvienas medelis bepūpsu papuręs,
Kiekvieną ratuota bitutė apzvimbia,–
O dar tie rėksniai – tie špokai, tie strazdanai
Kad čirškia, kad klega –
Net miela!*

*Tai visą mūs laimę ir džiaugsmą
Pavasario žemė savy išmaitino –
Diegais išsprogdino, žiedais išžydėjo
Ir duoda visiems, kas tik myli jos buitį,
O mums tai ir miela, kad viskas atgijo, Pražydo,
pakvipo, linksmi suklegėjo –
Ir minta, ir auga –
Ir džiaugias, ir puošias –
Ir mylis.*

1930

PAVASARIO PARADAS

*Pavasario pievų melsvi vandenai
Geltonom purienom pražydo.
Žvitriai sublizgėjo paausinti herbai
Ant saulėto karžygio skydo.*

*Nuo miško ataskamba maršo garsai
Ir žaliosios vėliavos plazda.
Į priekį išjoja balsingas heroldas, Kraipydamas
iškilmių lazda.*

*– Išeikite, žmonės, seni ir maži
– Atokaiton – saulėn– prie šlaito!
Į valdžią atvyksta šaunus karaliūnas
Ir dovanas gausiai jums skaito.*

*Mažyliams – iš karklo ir gluosnio dūdų, Seniokams
– nuo kosulio vaisto!
O vyrams ir boboms – kam dalgę, kam grėblį
Į sprogstančius padirvius švaisto.*

*Jaunieji – rikiuokitės šen poromis!
Jums tokį sukutinį sudrošim,
Kad ligi rudens jisai miego neduos
Ir baigsis vestuvių kermošium!*

*Ir šitai užplūdo. O viešpatie, kas per minia! Tik
klega, tik šaukia, tik mirga...
O saulė šokina kietai pažabotą
Pavasario žvengiantį žirgą!*

1933

VINCAS MYKOLAITIS-PUTINAS

PAVASARIS

*Ak, tas pavasaris!
Viešpatie, kas per gražumas!
Dienų šiltumėlis, dangaus žydrumėlis, –
Saulutė – žeme ritinėjas.
Ogi vakarai kad užraus, kad užpliskins,
Tai, rodos, nemigtum per kiaurą naktele, –
Taip gera ant lauko –
Po sprogstančiu beržu –
Bedaliui!*

„Lietuvos farmacijos žinios“ – Lietuvos farmacijos
sąjungos periodinis žurnalas, skirtas farmacijos
specialistams, tęsia „Farmacijos žinių“
(1923-1940) tradicijas

Vyr. redaktorius prof. habil.dr. Eduardas Tarasevičius

REDAKCINE KOLEGIJA

Vaist., gyd. Laimis Akramas, klinikinė farmacija, mikrobiologija;
doc. dr. Zita Barsteigienė, farmakognozija; dr. Romualdas Basevičius,
farmakologija; prof. dr. Vitalis Briedis, vaistų technologija; prof. dr.
Liudas Ivanauskas, toksikologinė chemija, vaistų technologija; doc. dr.
Rimantas Klimas, vaistų technologija; doc. dr. Romaldas Mačiulaitis,
klinikinė farmacija, farmakoterapija; doc. dr. Tauras Antanas Mekas,
farmacijos istorija, socialinė farmacija; doc. dr. Vaidas Skyrius,
socialinė farmacija; prof. habil. dr. Paulius Vainauskas, toksikologinė
chemija; dr. Regina Žukienė, farmacijos istorija, socialinė farmacija; dr.
Jonas Grincevičius, socialinė farmacija; doc. dr. Raimondas Radžiūnas,
socialinė farmacija.

REDAKCINĖS KOLEGIJOS PATARIAMOJI VALDYBA

Vaist. Marytė Ūzienė – LFS Vilniaus krašto pirmininkė; vaist.
Astrida Tamošiūnienė – LFS Kauno krašto pirmininkė; vaist. Jolanta
Narbutienė – LFS Panevėžio krašto pirmininkė; vaist. Vida Grušienė
– LFS Šiaulių krašto pirmininkė; vaist. Danutė Varvolytė – LFS
Klaipėdos krašto pirmininkė.

REDAKCINĖS KOLEGIJOS KONSULTANTAI

Doc. dr. Algis Baranauskas, socialinė farmacija; doc. dr. Jurga
Bernatienė, vaistų technologija; doc. dr. Vidmantas Dirsė, organinė
chemija; doc. dr. Valdas Jakštas, farmakognozija; doc. dr. Audronis
Lukošius, farmakognozija; doc. dr. Rūta Marksienė, toksikologinė
chemija; dr. Žydrūnas Martinėnas, vaistų technologija; vaist. Jadvyga
Mikalauskiene, farmacijos istorija; dr. Vilma Petrikaitė – vaistų
chemija; doc. dr. Ona Ragažinskienė, farmakognozija; dr. Saulė
Velžienė, vaistų technologija; vaist. Liudvikas Rulinskas, farmacijos
istorija; vaist. Birutė Varanavičienė, klinikinė farmacija; vaist. Liudas
Šlepikas, vaistų chemija.

REDAKCINĖS KOLEGIJOS GARBĖS NARIAI

Farm. dr. Juozas Kalvaitis, klinikinė farmacija, JAV, Čikaga; farm.
dr. Algirdas Lukoševičius, klinikinė farmacija, JAV, Niujorkas; farm.
dr. Algis Pliūra, vaistų informacija, JAV, Niujorkas; farm. dr. Jerzy
Lazowski, onkologinė farmacija, Lenkija, Varšuva.

Leidėjo ir redakcijos adresas:

Universiteto g. 2, 01122 Vilnius,
tel. (8 5) 262 87 58, faksas (8 5) 262 87 58
El. paštas: LFSpharm@takas.lt

Šiame leidinyje pateikta informacija skirta tik
farmacijos ir medicinos specialistams.

Straipsnių autorių nuomonė gali nesutapti su redakcijos
nuomone. Recenzuojame tik mokslinius straipsnius.

Rankraščių negražiname. Redakcija už reklamos turinį neatsako.

© „Lietuvos farmacijos žinios“
2016, Nr. 1-2 (238-239)

Numerį parengė LFS leidybos centras,
Universiteto g. 2, LT-01122 Vilnius

Tiražas: 300 egz.

Spausdino:
UAB „Regrafas“

Piliakalnio g. 3, Kaunas. LT-46224
Tel. (8-37) 44 11 11

MIELOS KOLEGĖS IR
MIELI KOLEGOS!

*Sveikinu visus
„Lietuvos farmacijos
žinių“ žurnalo skaitytojus
sulaukus dvigubo žurnalo
numerio, kuris išėjo iš
spaudos 2016 metų
pavasarij.*

*Svarbu mums, vienos
seniausių žmonijos istorijoje profesijų atstovams ypač
jautriai ir atsakingai aptarnauti pacientus ir tuo būdu
prisidėti prie mūsų profesijos prestižo kėlimo. Šiame
žurnalo numeryje Jūs rasite straipsnius apie farmacijos
sektoriaus aktualijas. Skaitytojams pateikiame
BaltPharm Forumo 2016 programą ir šios tarptautinės
konferencijos pranešimų santraukas. Farmacijos
istorijos mėgėjai galės susipažinti su „Farmacijos
žinių“ žurnalo aprašomais įvykiais prieš 80 metų.
Skaitytojai susipažins su dr. Henriko Dūdėno memuarų
pabaiga ir vaistininko-lakūno Rimo Masiliūno
interviu.*

*Jubiliatų skiltyje skaitytojai ras išsamų straipsnį
ir iliustracijas apie prof. habil. dr. Arūno Savicko
mokslinę, pedagoginę ir visuomeninę veiklą. Žurnale
patalpinome dr. Reginos Žukienės pokalbį su 90-metį
paminėjusia Kuršienu vaistinės ilgamete provizore
Ona Venclovaite-Diržiene.*

*Skaitytojams pateikiama nuomonė vaistininko iš
Londono apie Lietuvos farmaciją.*

*Skaitytojai galės perskaityti iliustruotą straipsnį
apie Ispanijos farmacijos muziejų Madride.*

*Laukiame naujų mūsų žurnalo skaitytojų, kurie
perskaite mūsų žurnalą sulauks naujų žinių šaltinio
ir naujienų iš kolegų profesinės veiklos, ir farmacijos
mokslo bei praktikos apžvalgos, ir naudingų patarimų
bei atsakymų į Jus dominančius klausimus.*

*Linkiu visiems mūsų žurnalo skaitytojams puikios
sveikatos, sėkmės darbe ir asmeninės laimės!*

Pagarbiai,
prof. habil.dr. Eduardas Tarasevičius

BaltPharm Forum 2016

Klaipėda, Amberton Hotel, 2016 04 15-16

BaltPharm
Forum
15-17.04.2016
LIETUVOS KLAIPĖDA

Programa

Programme

Penktadienis, balandžio 15 d.

Friday, April 15th.

09.00-10.00 Registracija

Registration

Sesijos I dalis

Session I

Posėdžio vadovai/
Chair Prof. dr. Ona Ragažinskienė, Lietuva/Lithuania
Dr. Jerzy Lazowski, Lenkija/Poland
Dr. Vitalija Povilaitytė Petri, Belgija/Belgium

10.00-10.30 Sesijos atidarymas

*Prof. Dr. Ona Ragažinskienė, Lietuvos Farmacijos sąjungos viceprezidentė
Dr. Jadvyga Zinkevičiūtė, LR Sveikatos apsaugos viceministrė, Lietuva*

Welcome by

*Prof. dr. Ona Ragažinskienė Vice-President of the Lithuanian Pharmaceutical Association
Dr. Jadvyga Zinkevičiūtė, vice minister of Ministry of Health, Lithuania*

10.30-11.00 Auginių vaistinių produktų ir maisto papildų cheminės sudėties įvertinimo šiuolaikiniai metodai

Prof. dr. Liudas Ivanauskas, Lietuvos sveikatos mokslų universitetas

Modern methods in analysis of herbal medicinal products and food supplements

Prof. Dr. Liudas Ivanauskas, Lithuanian University of Health Sciences

11.00-11.30 Auginių preparatų chelatinių junginių poveikis žmogaus organizmo intoksikacijai sunkiaisiais metalais

Prof. dr. Nijolė Savickienė, Lietuvos sveikatos mokslų universitetas

The chelation safeguard of herbal medicinal products

Prof. Dr. Nijolė Savickienė, Lithuanian University of Health Sciences

11.30-12.00 Atgaivos pertraukėlė

Refreshment brake

12.00-12.30 Tradiciniai vaistiniai augalai – visuomenės sveikatinimo produktai

Prof. dr. Ona Ragažinskienė, Vytauto Didžiojo universitetas

Medicinal herbs and their rational consumption for assurance community health

Prof. Dr. Ona Ragažinskienė, Vytautas Magnus University

12.30-13.00 Apiterapija: praeitis, dabartis ir ateities iššūkiai

Prof. dr. Sonata Trumbeckaitė, Lietuvos sveikatos mokslų universitetas

Apitherapy: past, present and future challenges

Prof. Dr. Sonata Trumbeckaitė, Lithuanian University of Health Sciences

13.00-13.30 Sausų akių ligos diferenciacija ir ligos gydymas pagal ligos tipą

Differentiation and treatment of dry eye disease

Aušra Budrienė, gydytoja, UAB "Allergan Baltics", Lietuva

Aušra Budrienė, physician, UAB Allergan Baltics, Lithuania

13.30-14.30 Pietūs

Lunch

Sesijos II dalis

Session II

Posėdžio vadovai/
Chair

Doc. dr. Kostas Ivanauskas, Lietuva/Lithuania
Prof. dr. Nijolė Savickienė, Lietuva/Lithuania

14.30-15.00 **Kaip turi keistis visuomenė, pramonė ir verslas, kad įveiktume globalios ekonomikos iššūkius ir užtikrintume tvarią valstybės ateitį**
Robertas Dargis, Lietuvos pramonininkų konfederacijos prezidentas

Change of society, industry and business in order to overcome the challenges of the global economy and to ensure the sustainable future of the State
Robertas Dargis, president of Lithuanian Confederation of Industrialists

15.00-15.30 Materia medica tradicinėje Lietuvos medicinoje

Doc. dr. Tauras Antanas Mekas, Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, Lietuvos Medicinos ir Farmacijos istorijos muziejus

Materia medica in traditional Lithuanian medicine

Assoc. Prof. Dr. Tauras Antanas Mekas, Lithuanian University of Health Sciences, The Museum of Medicine and Pharmacy History

15.30-16.00 Vaistininko vaidmuo ir atsakomybė aprūpinant pacientus tradiciniais ir savigydos produktais

Dr. Jurgita Daukšienė, Lietuvos sveikatos mokslų universitetas

Role and responsibilities of pharmacist by delivery of complimentary and self-care products to patients

Dr. Jurgita Daukšienė, Lithuanian University of Health Sciences

16.00-16.30 Racionalus nereceptinių vaistų vartojimas

Žydrūnas Martinėnas, Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba prie SAM

Rational use of OTC medicines

Žydrūnas Martinėnas, State Medicines Control Service of Lithuania

16.30-17.00 Iki klinikiniai ir klinikiniai homeopatinių vaistų tyrimai

Prof. dr. Daiva Majienė, Lietuvos sveikatos mokslų universitetas

Preclinical and clinical investigations of homeopathic drugs

Prof. Dr. Daiva Majienė, Lithuanian University of Health Sciences

17.00-17.30 Šios dienos herojai. Kaip nesuklysti rekomenduojant sveiką mitybą ir fizinį aktyvumą vaistinės klientui?

Ignas Bakėjus, sertifikuotas INSANITY instruktorius Lietuvoje, sporto, mitybos ir sveikos gyvensenos žinovas, Vilnius.

Today's heroes. How to make no mistakes recommending a healthy diet and physical activity for the pharmacy customer?

Ignas Bakėjus, certificated INSANITY instructor in Lithuania, fitness, nutrition and healthy lifestyle connoisseur, Vilnius

19.00 Priėmimo vakariene

Welcome reception

Saturday, April 16th.

Šeštadienis, balandžio 16 d.

08.00-10.00 Poster session
Best poster award

Chairs /
Posėdžio
vadovai

Dr. Jurgita Daukšienė, Lithuania/Lietuva, Prof. dr. Ilze Bārene Latvia/Latvija
Acad., Prof. Habil. Dr. Audrius Maruška, Lithuania/Lietuva, Dr. Daisy Volmer, Estonia/Estija
Prof. Dr. Liudas Ivanauskas, Lithuania/Lietuva

Posterių pristatymas
Geriausio posterio apdovanojimas

09.00-10.00 **Registration**
Plenary session I

Registracija
Plenarinė sesija I

Chairs /
Posėdžio
vadovai

Prof. habil. dr. Eduardas Tarasevičius, Lithuania/Lietuva
Kitija Blumfelde, Latvia/Latvija
Jaak Koppel, Estonia/Estija

10.00-10.30 **Opening Ceremony**
Mayor of Klaipėda city Vytautas
Grubliauskas
Welcoming remarks from Lithuanian,
Estonian and Latvian societies' presidents

Sesijos atidarymas
*Klaipėdos miesto meras Vytautas
Grubliauskas
Lietuvos, Estijos ir Latvijos draugijų
prezidentų sveikinimo žodis*

10.30-11.30 **A New pharmacy for a new Society**
*Dr. Carmen Peña, President FIP, The Hague,
Netherlands*

**Naujas farmacijos vaidmuo – naujai
visuomenei**
*Dr. Carmen Peña, Tarptautinės farmacijos
federacijos (FIP) prezidentė, Nyderlandai*

11.30-12.00 *Refreshment brake*
Poster session

Atgaivos pertraukėlė
Posterių pristatymas

12.00-12.30 **European trends in regulations of
complementary and self-care health
products in European Union**
*Vytėnis Povilas Andriukaitis, European
Commissioner for Health and Food Safety,
Belgium*

**Ar mums reikalingas specifinis
teisėnis vaistinių augalų produktų
reguliavimas**
*Vytėnis Povilas Andriukaitis, Europos
komisaras, atsakingas už sveikatos ir maisto
saugą, Belgija*

12.30-13.00 **Medicinal plants and biologically
active compounds Diversity
Assessment Methodology**
*Acad., Prof. Habil. Dr. Audrius Maruška,
Prof. Dr. Ona Ragažinskienė, Vytautas
Magnus University, Lithuania*

**Vaistinių augalų ir biologiškai
veikliųjų junginių įvairovės vertinimo
metodologija**
*Akad., prof. habil. dr. Audrius Maruška, prof.
Dr. Ona Ragažinskienė, Vytauto Didžiojo
universitetas, Lithuania*

13.00-14.00 *Lunch*

Pietūs

Plenary session II

Plenarinė sesija II

Chairs /
Posėdžio
vadovai

Ilze Barne, Latvia/Latvija, Dr. Vitalija Povilaitytė Petri, Belgium/Belgija
Kaidi Sarv, Estonia/Estija, Dr. Jurgita Daukšienė, Lithuania/Lietuva

14.00-14.25 **Experiences from other European
Union countries: herbal medicinal
products and botanical food
supplements in Belgium**

**Europos Bendrijos šalių patirtis:
augaliniai vaistiniai preparatai ir
maisto papildai Belgijoje**

*Dr. Vitalija Povilaitytė-Petri, University of
Mons, Belgium*

*Dr. Vitalija Povilaitytė-Petri, Mons
Universitetas, Belgija*

14.25-14.50 **The latest changes in Lithuanian
legislation concerning the
pharmaceutical sector**
*Gita Krukienė, Director of the Department
of Pharmacy, Ministry of Health of the
Republic of Lithuania*

**Naujausi Lietuvos teisės aktai susiję
su farmacijos sektoriaus reguliavimu**
*Gita Krukienė, Lietuvos Respublikos Sveikatos
apsaugos ministerija, Farmacijos departamento
direktorė*

14.50-15.00 **Short presentation from
Pharmacists' Trade Union,
Lithuania**

**Vaistinių Darbuotojų profesinė
Sąjungos trumpas pranešimas,
Lietuva**

15.00-15.30 *Refreshment brake*
Poster session

Atgaivos pertraukėlė
Posterių pristatymas

Chairs /
Posėdžio
vadovai

Prof. dr. Ilze Bārene, Latvia/Latvija, Kaidi Sarv, Estonia/Estija, Dr. Jurgita Daukšienė,
Lithuania/Lietuva

15.30-16.00 **The role of Estonian pharmacist's
by delivering of Complementary
and self-care products**
*Jaak Koppel, president of the
Pharmaceutical Society of Estonia*

**Estijos vaistininkų vaidmuo
aprūpinant gyventojus tradiciniais ir
savigydos produktais**
*Jaak Koppel, Estijos Farmacijos draugijos
prezidentas*

16.00-16.20 **Recent changes in the
pharmaceutical legislation in
Estonia**
*Kaidi Sarv, The Estonian Pharmacists
Association*

**Naujausi pokyčiai farmacijos teisės
aktuose Estijoje, jų įtaka farmacijos
sektoriui**
Kaidi Sarv, Estijos farmacininkų asociacija

16.20-16.50 **Complementary and self-care
products in Latvian pharmacies
and responsibilities of pharmacists
by their delivery**
Dr. Inese Sviestina, Rīga Stradiņš University

**Tradiciniai ir savigydos produktai
Latvijos visuomenės vaistinėse ir
vaistininkų atsakomybė jais
aprūpinant gyventojus**
Dr. Inese Sviestina, Rygos Stradiņš universitetas

16.50-17.10 **Recent changes in Latvian
legislation, their impact on
pharmacy sector.**
*Kitija Blumfelde, president of Pharmacists'
Society of Latvia
Janis Zvejnieks, deputy director State Agency
of Medicines of the Republic of Latvia*

**Naujausi pokyčiai farmacijos teisės
aktuose Latvijoje, jų įtaka farmacijos
sektoriui**
*Kitija Blumfelde, Latvijos farmacininkų
draugijos prezidentė
Janis Zvejnieks, Latvijos Respublikos vaistų
agentūros direktoriaus pavaduotojas*

17.10-17.20 **Pharmacy students surprise
presentation**

**Farmacijos studentų prezentacija
siurprizas**

17.20-18.00 Discussion and closing remarks
Acceptance of resolution

Baigiamosios diskusijos
Rezoliucijos priėmimas

19.30 **Gala Dinner**

Gala vakarienė

SVARBUS TARPTAUTINĖS FARMACIJOS FEDERACIJOS (FIP) FARMACIJOS PRAKTIKOS TARYBOS (BPP) PRANEŠIMAS

2016 kovo mėn. TFF (FIP) Farmacijos praktikos taryba priėmė tokią apibrėžtį, kas yra „vaistininkas“:

***Vaistininkas** yra mokslų pagrįstas studijas baigęs sveikatos priežiūros specialistas, kuris yra vaistų tiekimo ir vartojimo visais aspektais ekspertas. Vaistininkai užtikrina prieigą prie saugių, ekonomiškų ir kokybiškų vaistų ir jų atsakingą vartojimą tiek atskirų pacientų, tiek sveikatos priežiūros sistemų.*

Atsakingas vaistų vartojimas reiškia, kad sveikatos sistemos suinteresuotųjų šalių veikla ir galimybės yra suderintos, siekiant užtikrinti, kad pacientai gautų tinkamus vaistus reikiamu laiku, vartotų juos tinkamai ir turėtų iš jų naudos. Pateikdami tinkamus vaistus pacientams, kurių jiems reikia, būtina visų dalyvių, įskaitant vyriausybę, viziją, kaip integruoti viešuosius ir privačius interesus ir sutelkti išteklius.

What is a pharmacist?

In March 2016 the Board of Pharmaceutical Practice of FIP adopted the following definition of a “pharmacist”:

***A pharmacist** is a scientifically-trained graduate healthcare professional who is an expert in all aspects of the supply and use of medicines. Pharmacists assure access to safe, cost-effective and quality medicines and their responsible use by individual patients and healthcare systems.*

Responsible use of medicines implies that health-system stakeholder activities and capabilities are aligned to ensure that patients receive the right medicines at the right time, use them appropriately, and benefit from them. Bringing the right medicines to patients who need them requires the engagement of all actors, including governments, and a vision on how to integrate public and private interests and mobilise resources.

INTERVIU SU VAISTININKU-LAKŪNU RIMU MASILIŪNU

Neseniai sulaukėte Kolegų sveikinimo su gražia gyvenimo ir profesinės veiklos sukaktimi. Mūsų žurnalo skaitytojams įdomu sužinoti apie retą vaistininkų tarpe sutinkamą hobį, kurį, anot Eugenijos Šimkūnaitės, reikėtų vadinti lietuviškai „svyla“. Taigi, kada atsirado Jūsų svyla laisvalaikį skirti lėktuvo kabinai?

Sena vaikystės svajonė, kuriai buvo lemta išsipildyti. Gimiau ir užaugau šalia Jonavos miesto kitoj upės pusėje vaizdingo Taurostos upelio pašonėje.

Nuo namų atsiverdavo graži laukų ir netoliese esančio miško panorama. Už miško ant kalnelio buvo Gaižiūnų karinis aerodromas, kuriame sovietiniai kariniai lėktuvai pastoviai kildavo ir leisdavosi pro mano namus. Aš užvertęs galvą dieną stebėdavau ir tas lėktuvo gausmas įaugo į širdį visam gyvenimui. Mokykloje lietuvių kalbos mokytoja įskiepijo meilę knygai „Žemė žmonių planeta“, „Mažasis princas“ kurio autorius Antuanas de Sent Egziuperi buvo lakūnas. Tai buvo mano gyvenimo kredo – autoriaus biografija ir knygoje išreikštų minčių. Baigus mokslus ir pradėjus dirbti vaistų sandėlyje teko proga susipažinti su lakūnu Vytautu Lapėnu, kuris įsirengė savo aerodromą Pajstry, prie Panevėžio. Draugai padovanojo amerikietišką lėktuvėlį, tad pakvietė paskraidyti. Pačiam paėmus vairolazdę į rankas, jos jau paleisti nesugebėjau. Teko, kad išmokti skraidyti pačiam pasirūpinti lėktuvu. Pirkom jį trise, skraidymo entuziastai, nenaują bet patikimą ir galingą JAK-18 T. Nuo to laiko kiekviena laisva diena praeidavo aerodrome nuo ryto iki vėlyvaus vakaro.

Kaip pasirinkote vaistininko profesiją, ar tai buvo vidinis potraukis, ar buvo pašalinis poveikis?

Na tai tikrai ne pašalinis poveikis. Baigus vidurinę mokyklą tų pašalinių potraukių poveikių dar nebuvau išbandęs. Stojau i medicinos institutą, kur buvo potraukis, nes mama buvo medikė ir kol mokiausi mokykloje, pasibaigus pamokoms skubėdavau į darbą pas mamą. Ten praleisdavau daug laiko. Taip gimė meilė mediko profesijai.

Kokie liko prisiminimai iš studijų laikotarpio, ar pakanka gautų žinių praktinei veiklai?

Studijos tai gražiausi ir įdomiausi gyvenimo metai. Mokslai sekėsi neblogai. Reikėjo daug kruopštumo ir kantrybės. Daug disciplinų tais laikais reikėjo mokytis, kurių pratiškai darbe nereikėjo, o praktikos buvo mažoka. To ko galima išmokti žinias taikant tik praktiškai. Bet tais laikais, praktika vasarom vykdavo Gerdašių tarybiniam ūkyje, kuris augindavo vaistažoles. Teko gerai pažinti visas vaistažoles ir išmokti jų pavadinimus, lotyniškai lietuviškai ir rusiškai. Tai Eugenijos Šimkūnaitės dėka, kuri tuo metu tame ūkyje dirbo ir vadovavo studentų praktikoms.

Ar pakanka laiko ir kantrybės teikiant pacientams būtinąją farmacinės rūpybos paslaugą – informuoti kiekvieną vaistų gavėją apie receptinių ir bereceptinių vaistų racionalų vartojimą ir galimas nepageidaujamas reakcijas?

Laiko ir kantrybės tai tikrai pakanka. Čia daugiau priklauso ar klientas nori sužinoti ir domisi. Tada pasijauti tikras savo specialybės žinovas, galėdamas pritaikyti praktiškai savo žinias įgytas per tuos dešimtmečius dirbant vaistinėje. Malonu būna išgirsti iš savo klientų padėkos žodžius, už tą ar kitą rekomenduotą preparatą, kuris tikrai padėjo.

Kadangi dirbu Vilniuje, o čia labai internacionalinė žmonių sudėtis, tai labai praverčia, kad gali susikalbėti lenkiškai, rusiškai. Sulauki klientų, kurie atsiveda savo pažįstamus iš kitų Vilniaus rajonų, kurie jau ieško „pačio“, kadangi čia galima susikalbėti jiems brangia kalba.

Kokių papildomų farmacinės rūpybos paslaugų pageidauja pacientai vaistinėje?

Daug kartų teko suteikti ir pirmą pagalbą vaistinėje, pamatuoti kūno temperatūrą, kraujospūdį.

Liberalios pakraipos politikai Seime pakartotinai teikia Farmacijos įstatymo pataisą, numatančią berecepčių vaistų pardavimą visose mažmeninės prekybos įmonėse. Ar saugu vartoti šiuos vaistus žmonėms negavus vaistininko ar jo padėjėjo konsultacijos?

Na tai juk vaistinis preparatas, kuris turi ne tik pagrindinį poveikį, bet ir šalutinį, sąveika su kitais preparatais. Specialisto konsultacija yra būtina. Viršijus medikamento dozę, ne tik apsinuodijimas, bet koma ar mirtis gali ištikti. Juk net ir vaistinėje berecepčiai laikomi atskirai, o ne savitarroje.

Savo profesinę kvalifikaciją keliate dalyvaujant Lietuvoje ir užsienyje vykstančiose konferencijose. Kaip vertinate FIP kongresus, BaltPharm Forumus ir kitas konferencijas?

FIP kongresuose dalyvauju nuo pat pradžių, kaip tik Lietuva tapo FIP nare. Praleidęs gal tik keletą, dėl susiklosčiusių tuo metu aplinkybių. Įdomų visada būdavo pabendrauti su vaistininkais iš įvairių pasaulio šalių. Kiek pažįstamų ir draugų kasmet sutikdavai ir sutardavom kitais metais vėl susitikti. Laukdavai kito kongreso, kad galėtum pamatyti mielus veidus ir šypsenas, juk į juos važiuodavo beveik tie patys asmenys. Pasirinkdavome sau artimas sekcijas ir klausydavom pranešimus.

O Lietuvoj, kiek konferencijų, LFS suvažiavimų dalyvauta, kiek įvairiausių aktualijų išgavildenta, pranešimų išklaudyta. Tą patį galima paminėti ir apie problemas spręstas Pabaltijo mastu BaltPharm forumuose. Su nekantrumu laikiu ir šių metų forumo vyksiančio Klaipėdoje, į kurį atvyksta pati FIP prezidentė kurią pernai išrinkome kongrese, kuris įvyko Tailando sostinėje Bankoke.

Kaip sekėsi „suorientuoti“ savo dukrą pasirinkti vaistininkės profesiją?

Dukra Rūta Matulaitienė baigė farmacijos studijas Kaune prieš 5 metus. Tačiau susiklosčius šeimyninėms aplinkybėms liko gyventi ir dirbti Kaune, ir neišsipildė svajonė turėti savo pavaduotoją po ranką, kaip sakoma. Giminėje dar buvo suorientuoti ir pasekė mano pavyzdžių dukros pusbrolis ir pusseserė. Pernai sukako 20 metų, kai buvo atidaryta Baltupio vaistinė, kurioje nuo pat atidarymo dirba žmona Nijolė. Tai viena iš pirmųjų privačių vaistinių Vilniaus mieste. Joje užaugo dukra ir pamilo šį nelengvą ir atsakingą darbą. Tai paskatino mokytis vaistininko profesijos.

Laisvalaikį skiriate dviračių sportui, turizmui, LFS įsteigtam E. Šimkūnaitės labdaros ir paramos fondui ir skanių patiekalų gamybai.

Laisvalaikio visada pritrūksta. Šiuo metu, kai lėktuvo jau neturiu, tai pagrindinis dėmesys skiriamas kelionėms su draugų kompanija iš Panevėžio, su kuriais susipažinau pradėjęs lankyti lauko teniso klubą „Aisetas“. Pagrindas, tai kelionės dviračiais po Lietuvos neatrastas vietas, nacionalinius parkus per Jonines. Mat turime nuostabų trenerį Joną. Jau apie dešimt metų, rugpjūčio pirmąją pusę, visa kompanija organizuojame dviračių žygius po Europą. Apvažiauta Olandija, Belgija, Prancūzijos Luaros slėniai, Austrija ir Vengrija palei Dunojų, Vokietija palei Mozelio ir Reino upes. Įdomiausia kelionė su visa manta ant dviračių. Iš Klaipėdos

laivu į Kylį ir dviračiais, per Daniją užsukant į Borgholmo sąlą, ir per Švediją iki Karlshaimo uosto grįžtant atgal keltu. Tai buvo žygis ant išgyvenimo. Per Mindaugo karūnavimo šventines dienas kasmetiniai plaukimai baidarėmis Lietuvos upėmis, upeliais, ežerais. Taip tos vasaros ir nelieka. O kur dar aistra žvejybai, sodininkystei ir daržininkystei tėvų sodyboje prie Jonavos, kurią tenka prižiūrėti ir rūpintis.

Dar aistra valgio gaminimui ir eksperimentavimui, naujų receptų kūrimui. Malonu kažką pagaminus pradžiuginti artimuosius, o ypač anūkėlį Rytį, kuris valgo tik dieduko kotletus arba dieduko lietinius iškeptus krosnyje, pakūrenta malkomis. Tai pat smagu pamaloninti vaistinių darbuotojus savo patiekalais.

Koks yra mėgstamiausias Jūsų gaminamas patiekalas, kurį galėtumėte pasiūlyti ir draugams?

Receptas patentuotos tuno picos:

Gaminame picos padą arba palengvinimui naudojame du papločius „Baltojo pyrago“ kepyklos būtinai, nes tik jie būna traškūs ir neapsakomo skonio.

Ruošiamo padažą: jam reikės lygiom dalim po du šaukštus majonezo, pomidorų ketčupo, Dižono garstyčių ir šiek tiek aštrių garstyčių pridedant Čili padažo šaukštelį. Išmaišome viską ir užtepam ant padų.

Ruošiamo tuną: perkame tuną po 600g raudonose dėžutėse aliejuje.

Tris-keturias vidutines svogūno galvas nulupam ir susmulkinam, kepam iki parusvės ant trupučio aliejaus ir sudedam pusę 300g tuno nupylę aliejų iš dėžutės. Nukeliam nuo kaitlentės ir gerai išmaišom pasmulkindami tuno gabaliukus. Visą paskleidžiame lygiai ant picos padų.

Dar reikės 4-5 pomidorų kuriuos supjaustom plonomis riekelėmis ir sudedam ant viršaus tuno, kad pilnumoj uždengtų. Tada juos apiberiam šiek tiek druska ir džiovintu raudonėliu. Ant viršaus tarkuoto sūrio, kepam orkaitėje 180°C pradžioje apačią, o kai pradeda skrusti įjungiam ir viršutinį kaitinimą su oro konvekcija. Skanaus

„Lietuvos farmacijos žinių“ žurnalo redaktorius E. Tarasevičius

Arbatos mažyliams

Pasitelkus Lietuvos pediatro doc. Algimanto Vingro žinias bei patirtį, Lietuvoje sukurtos specialios receptūros GURGIO, PUKSIO, KNIURKIO, ŽVARBIO arbatėlės, kurių sudėtyje nėra pridėtų cukrų, o žolelės subalansuotos taip, kad sustiprintų viena kitos veikimą, būtų saugios vartoti. Natūraliai gero skonio atvėsintą arbatėlę mažyliai galės gerti net ir nesaldintą, o arbatos draugai Puksis, Gugris, Kniurkis ir Žvarbis taps tikri mažylių geros savijautos pagalbininkai!

- Lengvas peršalimas dažniausiai praeina pasitelkus siauralapio gysločio lapų, tūbių, šėivamedžių, ramunėlių žiedų mišinio „Žvarbio“ arbatą. Ji veikia švelniai, retina, slopina sausą kosulį, skystina sekretą ir gerina atsisosėjimą, skatina prakaitavimą, mažina karščiavimą, ramina burnos ir gerklės uždegimą, slopina bakterijų dauginimąsi.
- Sunegalavus pilvukui padėti gali ramunėlių žiedų, kmynų vaisių, pipirmėčių lapų, saldžiųjų pankolių vaisių mišinio arbatėlė. Tokios sudėties „Pukσιο“ arbatėlė gerina virškinimą, aktyvina virškinimo veiklą, pasižymi priešuždegiminiu veikimu,

mažina dujų kaupimąsi žarnyne ir skatina oro pasišalinimą, kartu malšina dėl jų atsirandantį skausmo pojūtį.

- Gelbstint užkietėjusius viduriukus, vertingos maistinės skaidulos, baltšvųjų gysločių sėklų luobelė, linų sėklų, ramunėlių žiedų ir obuolių žievelių arbatėlės mišinys. Tokia sudėtimi paruošta „Gurgio“ arbatėlė šiek tiek panaši į drebučius, tačiau malonaus skonio. Ji labai švelniai, nedirgindama organizmo mažina vidurių užkietėjimą, pūtimą, ramina virškinamąjį traktą.
- Vaikų dirglumo, irzlumo, sunkaus užmigimo šalinimui vartoti rinktis melisų lapus, levandų žiedus, pasiflorų žolę, liepų žiedus, o dar geriau – visų jų mišinį – „Kniurkio“ arbatėlę. Ji taip pat padeda šalinti niežulį, ramina, slopina nerimą, dirglumą mažina skausmą, atpalaiduoja, padeda užmigti.

Kokios turi būti arbatėlės, kad jas galėtų vartoti jau ir mažyliai, pataria daktaras Algimantas Vingras:

- netinka suaugusiems skirtos vaistažolės ir jų mišiniai – ieškokite specialiai subalansuotos receptūros produktų;
- arbatoje mažyliams nereikalingi pridėti cukrūs;
- esant poreikiui vartoti žolelių arbatas kasdien, po 2 savaitių reikėtų daryti pertrauką (ne trumpesnę kaip 10–14 dienų);
- arbatėlė turėtų būti vartojama tik šviežiai paruošta;
- siekiant palaikyti pakankamą skysčių kiekį rekomenduojama per dieną išgerti 300–400 ml arbatėlių.

A NEW PHARMACY FOR A NEW SOCIETY

Dr. Carmen Peña,
FIP President

BaltPharm Forum, April 16th, 2016
Amberton Hotel, Klaipėda, Lithuania

Following the Vision of FIP defined in 2008, we have to continue building a bright future for every pharmacist and pharmaceutical scientist for the well-being of patients. Our mission is to renew pharmacy to ensure that our profession remains relevant and respond effectively to the current and future needs of our new society.

To address this challenge I presented to the FIP Council a plan called two times two: two actions at two levels. The first action is professional development and the second is to promote and defend our profession's interests. Each can be approached at two levels; individual and collective.

To carry out this plan we focus on three main areas: people, services and sustainability.

Regarding PEOPLE we look at patients, who need an integrated response to their

health problems; we explore the collaboration with other health professionals; we stress the importance of renewing pharmacy practice and the role of the pharmacists and pharmaceutical scientists through Education. Furthermore we draw attention to women as crucial partners in achieving responsible use of medicines.

Turning to the second area, SERVICES, we highlight the increasing role of pharmacists as active agents in Public Health particularly in the case of crisis and natural disasters. We also point out the relevance of Clinical Pharmacy, because pharmacists are becoming providers of health solutions beyond dispensing. In this field more research is needed to demonstrate that our services are effective for patients and efficient for health systems.

The third area is SUSTAINABILITY. Our best guarantee of sustainability is to promote safe and responsible access and use of medicines for all people worldwide in line with the Universal Health Coverage concept of the WHO; to achieve this, pharmacists need to serve as health professionals according to our academic training for the benefit of the patient. In addition to the above we have the social responsibility to help to minimise the environmental impact of medicines.

To meet our task we have a strong professional platform - FIP - at the global level, and you at the local level. Together we will continue advancing with and for society, towards a renewed professional and scientific pharmacy, that is patient-oriented.

(Abstract of presentation made April 16th, 2016 Amberton Hotel, Klaipėda, Lithuania during BaltPharm Forum International Conference))

NAUJAS FARMACIJOS VAIDMUO NAUJAI VISUOMENEI

Dr. Carmen Pena, FIP prezidentė

BaltPham Forum-2016, balandžio 16 d.,
Klaipėda

Vadovaujantis Tarptautinės farmacijos federacijos (FIP) vizija, kuri buvo nubrėžta 2008 m., mes toliau turime kurti šviesią ateitį kiekvienam vaistininkui ir farmacijos mokslininkui siekiant užtikrinti pacientų gerovę. Mūsų misija yra atnaujinti farmacijos sritį, kad mūsų profesija išskliktų svarbi ir efektyviai reaguotų į dabarties ir būsimus naujos visuomenės poreikius.

Norint išspręsti šia problemą aš pristačiau FIP Tarybai planą, vadinamą du kart du: du veiksmai dviem lygiais. Pirmasis veiksmas – tai profesinis tobulėjimas, o antrasis – skatinti ir ginti mūsų profesijos interesus. Abu šie veiksmai pasiekiami dviem lygmenimis: individualiai ir kolektyviniu būdu.

Norint įgyvendinti šį planą, mes turime sutelkti dėmesį į tris pagrindines sritis: žmones, paslaugas ir nuoseklumą.

Kalbant apie ŽMONES, mes turime mintyje pacientus, kuriems reikia intergruoto paaiškinimo apie jų sveikatos problemas; siekiant jas išsiaiškinti mes turim bendradarbiauti su kitais sveikatinimo specialistais; mes pabrėžiame farmacijos praktikos ir vaistininkų bei farmacijos mokslininkų atsinaujinimą per mokymo procesą. Greta to, mes atkreipiame dėmesį į moterų, kaip svarbiausių partnerių vaidmenį, užtikrinant atsakingą vaistų vartojimą.

Grįžtant prie antrosios - PASLAUGŲ srities, mes atkreipiame dėmesį į vis svarbesnį vaistininkų, kaip aktyvių visuomenės sveikatos dalyvių vaidmenį ypač krizių ir stichinių nelaimių atvejais. Mes taip pat atkreipiame dėmesį į klinikinės farmacijos svarbą, nes vaistininkai įgauna sveikatos problemų rūpybos vykdytojų ir po vaistų išdavimo vaistinėje. Šioje srityje reikia daugiau mokslinių tyrimų, siekiant įrodyti, kad mūsų paslaugos veiksmingos pacientams ir produktyvios sveikatos apsaugos sistemai.

Trečioji sritis – tai NUOSEKLUMAS. Geriausia mūsų veiklos nuoseklumo garantija –tai skatinimas viso pasaulio žmones saugiai ir atsakingai vartoti vaistus, vadovaujantis PSO pripažinta universalia sveikatos koncepcija; o tam tikslui pasiekti, vaistininkai turi dirbti kaip sveikatinimo specialistai, turintys akademinį išsilavinimą paciento gerovei. Papildant aukščiau nurodytas mintis mes turime priimti atsakomybę padėti mažinti vaistų poveikį aplinkai.

Norint pasiekti mūsų tikslus mes turime tvirtą profesinę platformą – FIP, Federation International Pharmaceutique) pasauliniu lygmeniu ir jus, vietiniu lygmeniu. Kartu mes ir toliau tęsime tobulėjimą su visuomene ir dėl jos, siekiant atnaujinti profesinę ir mokslinę farmaciją, kuri turi būti orientuota į pacientą.

(Pranešimo, skaityto BaltPharm Forumo tarptautinėje konferencijoje 2016 m. balandžio 16 d. Klaipėdoje, Amberton Hotel konferencijų centre, santrauka)

Ar mums reikalingas specifinis teisinis vaistinių augalų produktų reguliavimas

Vytenis Povilas Andriukaitis

Europos komisaras, atsakingas už sveikatos ir maisto saugą

Sveikatos apsauga Europos Sąjungoje susiduria su naujais iššūkiais, iš kurių vienas didžiausių – augantis sergamumas lėtinėmis ligomis. Vienas iš būdų kovoti su šių ligų keliamomis grėsmėmis yra prevencinių ir gydymo priemonių gerinimas, skatinant platesnį sveikos gyvensenos bei terapinių priemonių pasirinkimą. Augant žmonių atsakomybei dėl savo pačių sveikatos, auga ir holistinės medicinos bei jos produktų svarba.

Vienas pavyzdžių – tradiciniai gydomieji augaliniai vaistiniai preparatai ES teisinėje sistemoje, jų reguliavimas buvo pakeistas dar 2004 m. Šis pakeitimas leido supaprastinti tam tikrų augalinių produktų registracijos procedūras, taip mažinant teises kliūtis, su kuriomis iki tol susidurdavo valstybės narės. Atnaujintas reguliavimas, atliepantis gydomųjų produktų gamybos ir vaistų saugos taisykles, padeda užtikrinti tradicinių augalinių produktų kokybę, saugumą bei veiksmingumą, kartu sudarydamas lengvesnes ir pigesnes sąlygas šiems produktams patekti į rinką.

Kitas svarbus aspektas yra vaistinių augalų biologiškai veikliųjų medžiagų naudojimas maisto produktuose. Tačiau šioje vietoje matomi ryškūs skirtumai holistinės medicinos gaminių reglamentavime. Norint pagrįsti tradicinių gydomųjų augalinių produktų tinkamumą vartoti kartais pakanka įrodyti, jog jų vartojimas yra nepavojingas nustatytomis sąlygomis, tuo tarpu maisto produktuose naudojamų vaistinių augalų biologiškai veikliųjų medžiagų naudą sveikatai privaloma grįsti klinikiniais tyrimais.

Europos Komisijos tikslas – naikinti šiuos nenuoseklumus. Todėl, vadovaujantis geresnio reglamentavimo gairėmis, rengiamasi ES maisto produktų maistingumo ir sveikatingumo reglamentavimą įvertinti pasitelkiant Reglamentavimo kokybės ir rezultatų programą (REFIT). Šis vertinimas padės iširti, ar dabartinės taisyklės, apibrėžiančios sveikatos reikalavimus maisto produktams, į kurių sudėtį įeina vaistinių augalų biologiškai veikliosios medžiagos, yra tinkamos. Be to, tai padės nustatyti priemones, kuriomis tokių augalinių produktų saugumas, kokybė bei galimybės atsirasti prekyboje turėtų būti vertinamos ateityje. Taigi REFIT programos taikymas suteiks galimybę Europos Komisijai ne tik priimti kruopščiai pamatuotą sprendimą dėl sveikatos reikalavimų vaistinių augalų biologiškai veikliosioms medžiagoms, bet ir užtikrinti apgalvotą bei šiuolaikinę rinkos tendencijas atitinkantį maisto saugos taisyklių laikymąsi.

(Pranešimo, skaityto BaltPharm Forumo tarptautinėje konferencijoje 2016 m. balandžio 16 d. Klaipėdoje, Amberton Hotel konferencijų centre, santrauka)

Vaistinio augalo *Satureja montana* L. eterinio aliejaus cheminės savybės ir jų reikšmė žmogaus sveikatai

Magistrantas Eventas Šaučiūnas¹, akademikas, prof. habil. dr. Audrius Maruška¹,
prof. dr. Ona Ragažinskienė²

¹Vytauto Didžiojo universiteto Gamtos mokslų fakultetas

²Vytauto Didžiojo universiteto Kauno botanikos sodas

Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) Europos sveikatos politikos dokumente „Sveikata visiems XXI amžiuje“ Europos parlamentas ragina valstybes nares naudoti veiksmingas priemones, kurios pagerintų žmonių sveikatos apsaugą (*WHO Traditional Medicine Startegy 2014–2020*). Sprendžiant šią problemą, tarpdiscipliniškai ir kompleksiskai mokslininkų grupės tyrinėja vaistinių (aromatinių) augalų chemines savybes bei jų kokybiškos ir veiksmingos žaliavos bei augalinių vaistinių preparatų vartojimo galimybes ligų prevencijai ir gydymui medicinoje. Moksliniais tyrimais įrodyta, kad *Asteracea Dumorte*, *Lamiaceae* Lindl., *Myrtaceae* Blume, *Rutaceae* Juss., *Zingiberaceae* Lindl. šeimų augaluose kaupiasi biologiškai veiklieji lakieji junginiai – eteriniai aliejai, kurie pasižymi antioksidaciniu, priešvėžiniu, prieššūdegiminiu, antimikrobinu aktyvumu. Augalų eteriniai aliejai turi ne tik mokslinę, bet ir praktinę reikšmę: pasaulyje auga jų produkcijos suvartojimas kiekis (Raut, Karuppai, 2014). Dabar moksliniu ir praktiniu požiūriu svarbiausia yra eterinio aliejaus iš vaistinės augalinės žaliavos ekstrakcijos metodo ir sąlygų parinkimas.

Tyrimo objektas: vaistinio (aromatinio) augalo kalninio dašio (*Satureja montana* L.) vaistinės žaliavos eterinio aliejaus ekstrakcijos metodų lyginamoji analizė.

Tyrimų tikslas: palyginti vaistinių (aromatinių) augalų eterinių aliejų ekstrakcijos organiniais tirpikliais, CO₂ superkritiniu skysčiu ir hidrodistiliacijos metodus ir atrinkti perspektyvų.

Apibendrinimas. Nustatytas perspektyvus eterinių aliejų ekstrakcijos metodas – CO₂ superkritinių skysčių ekstrakcija: gaunama pakankama eterinio aliejaus išgava (6,68–19,60 %), kontroliuojamas atrankumas eteriniam aliejui. Svarbiausi parametrai yra: temperatūra, smulkintos vaistinės augalinės žaliavos dalelių dydis, ekstrakcijos laikas, darbinis slėgis (CO₂ superkritinių skysčių ekstrakcija), kuriuos būtina kontroliuoti, siekiant optimizuoti eterinio aliejaus išgavą ir atrankumą.

Literatūra

1. Abdelouaheb Djilani and Amadou Dicko. The therapeutic benefits of essential oils. In: Bouayed J., Bohn T., editors. Nutrition, Well-Being and Health. 2012. InTech, doi: 10.5772/25344.
2. Handa S.S. An Overview of Extraction Techniques for Medicinal and Aromatic Plants. In: Handa S.S., Khanuja S.P.S., Longo G., Rakesh, D.D., editors. Extraction Technologies for Medicinal and Aromatic Plants. 2008. Trieste, Italy. 21–52.
3. Raut, Karuppai, 2014).
4. WHO Traditional Medicine Startegy 2014 – 2020

(Pranešimo, skaityto BaltPharm Forumo tarptautinėje konferencijoje 2016 m. balandžio 16 d. Klaipėdoje, Amberton Hotel konferencijų centre, santrauka)

Vaistinių augalų ir biologiškai veiklių junginių įvairovės vertinimo metodologija

Akademikas, prof. habil. dr. Audrius Maruška¹, prof. dr. Ona Ragažinskienė²

¹Vytauto Didžiojo universiteto Gamtos mokslų fakultetas

²Vytauto Didžiojo universiteto Kauno botanikos sodas

Per pastaruosius dešimtmečius Europos Sąjungoje suintensyvėjo vaistinių augalų tyrinėjimas ir jų vaistinės augalinės žaliavos vartojimas farmacijos, maisto, kosmetikos, odontologijos pramonėje bei iškelti reikalavimai kokybei, saugumui ir efektyvumui. Sprendžiant vaistinių augalų rūšių įvairovės gausinimo ir nacionalinių genetinių išteklių bei retų ir nykstančių rūšių augalų apsaugos bei vaistažolininkystės plėtros problemą, vykdoma vaistinių, prieskoninių (aromatinių) augalų rūšių introdukcija ir įvairių sričių kompleksiniai moksliniai tyrimai. Šioje srityje moksliniu ir edukaciniu aspektu išskirtinis yra VDU Kauno botanikos sodo Vaistinių ir prieskoninių augalų kolekcijų sektorius (vadovė prof. dr. Ona Ragažinskienė). Čia nuo 1924 m. iki šiol sukurtas unikalus Baltijos šalių regione farmakognostinis sodas, kurį sudaro Vaistinių, prieskoninių-medingųjų ir techninių (apynių) augalų kolekcijos bei augalų ekspozicija akliesiems bei silpnaregiams. Vaistiniai, prieskoniniai (aromatiniai) augalai – žmogaus ir valstybės nacionalinis turtas, kurį reikia ne tik saugoti, bet ir gausinti jų įvairovę, užtikrinant vaistinės augalinės žaliavos kiekybę ir kokybę bei jos naudojimą žmogaus sveikatos gerinimui. Vaistinių augalų savybes ir vaistinės žaliavos kokybę, efektyvumą, saugumą bei tinkamumą naudoti pagrindžia jų vaistinės augalinės žaliavos cheminės sudėties moksliniai tyrimai, kurie Vytauto Didžiojo universitete vykdomi nuo 1924 m. Pastaruoju metu vaistinių (aromatinių) augalų cheminių savybių kompleksiniai tyrimai vykdomi klasteryje: „Instrumentinės analizės metodų vystymas ir jų taikymas molekulinei biologinių objektų, sintetinių produktų ir aplinkos analizei“ (Vadovas akademikas, prof. habil. dr. Audrius Maruška) pagal mokslinės plėtros projektus:

- prioritetinės Lietuvos mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros krypties „Geros kokybės saugaus ir ekologiškai švaraus maisto technologijos“ mokslinio tyrimo programos projektą „Augalinės kilmės funkciniai ingredientai ir maisto priedai maisto saugai ir kokybei“ (FUINMAKOSA) (2003–2006).
- LR Švietimo ir mokslo ministerijos projektą „Augalų genetinių išteklių moksliniai tyrimai 2004–2008 m.“ (Sutartis Nr. 12)

- Pramoninės biotechnologijos plėtros Lietuvoje 2007–2010 metų programą „Vaistinės augalinės žaliavos kokybės gerinimas, naudojant augalų biotechnologijas (VAISTABIOTAS)“
- „Flavonoidų kiekio įvertinimas *Scutellaria baicalensis* Georgi žaliavoje“ (Registracijos Nr. T-09147)
- LMT mokslininkų grupės projektas „Priešvėžinių gauromečio ekstraktų frakcijų išskyrimas ir jų molekuliniai ir biologiniai tyrimai“ (Nr. MIP-084/2012 ONKOFITAS)
- Nacionalinė mokslo programa: „Sveikas ir saugus maistas“: mokslo tyrimų projektas „Padidėjusios biologinės vertės ir saugesnių maisto produktų kūrimas taikant augalinės žaliavos kietafazę fermentaciją bakteriocinus produkuojančiomis pieno rūgšties bakterijomis“ (Nr. SVE-09/2011 BIOFITAS)
- LMT mokslininkų grupės projektas „Augalų ekstraktų ir jų frakcijų taikymo gyvūnų aplinkos virusų slopinimui ir kontrolei tyrimai (Nr. MIP 15662/2015 m. kovo 25 d. Nr. V-64 FITOKONTROLĖ)“.

Literatūra

1. Dobravalskytė, Diana; Venskutonis, Petras Rimantas; Talou, Thierry; Zebib, Bachar; Merah, Othmane; Ragažinskienė, Ona. Antioxidant properties and composition of deodorized extracts of Tussilago farfara L // Records of natural products. New York: ACG Publications. ISSN 1307-6167. Vol. 7, iss. 3, 2013, p. 201-209
2. Kaškonienė, Vilma; Stankevičius, Mantas; Drevinskas, Tomas; Akuneca, Ieva; Kaškonas, Paulius; Bimbraitė-Survilienė, Kristina; Maruška, Audrius; Ragažinskienė, Ona; Kornyšova, Olga; Briedis, Vitalis; Ugenskienė, Rasa. Evaluation of phytochemical composition of fresh and dried raw material of introduced *Chamerion angustifolium* L. using chromatographic, spectrophotometric and chemometric techniques // Phytochemistry. London: Elsevier Ltd. ISSN 0031-9422. 2015, vol. 115, p. 184-193.
3. Raila, Algirdas; Lugauskas, Albinas; Kemzūraitė, Aurelija; Zvicevičius, Egidijus; Ragažinskienė, Ona; Railienė, Marija [Railienė, Marija]. Different drying technologies and alternation of mycobiotics in the raw material of *Hyssopus officinalis* L // Annals of Agricultural And Environmental Medicine. ISSN 1232-1966. Vol. 16, No. 1 (2009), p. 93-101. Prieiga per internetą: <http://www.aem.pl/pdf/AAEM.htm>. [Duomenų bazės: Science Citation Index Expanded (Web of Science); MEDLINE; CAB Abstracts].

(Pranešimo, skaityto BaltPharm Forumo tarptautinėje konferencijoje 2016 m. balandžio 16 d. Klaipėdoje, Amberton Hotel konferencijų centre, santrauka)

Naujausi teisės aktai ir jų įtaka farmacijos sektoriaus veiklai

Gita Krukienė

Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministerijos, Farmacijos departamento Direktorė

2015 m. patvirtinus Farmacijos įstatymo pakeitimus, nuo 2016 m. liepos 1 d. keičiasi farmacinės veiklos licencijavimo tvarka. Esminis pakeitimas susijęs su vaistinių veiklos ir vaistininkų praktikos licencijavimu bei vaistininko padėjėjų (farmakoteknikų) įrašymu į Vaistininko padėjėjų (farmakoteknikų) sąrašą. Vietoj anksčiau taikyto „G“ („griežtas“) modelio nustatytas „D“ („deklaravimas“) modelis, pagal kurį ūkinės veiklos subjektas ar specialistas gali vykdyti atitinkamai vaistinės veiklą ar verstis vaistininko praktika kitą dieną po paraiškos įgyti licenciją ar būti įrašytam į Vaistininko padėjėjų (farmakoteknikų) sąrašą pateikimo.

Nuo 2015-11-01 Lietuvoje pradėjo veikti E-receptas. E-receptas yra didelis laimėjimas Lietuvai, tačiau diegiant jį neišvengta ir sunkumų.

2016-01-01 įsigaliojus atitinkamoms Farmacijos įstatymo nuostatoms, Lietuvoje pirmą kartą įtvirtinta farmacinė rūpybos paslauga vaistinėse.

Direktyva 2001/62/ES nustatyti reikalavimai nuotolinei vaistų prekybai, kurių tikslas – ES mastu užkirti kelią nelegaliam vaistų (ypač falsifikuotų vaistų) platinimui. Vaistinių, kurios siūlo vaistus nuotoliniu būdu, interneto svetainėse turi būti pateiktas aiškiai matomas bendrasis logotipas, vieningas

visoje Europos Sąjungoje. Lietuvoje išsami tvarka patvirtinta 2015-12-21.

Siekiant skatinti skaidrius farmacijos kompanijų ir sveikatos priežiūros specialistų santykius nuo 2015 m. įsigaliojo įpareigojimas vaistų registruotojams kasmet kaupti, rinkti, saugoti sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų, kurių dalyvavimą profesiniuose renginiuose užsienio valstybėje jis finansuoja, asmens duomenis bei teikti šią informaciją Valstybinei vaistų kontrolės tarnybai. Tarnyba, atitinkamai, įpareigota šią informaciją kasmet iki kovo 31 d. paskelbti savo interneto svetainėje. Tokiu būdu stiprinama dalyvavimo tokiuose renginiuose kontrolė bei užtikrinamas visuomenės viešasis interesas žinoti, kurių specialistų keliones finansavo farmacijos kompanijos.

Nuo 2016 m. sausio 1 d. atsirado galimybė gyventojams, gydytojams, vaistininkams, pacientų organizacijoms pateikti pranešimus apie nepageidaujamas reakcijas į vaistus tiesiogiai internetu. Gydytojai, vaistininkai ir pacientai ypač skatinami teikti informaciją apie nepageidaujamas reakcijas į vaistus, kurie yra papildomai stebimi. Tokių vaistų charakteristikų santrauka ir pakuotės lapelis yra pažymėti juodo trikampio ženklu.

Paskutiniaisiais metais daug buvo nuveikta tobulinant vaistų įtraukimo į kompensavimo sistemą procesą. Svarbiausi padaryti pakeitimai susiję su komisijos, kuri priima sprendimus, veiklos skaidrinimu ir informacijos viešinimu.

Siekiant pagerinti vaistų prieinamumą pacientams ir sumažinti jų kainas 2014 m. buvo patvirtintas priemonių planas. Įgyvendinus plane numatytas priemones ir sumažinus vaistų kainas, sutaupytas lėšas galima skirti naujų inovatyvių vaistų kompensavimui.

2014 m. buvo patvirtintas racionalus vaistų vartojimo priemonių planas, kurio tikslas pasiekti, kad pacientai gautų jiems tinkamą gydymą, kurio kaštai tiek pacientams, tiek valstybei būtų kaip įmanoma mažesni. Svarbų vaidmenį užima viešinio kampanijos, kurių metų gyventojai yra supažindinami su galimybėmis gydytis mažiau kainuojančiais generiniais vaistais.

Vadovaujantis 2016 m. sausio mėn. patvirtintais Bazinių kainų apskaičiavimo tvarkos aprašo pakeitimais, yra rengiamas 2016 m. kompensuojamųjų vaistų kainynas. Numatoma, kad generinių vaistų grupėse pigiausiam vaistui, jei kompensavimas yra 100 procentų, bus nulinė priemoka.

(Pranešimo, skaityto BaltPharm Forumo tarptautinėje konferencijoje 2016 m. balandžio 16 d. Klaipėdoje, Amberton Hotel konferencijų centre, santrauka)

Kaip turi keistis visuomenė, pramonė ir verslas, kad įveiktume globalios ekonomikos iššūkius ir užtikrintume tvarią valstybės ateitį

Robertas Dargis

Lietuvos pramonininkų konfederacijos prezidentas

Pasaulis keičiasi taip greitai, kad būtina galvoti, kaip jame būti ir kaip turime keistis ir mes. Robotai, skaitmeninės technologijos keičia suvokimą tiek apie pasaulį, tiek apie darbą, projektus. Šiandien turime kalbėti apie tai, kas daugeliui Lietuvoje vis dar atrodo tolima ateitis. Ketvirtosios pramonės revoliucijos (angl. *Industry 4.0.*) sąvoka jau tampa realybe – totalinė pramonės kompiuterizacija, kurios tikslas yra ženkliai aukštesnis produktyvumo lygis ir didesnis įmonių konkurencingumas globalioje ekonomikoje.

Ketvirtoji pramonės revoliucija reikš gamyklas be žmonių, daiktų internetą, tarpusavyje komunikuojančius gamybinius vienetus – robotus, kurie bus užprogramuoti bendrauti ir gaminti produktus, nedalyvaujant žmonėms. Todėl viena svarbiausių ketvirtosios pramonės revoliucijos išdavų bus žmogaus kūrybingumo, kurio negali atkurti joks robotas, vertės išaugimas.

Pokyčiai pasaulyje, susiję su skaitmena, pakeitė mūsų požiūrį į jį. Tie, kurie turėjo žaliavų, anksčiau sprendė tik vieną problemą – kaip išleisti pinigus. Tačiau šiai dienai pasaulis yra nebe tokių žmonių rankose. Šiandien valstybės

supranta, kad didžioji jų stiprybė – talentingi žmonės. Būtent talentų suradimas ir jų ugdymas yra sėkmės laidas valstybės ateičiai. Ta šalis, kuri turės daugiau gabių, motyvuotų ir technologine pažanga kūrybingai gebančių pasinaudoti žmonių, galės sparčiau ekonomiškai augti ir stiprėti nei tos šalys, kurios neinvestuos į savo piliečius, o jų ekonomikos pagrindiniu ramsčiu bus gamtiniai išteklių ir nebrangiai apmokama darbo jėga.

Ateityje mūsų laukia vis mažiau apibrėžtumo, greitesni technologiniai ir demografiniai pokyčiai, todėl darbo rinkai bus reikalingos naujos kompetencijos: technologijų pritaikymas, nuolatinis žinojimas, kas vyksta rinkoje, ir reagavimas į rinkos pokyčius.

Manau, kad svarbiausia yra kiekvienam įsisąmoninti – tvari valstybės ateitis priklausys nuo mūsų visų bendro darbo. Valstybė esame mes patys ir jos augimas bei tvarumas priklauso nuo žmonių stiprybės ir to, kokį indėlį mes patys įnešam į jos augimą.

Stiprios valstybės pagrindas yra atsakingų žmonių visuomenė. Žmogaus stiprybė yra kūrybingumas ir žinojimas, kad jis pats gali kurti savo ateitį. Šeimoje ir mokykloje turi prasidėti tokio atsakingo žmogaus, kuris galėtų būti lyderiu, atsakingu už save, už savo šeimą, už savo bendruomenę, ugdymas. Išsiugdę lyderius galėsime užtikrinti sėkmingą mūsų valstybės plėtrą. Valstybės kūrimas yra atsakingų politikų, akademinės, kultūros ir verslo bendruomenių pareiga, todėl šiandien verslas turi suvokti savo vietą valstybėje ir imtis lyderio vaidmens, kuriant valstybę.

(Pranešimo, skaityto BaltPharm Forumo tarptautinėje konferencijoje 2016 m. balandžio 16 d. Klaipėdoje, Amberton Hotel konferencijų centre, santrauka)

Augalinių vaistinių produktų ir maisto papildų cheminės sudėties įvertinimo šiuolaikiniai metodai

Prof. dr. Liudas Ivanauskas

Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, Medicinos akademija, Farmacijos fakultetas

Šiuolaikinėje visuomenėje visoms prekėms yra keliami aukšti reikalavimai. Mes norime, kad visi mus supantys daiktai ir vartojami produktai būtų saugūs ir kokybiški. Ne išimtis ir kai kalbame apie vaistų, maisto papildų ir maisto produktų kokybę. Todėl natūraliai kyla klausimas – ar mūsų vartojami produktai yra saugūs ir kokybiškai pagaminti. Tiek vaistinių preparatų, tiek maisto papildų kokybę turi užtikrinti produkto gamintojas. Reikalavimai, keliami kiekvienai produktų grupei, yra skirtingi, ir, atsižvelgiant į Europos teisės aktus, minimalius reikalavimus nustato valstybinės institucijos. Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba nustato aukštus reikalavimus vaistų gamybai, kokybės kontrolei. Būtina paminėti, kad kaip ir visoje Europos Sąjungoje, Lietuvos rinkoje esantys vaistai yra pagaminti taikant Geros gamybos praktikos reikalavimus. Tai reiškia, kad galutinio produkto, vaistinės medžiagos ir pagalbinių medžiagų kokybei taikomi aukšti reikalavimai. Norint tai pasiekti, gamintojas privalo turėti šiuolaikinę, didelius kaštus kainuojančią analitinę aparatūrą. Cheminės sudėties įvertinimui vaistiniuose preparatuose taikoma ultraefektyvioji ir efektyvioji skysčių chromatografija su diodų matricos, fluorescenciniu

arba masių spektrometriniu detektoriumi. Lakių biologiškai aktyvių junginių, pesticidų aptikimui ir nustatymui naudojama šiuolaikinė kapiliarinė dujų chromatografija su liepsnos jonizaciniu arba masių spektrometriniu detektoriumi ir visa eilė kitų šiuolaikinių analitinių metodų.

Europos Sąjungoje, taip pat Lietuvoje, susiduriama su maisto papildų kokybės įvertinimo problemomis. Maisto papildų kokybės kontrolė praktiškai palikta gamintojo kompetencijai ir griežtai nekontroliuojama. Turime pripažinti, kad, apžiūrint išoriškai maisto papildų pakuotę, neįmanoma įvertinti ir produkto kokybę, o ji turėtų būti ypač svarbi, nes yra susijusi su produkto saugumu.

Tačiau aišku viena – maisto papildai, kurie gaminami laikantis farmacijos pramonei taikomų reikalavimų, visada yra maksimaliai kokybiški. Turime pripažinti, kad žinomas gamintojas niekada nerizikuos savo reputacija, išleisdamas į rinką abejotinos kokybės produktą.

Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Medicinos akademijos Farmacijos fakulteto Analitinės ir toksikologinės chemijos katedroje yra sukaupta moderni aparatūra ir, taikant šiuolaikinius analitinius metodus, pradėti atlikti tyrimai, įvertinant maisto papildų cheminę sudėtį. Tyrimams buvo atrinkti vaistinėse platinami įvairių gamintojų maisto papildai, kurių sudėtyje yra mėlynių vaisių sausieji ekstraktai, resveratolio preparatai. Buvo nustatyta, kad tikrai yra neatitiktimų įvertinant vaisto preparatų cheminę sudėtį. Maisto papilduose su mėlynių sausuoju ekstraktu buvo nustatyta preparatų, kurių neatitiko „pirštų atspaudai“, tai galime daryti išvadą, kad tai ne mėlynių sausasis ekstraktas. Taip pat buvo nustatyta, kad kai kurių maisto papilduose esantis mėlynių sausojo ekstrakto ir resveratolio kiekis daug mažesnis, nei deklaruojami kiekiai, nurodyti ant pakuotės.

(Pranešimo, skaityto BaltPharm Forumo tarptautinėje konferencijoje 2016 m. balandžio 16 d. Klaipėdoje, Amberton Hotel konferencijų centre, santrauka)

Šios dienos herojai. Kaip nesuklysti rekomenduojant sveiką mitybą ir fizinį aktyvumą vaistinės klientui

Ignas Bakėjus

Sertifikuotas INSANITY instruktorius Lietuvoje, sporto, mitybos ir sveikos gyvensenos žinovas

Ar mes turime *Super* galių? Ar savo tarpe turime *Super* herojų? Tikrai taip!

Bet kas jie tokie? Kur jie slepiasi? Ir, žinoma, iš kur jie gavo tas *Super* galias? Kas jų mokytojai? Kas juos įkvepia kasdien, nuolat susiduriant su iššūkiais, nepalūžti ir visada būti geros nuotaikos ir šypsotis :)

Visi šie klausimai pateikia skirtingus atsakymus, jeigu mes į juos žiūrime labai rimtai, tačiau supaprastinkime viską, nes mes visi esame žmonės.

Tie atsakymai nuolat sukasi aplink mus, ką mums reikia padaryti – tai pasinaudoti savo asmenine Google naršykle, kuri turi pavadinimą – širdis, ten slypi visi atsakymai.

Jeigu žmogus ilgai ieškojo ir vis tik rado tą *Super* galią, ką su ja veikti? Ar man ją naudoti geriems, ar blogiems tikslams? Juk tu renkiesi! Ir jeigu nusprendei naudoti savo galias geriems ir kilniems tikslams, tai taip ir daryk!

Iš tikrųjų tau gali pasirodyti, kad tu neturi tam žinių, kvalifikacijos, bet juk mes turim marias laiko. Ar gali pasidomėti bent minimaliai apie mitybą, sportą, visa tai juk esti internete, knygoje, filmuose. Atlikite tyrimą, paklauskite specialistų, ar tokia informacija būtų naudinga žmonėms, kurie kreipiasi patarimo? Juk užtenka tik į šią situaciją pažiūrėti sąmoningai, suvokti, kad tavo patarimas laiku ir vietoje gali išgelbėti žmogaus gyvybę. Ir tai nebūtinai turi būti paskirtas vaistas, gal kartais žmonės ateina tik pasitarti, o čia mes jau kalbam apie tas *Super* galias!

(Pranešimų, skaitytų BaltPharm Forumo tarptautinėje konferencijoje 2016 m. balandžio 16 d. Klaipėdoje, Amberton Hotel konferencijų centre, santraukos)

Tradicinės alternatyviosios ir papildomosios medicinos sprendimai: vaistininko vaidmuo ir atsakomybė

Dr. Jurgita Daukšienė

Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, Medicinos akademija, Farmacijos fakultetas

Pastaraisiais dešimtmečiais vis daugiau pacientų siekia dalyvauti priimant gydymosi sprendimus ir derinti šiuolaikinius bei tradicinius gydymosi būdus. PSO teigimu, *būtent holistinis požiūris ir tradicinių bei šiuolaikinių žinių derinimas padeda pasiekti maksimalius terapinius rezultatus*. Tradicinius savigydytai vartojamus sveikatos produktus dažniausiai renka pacientai ligų prevencijos tikslais.

Visose šalyse, kur vaistinėse šalia visuotinai pripažintų vaistų prekiaujama ir maisto papildais bei kitomis savigydytai ar ligų profilaktikai skirtomis vaistinės prekėmis, tikimasi, kad vaistininkai padės pacientams atsakyti į su šių produktų vartojimu siejamus klausimus. Vaistininkas lengviausiai pasiekiamas sveikatinimo specialistas bei asmuo, su kuriuo dažniausiai tariasi pacientai, priimdami savigydydos sprendimus.

Žinios apie tradicinius savigydytai vartojamus sveikatos produktus bei gebėjimas jas perteikti pacientams yra svarbi kasdienėje profesinėje farmacijos specialistų veikloje.

Tradicioniai vaistiniai augalai – visuomenės sveikatinimo produktai

Prof. dr. Ona Ragažinskienė

Vytauto Didžiojo universiteto Kauno botanikos sodas

Šiuolaikinės medicinos pažanga skatina augalinių vaistinių preparatų vartojimo didėjimą pasaulyje. Jų rinka sudaro 60 milijardų JAV dolerių ir prognozuojamas 5–15 proc. kasmetinis jos augimas. JAV ir Vakarų Europos šalyse maisto papildus kasdien vartoja 80 proc. gyventojų (WHO..., 2002)

Grupė Biomedicinos krypties atskirų sričių vaistinių augalų mokslininkų išskėlė vaistinių augalų ir jų augalinių produktų (augalinių ir homeopatinių vaistinių preparatų bei maisto papildų) tausojamą bei racionalaus vartojimo, užtikrinant gyventojų ligų profilaktiką ir sveiką gyvenimo būdą, problemas. Augalinių produktų biologiškai veikliosios medžiagos turi ne tik farmakologinį poveikį žmonių organizmui, bet ir kontraindikacijas bei nepageidaujamus poveikius, todėl turi būti realizuojami vaistinėje, kur pacientui pateikiama visa mokslinė informacija apie šių preparatų vartojimą ir suderinamumą su kitais vaistiniais preparatais (augaliniais, cheminiais, homeopatiniiais) bei maisto papildais. Dabar pasaulyje ir Lietuvoje skiriamas didelis dėmesys vaistinių (prieskoninių, aromatinių) augalų

auginimui ir kokybiškos, saugios bei efektyvios vaistinės augalinės žaliavos ir jos produktų ruošimo procedūroms bei standartizacijai ir vartojimui medicinoje, maisto ir pašarų pramonėje, odontologijoje, kosmetikoje, veterinarijoje. Pastaruoju metu Lietuvoje klesti neigiama savigyda vaistinių augalų preparatais bei maisto papildais. LR sveikatos apsaugos ministerija kuria Papildomosios ir alternatyviosios medicinos (PAM) reguliavimo įstatymą ir bando suvaldyti šį pavojingą reiškinį žmogaus sveikatai ar net ir gyvybei. Lietuvos Respublikos vyriausybė priėmė PAM antrąją alternatyvą, kuri apima mažesnę paslaugų grupę – natūralios ir liaudies medicinos praktiką bei kelias sveikatos rekreacijos srities paslaugas, kurias numatoma licencijuoti. Šiuo tikslu visas funkcijas, būtinas netradicinės medicinos (PAM) praktikos paslaugų saugumui ir kokybei užtikrinti, vykdys tik Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija ir jos pavaldžios įstaigos.

Visos šios priemonės turi padėti vartotojui pasirinkti saugias, pripažintų specialistų teikiamas PAM paslaugas. Pastaruoju metu iškilio būtinybė įstatymiškai reglamentuoti ir augalinių produktų kontrolę, prekybą bei racionalų vartojimą.

Literatūra

1. WHO guidelines on good agricultural and collection practices (GACP) for medicinal plants, World Health Organization, Geneva, 2003
2. Guidance of Safety assessment of botanicals and Botanical preparations intended for use as ingredients in food supplements, 2009 The European Food Safety Authority (EFSA) Scientific Committee
3. Convention on Biological Diversity/ CBD, 2014
4. Global Strategy for Plant Conservation/GSPC, 2011-2020
5. WHO traditional medicine strategy: 2014-2023
6. Mar 27, 2014 - 1. ALLEGATO 1.bis. (ATTUALE LISTA BELFRIT). BOTANICAL NAME. FAMILY. SYNONYM. PART. TRADITIONALLY. USED/SPECIFIC.

(Pranešimo, skaityto BaltPharm Forumo tarptautinėje konferencijoje 2016 m. balandžio 16 d. Klaipėdoje, Amberton Hotel konferencijų centre, santrauka)

Materia medica tradicinėje Lietuvos medicinoje

Doc. dr. Tauras Antanas Mekas

Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, Lietuvos Medicinos ir Farmacijos istorijos muziejus

Materia medica – šiuo vardu anksčiau buvo vadinama ir farmakologija, ir farmakognozija. Dabar šiuo vardu mes vadiname vaistingųjų medžiagų visumą. *Materia medica* sąraše yra ir natūralios, ir žmogaus sukurtos medžiagos. XVI a. farmakopėjose vaistingosios medžiagos skirstomos į tris karalystes (*regnum*): augalų, gyvūnų ir mineralų. Žiūrint šių dienų akimis, reiktų prie Dievo kūrinijos pridėti ir žmogaus kūrinis bei atskirti kunigaikštystes (pvz., grybus).

Materia medica turtingumas atskleidžia tautos tradicinės medicinos ištakas, ryšius su kitomis tautomis ir gydymo filosofiją. Vaistingųjų medžiagų kiekis *materia medica* sąraše gali būti begalinis (*Ajurveda*) ar vos viršyti šimtą pavadinimų (tam tikros etninės grupės, gyvenančios emigracijoje liaudies medicina). Lietuviškoji *materia medica* turi per 1000 sudėtinių dalių, ir tai nėra taip mažai (pvz., Avicena Medicinos kanone aprašo 810 vaistingųjų medžiagų).

Tyrinėjant lietuviškąją *materia medica* pagrindinė problema – senų rašytinių šaltinių

trūkumas. Pvz., iki XIX a. vidurio turime tik pavienių faktų iš metraščių, keletą senojo Vilniaus universiteto profesorių pastebėjimų (prof. J. F. Wolfgangas) bei J. A. Pabrėžos darbų. Liaudiškoje tradicijoje informacija buvo perduodama iš lūpų į lūpas. Ją užrašinėti pradėta tik XIX a. pabaigoje, dr. J. Basanavičiaus įtakoje ir nurodymu. Tuo metu informaciją rinko ir užrašinėjo žmonės, neturintys medicininio išsilavinimo: mokytojai, etnografai ar raštingi ūkininkai, dėl to surinktose žiniose yra spragų.

Profesionalus žvilgsnis į lietuviškąją vaistingųjų medžiagų sąrašą buvo atkreiptas tik XX a. pirmojoje pusėje – prof. K. Grybausko, prof. J. Mušynskio, prof. V. J. Straževičiaus darbai. Populiarinant lietuviškąją tradicinę mediciną ir jos *materia medica* XX a. antrojoje pusėje matomi dr. E. Šimkūnaitės, dr. Č. Bankausko darbai. XXI a. LSMU Farmacijos fakultete buvo apginta 10 magistrinių darbų, kuriuose tyrinėjamos tam tikruose Lietuvos regionuose ar etinėse grupėse tradiciškai naudojamos vaistingosios medžiagos.

LSMU medicinos ir farmacijos istorijos muziejuje, kituose Lietuvos archyvuose, bibliotekose ir rankraštynuose esanti medžiaga yra pagrindas, kuriuo remiantis galima sudaryti lietuviškąją *Materia medica* sąrašą, taip grąžinant garbės skolą mūsų protėviams, kūrusiems ir puoselėjusiems lietuviškąją tradicinę mediciną ir taip išsaugojusiems tautos gyvastį.

Literatūra

1. Basanavicius J. Medega musu tautiskai vaistynykstai. - Shenandoah, Pa, 1898
2. Mekas T. Senoji vaistininkystė. - Kaunas, 2016
3. Puncogas T. Tyrojo krištolo vėrinys. Tibetiečių medicinos vaistinių žaliavų žinynas. - Kaunas, 2014

(Pranešimo, skaityto BaltPharm Forumo tarptautinėje konferencijoje 2016 m. balandžio 16 d. Klaipėdoje, Amberton Hotel konferencijų centre, santrauka)

Europos Sąjungos šalių patirtis: augaliniai vaistiniai preparatai ir maisto papildai Belgijoje

Dr. Vitalija Povilaitytė-Petri, prof. dr. Pierre Duez
Mons universitetas

Augalinių produktų klasifikacija ir reglamentacija skiriasi atskirose Europos Sąjungos (ES) šalyse. ES šalyse produktai, pagaminti iš vaistinių augalų, gali būti priskiriami prie augalinių vaistinių preparatų, augalinių maisto papildų ar medicinos prietaisų.

Belgija yra Europos Sąjungos narė nuo 1952 metų. Tai šalis, turinti senas vaistinių augalų vartojimo tradicijas. Viduramžių Belgijoje vaistinių augalų sodai buvo kuriami šalia vienuolynų ar senujų ligoninių. Didelė dalis sukauptų žinių apie vaistinius augalus bei jų vartojimą buvo prarasta XX amžiuje, vykstant intensyviai pramonės augimui ir žmonių kėlimuisi į miestus. Pastaruosius 15 metų susidomėjimas vaistiniais augalais Belgijoje vėl sparčiai auga. Gyventojų bendruomenės ir mokslo grupės atsigręžia į etnobotanikos mokslą, didėja kultūrinių ir švietimo projektų, susijusių su vaistinių augalų vartojimu ir platesniu panaudojimu.

Augaliniai vaistai Belgijoje yra registruojami pagal direktyvų, galiojančių visose ES šalyse, reikalavimus. Augaliniai maisto papildai yra registruojami remiantis Karališkojo dekreto, patvirtinto 1997 metų rugpjūčio 29 dieną, reikalavimais. Šiame Karališkajame dekretu yra numatomos maisto produktų ir maisto papildų, turinčių savo sudėtyje vaistinių augalų ar jų darinių, gamybos ir platinimo prekybos rinkoje taisyklės. Į Karališkojo dekreto 1-ąjį sąrašą yra įtraukti augalai, kurie negali būti naudojami maisto produktų gamyboje ir kuriais neleidžiama prekiauti. Į 3-įjį to paties įstatyminio dokumento sąrašą yra įtraukti augalai, kurie gali būti naudojami augalinių maisto papildų gamyboje ir pateikiami prekybai.

Augaliniai vaistiniai preparatai Belgijoje gali būti parduodami tik vaistinėse, tuo tarpu augalinių maisto papildų galima įsigyti vaistinėse, maisto parduotuvėse ir specializuotose parduotuvėse.

Literatūra

1. Shaw Debbie, Ladds G., Duez Pierre, Williamson E., Chan Kelvin, "Pharmacovigilance of Herbal Medicine" in Journal of Ethnopharmacology, 140, 513-518, <http://researchdirect.uws.edu.au/islandora/object/uws:14289> (2016)
2. The Royal Decree of 29 August 1997 on the manufacture and trade of foods composed of or containing plants or plant preparations,

(Pranešimo, skaityto BaltPharm Forumo tarptautinėje konferencijoje 2016 m. balandžio 16 d. Klaipėdoje, Amberton Hotel konferencijų centre, santrauka)

Apiterapija: praeitis, dabartis ir ateities perspektyvos

Prof. dr. Sonata Trumbeckaitė

Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, Medicinos Akademija, Farmacijos fakultetas

Apie 1971 metus farmacininkas (dabar prof.) A. Gendrolis pradėjo bičių pikio mokslinius tyrimus. Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, 1991 m. įkurta Lietuvos apiterapeutų asociacija (LAA), gyvuojanti iki šiol, organizuojanti konferencijas bičių produktų panaudojimo sveikatinimui klausimais. LAA nariai vyksta į apiterapijos konferencijas užsienyje, bendradarbiauja su bitininkais, vaistininkais, skleidžia žinias apie bičių produktų naudą sveikatai, atlieka bičių produktų mokslinius tyrimus.

Nuo 2012 metų Lietuvos apiterapeutų asociacija yra Tarptautinės apiterapijos federacijos tikroji narė, o gydytojas Povilas Rimkus (dabartinis LAA viceprezidentas) yra išrinktas IFA Etikos komisijos pirmininku. LAA atstovai dalyvauja apiterapijos kursuose (Vokietijoje ir Rumunijoje), kasmet organizuoja respublikines mokslines konferencijas, leidžia Lietuvoje šių konferencijų medžiagą ir mokslinių straipsnių rinkinius, kviečia į organizuojamus renginius farmacijos specialistus. Farmacijos specialistai turi būti susipažinę su bičių produktų ir iš jų pagamintų preparatų panaudojimo galimybėmis medicinoje, kad gebėtų teikti kvalifikuotą konsultaciją pacientams. Pranešimo metu konferencijos dalyviai bus supažindinti su apiterapijos istorija Lietuvoje ir užsienyje, moksliniais darbais šioje srityje ir ateities perspektyvomis.

(Pranešimo, skaityto BaltPharm Forumo tarptautinėje konferencijoje 2016 m. balandžio 16 d. Klaipėdoje, Amberton Hotel konferencijų centre, santrauka)

Lietuvoje ir pasaulyje bičių produktai, ypač medus, žinomi nuo seniausių laikų ir plačiai vartojami. Pastaruoju metu trūksta žinių apie kitų bičių produktų – bičių pienelio, propolio, bičių žiedadulkių, bičių duonos, bičių nuodų bei iš jų pagamintų preparatų panaudojimą medicinoje bei apie apiterapijos (lot. *apis* – bitė, gr. *therapeia* – gydymas) taikymo galimybes. Pranešime apžvelgta Lietuvos apiterapijos istorija, prasidėjusi 1962 metais, kai Kauno klinikų kardiologijos skyriuje pradėta tirti šviežio bičių pienelio įtaką pagyvenusiems pacientams, sergantiems širdies ligomis. 1966 metais įsteigta medikų apiterapeutų eksperimentinė grupė, o 1966–1967 metais sukurtas pirmas lietuviškas bičių nuodų tepalas „Aplitrit“ sąnarių ligoms gydyti.

Nuoširdžiai sveikiname

ir linkime visokiariopos sėkmės
Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos
viršininko pavaduotoją
dr. Žydrūną MARTINĖNĄ
garbingos profesinės veiklos sukakties ir
gimtadienio proga.

LFS Valdyba

Nuoširdžiai sveikiname

aktyvų Lietuvos farmacijos sąjungos
narį, UAB Kretingos „Camelia“ vaistinės
direktorių **Arvydą VENGALĮ**
garbingos profesinės veiklos sukakties ir
gimtadienio proga.

LFS Valdyba

Mano nuomonė apie Lietuvos farmaciją, žvelgiant iš Londono

Gimiau Lazdijų rajono Liškiavos parapijos Gailiūnų kaime. Iki mokyklos ten ir augau. Mokiausi A. Vienuolio vidurinėje mokykloje Vilniuje. 1982 metais įstojau į Kauno Medicinos Instituto Farmacijos Fakultetą. 1987 metais įgijau provizoriaus specialybę ir pagal ją pirmuosius penkerius metus dirbau, Antakalnio vaistinėje Vilniuje. Tuo metu Antakalnio vaistinė (vedėja G. Grigaliūnienė) buvo pavyzdinė darbo patirties mokykla. Pirmuosius praktinius savo kaip vaistininko įgūdžius ten ir įgijau. Dabar, kaip prisimenu, tai buvo išties man gera mokykla.

2005 m. gegužės 5 dieną įstojau į Karališkąją Didžiosios Britanijos Farmacijos Draugiją (Royal Pharmaceutical Society of GB) ir tuo pačiu gavau akreditaciją vaistininko darbui Jungtinėje Karalystėje.

Aš turiu savo nuomonę apie 1990-2004 metų laikotarpio Lietuvos farmaciją ir noriu pasidalinti ja su „Lietuvos farmacijos žinių“ žurnalo skaitytojais. Tų procesų, kurie vyko joje tuo metu, mano galva nesupranta ir nesuvokia iki šiol. Daug esame kalbėję, diskutavę su pokario Lietuvos farmacijos kūrėjais apie atgavusios Nepriklausomybę Lietuvos Farmacijos ateitį. Deja, naujai sukurtos pareigybės ir jose dirbti paskirti žmonės, man atrodo neturėjo žalio supratimo, – kas yra Farmacija, nuo ko ji prasideda ir kuo baigiasi. Galiu drąsiai teigti, kad tuo metu buvo vadovautasi skambiu posakiu, kad kiekviena melžėja gali vadovauti valstybei ir nebūti atsakinga už padarinius. Tokiu būdu buvo sugriauta visa egzistavusi farmacijos sistema, o jos griovimo rezultatus visi pajuto gana greit. Spontaniškas naujų vaistinių kūrimasis, precedento neturintis farmacijos sektoriaus kainų reguliavimas, vadovaujančių farmacijos sistemai darbuotojų nekompetentingumas – visa tai labai greitai visą farmaciją nustumė į naująją „laukinio“ kapitalizmo epochą.

Esu išleidęs ne vieną leidinį apie Lietuvos Farmaciją, jos istoriją ir išties yra graudu ir gaila žiūrėti, kaip pokario metais atsakingai, kruopščiai, žingsnis po žingsnio buvo atstatoma ir kuriama farmacijos sistema ir visa tai, kas turėjo istorinę išliekamą vertę, vos per dešimtmetį buvo sugriauta, o vėliau ir sunaikinta. Net neabejoju, kad egzistavusios farmacijos sistemos sugriovimo kaina pajuto visi, bet viskas šiandien yra nurašyta pereinamajam laikotarpiui. Niekas dabar į tai nesigilina, o taip gal ir paprasčiau. Paskutinis pavyzdys: ne per seniausiai skaitau Delfi naujienose „...iš Užupio Vaistinės padaryta vaistinė!“ Vaistinė, kuri turėjo virš šimto metų istoriją, jos jau nėra! O kiek tokių vaistinių, kurios turėjo šimtamečių istorijas,

per šį laikotarpį yra sunaikinta? Kas tai? Kas tai padarė? Įdomu būtų sužinoti, kaip farmacijos istorijos specialistai įvardija tai? Tai turbūt naujosios Lietuvos farmacijos istorijos etapas, kurį sukūrė „naujieji farmacijos žinovai“. Farmacijos protėviai, sužinoję kas įvyko per šį laikotarpį Nepriklausomoje Lietuvoje, – kapuose apsiverstų. Nukirskime medžiui šaknis, – ir nesunku bus atspėti jo ateitį. Taip ir šiuolaikinė Lietuvos Farmacija pasiliko be šaknų.

Viliuosi, kad kas nors kada nors įvardins tuos, kas įvykdė Lietuvos Farmacijos genocidą.

Kuo skiriasi Lietuvos ir Jungtinės Karalystės vaistinės? Išties sunku lyginti nepalyginamus dalykus. Štai keletas pavyzdžių. Pirmiausia, tai pačios valstybės pagarba Vaistininko profesijai ir šiai specialybei. Ne veltui visus vaistininkus dirbančius JK yra subūrusi Karališkoji Farmacijos Draugija, kurios globėja yra pati jos Didenybė Jungtinės Karalystės Karalienė Elžbieta II.

Antra, vaistinės priklauso NHS (valstybinė sveikatos sistema) sistemai. Vaistine čia atlieka ne tik tiesioginę savo pareigą, bet vykdo dalį poliklinikos funkcijų, dalyvauja įvairiose sveikatinimo programose, vykdo daugybę bendrų projektų su gydytojais ir su gyventojais.

Trečia, skiriasi pačių gyventojų požiūris į vaistinę ir vaistininkus. Tas požiūris ir pagarba buvo formuojami šimtmečiais ir neveltui čia yra sakoma: „Pirmiausia, – klausk savo vaistininko, – jis visada tau padės“. Na, o kas norite plačiau susipažinti su Jungtinės Karalystės vaistinės darbu, kviečiu apsilankyti „Mūsų Vaistinėje-Medicinos Centre“ (Pharmacy&Walk-in-centre) adresu:

80 Edgware road, W2 2EA, Londonas, e-mail: anatis@hotmail.co.uk

Nuoširdžiai sveikiname
prof. habil. dr. ARŪNĄ SAVICKĄ
60-mečio proga!

Linkime kūrybinės sėkmės, puikios
sveikatos, nuotaikingų kelionių ir
jaukaus šeimos židinio.

LFS Valdyba

Arūnas SAVICKAS

Provizorius, habilituotas medicinos m. daktaras, profesorius

Vaistų technologijos ir socialinės farmacijos katedros vedėjas

Gimė 1956 m. vasario 24 d. Vilkaviškio rajone, Kybartuose. Tėvai Bronius Savickas ir Angelė Dabušinskaitė-Savickienė – mokytojai.

Mokėsi Kybartų vidurinėje mokykloje. Ją baigęs 1973 m. įstojo į Kauno medicinos instituto Farmacijos fakultetą, 1978 m. gavo provizoriaus diplomą ir pradėjo dirbti Vaistų technologijos ir Farmacijos darbo organizavimo, ekonomikos katedroje asistentu. 1980 m. A. Savickas įstojo į Leningrado chemijos-farmacijos instituto Vaistų technologijos katedros aspirantūrą. Aspirantūros metu buvo tęsiami Kaune pradėti vaistų technologijos moksliniai tiriamieji darbai. 1983 m. I-ame Maskvos medicinos institute apginė farmacijos mokslų kandidato disertaciją, kurios tema: „Trimekaino ir chlorazilo tabletavimas ir prolongavimas“. Nuo 1984 m. A. Savickas dirbo Kauno medicinos instituto Provizorių tobulinimo katedroje vyr. dėstytoju. 1984-1991 metais buvo atlikti dviejų ūkiskaitinių

sutarčių tiriamieji darbai ir ruošiamos antikancerogeninių vaistų bei taurochololio tablečių technologijos. Nuo darbo Kauno medicinos institute pradžios A. Savickas glaudžiai bendradarbiavo su farmacijos pramonės gamyklomis: Kauno „Sanitas“, „Endokrininių preparatų gamykla“, Švenčionių vaistažolių farmacijos fabriku. Nuolat bendradarbiaujama su Sveikatos apsaugos ministerija, Valstybine vaistų kokybės kontrolės tarnyba, profesinėmis farmacinėmis organizacijoms. 1991 m. A. Savickas pradėjo eiti docento pareigas. Tais pačiais metais buvo išrinktas Vaistų technologijos ir Farmacijos darbo organizavimo, ekonomikos katedros vedėju. 1992 m. jam suteikta aukščiausia provizoriaus-technologo kvalifikacinė kategorija, o 1993 metais – docento mokslinis vardas. Docentas A. Savickas aktyviai dalyvavo rengiant farmacinius įstatymus bei kitus normatyvinius dokumentus, recenzavo pateiktus Farmacinės veiklos, Vaistų gamybos įstatymų ir farmakopėjos straipsnių projektus.

Pagrindinė mokslinių interesų sritis – polimerų vartojimo pramoninėje vaistų gamyboje tyrimai. Šioje temoje pastoviai dirbama nuo 1978 metų. Šia tema 1983 metais apginta farmacijos mokslų kandidato (daktaro) bei 1995 metais medicinos habil. daktaro disertacijos. 2. farmacijos organizavimas ir ekonomika. Šioje temoje nagrinėjamas geros gamybos, geros platinimo praktikos, geros vaistinės ir geros analizės diegimas Lietuvoje.

1998 m. docentui A. Savickui buvo suteiktas profesoriaus vardas.

Šiuo metu A. Savickas yra SAM Farmacijos specialistų profesinės kompetencijos vertinimo komisijos narys; Farmacijos fakulteto tarybos narys; Farmacijos fakulteto Farmacijos mokslų krypties tarybos narys; Periodinio leidinio „Functional foods for chronic diseases“ Richardson, USA mokslinės redakcijos narys; Maskvos Fitoterapijos instituto ruošiamų periodinių leidinių „Šiuolaikinės fitoterapijos problemos“ ir konferencijų redakcijos narys; Žurnalo „Farmacija ir laikas“ redaktorių kolegijos narys. Jis yra Lietuvos valstybinio mokslo ir studijų fondo ekspertas sprendžiant inovatyvių, aukštų ir vidutiniškai aukštų technologijų sektoriuose veikiančių ūkių

subjektų problemas, susijusias su naujų produktų komercializavimu, produktų pozicionavimu rinkoje, produktų plėtra, galimybių studijų ir testavimų atlikimu. Pramoninės biotechnologijos plėtos Lietuvoje 2011-2013 metų programos ir Tarptautinių mokslo ir technologijų plėtos programų agentūros ekspertas.

Dalyvavo TPA finansuotoje Eureka programoje, projekte E! 3694-PROPOCREAM Multifunkcionalaus kremo iš natūralių produktų sukūrimas“ kaip vadovas ir koordinatorius. Dalyvavo VMSF finansuoto mokslinių tyrimų projekte „Kapsulių iš sausų ekstraktų bei mikroelementų technologijų sukūrimas ir analizės metodų parinkimas“ kaip projekto vadovas. Lietuvos mokslo tarybos remiamos veiklos krypties „Mokslininkų iniciatyva parengti projektai“ mokslinių tyrimų projektas „Lektinų biologinio aktyvumo įvertinimas ir jų technologinis funkcionalizavimas“ registracijos Nr. MIP-10180 projekto vadovas. (2010-2012 m.). Lietuvos-Baltarusijos dvišalio bendradarbiavimo mokslo ir technologijų srityje programos projektas „Naujų augalinės kilmės polipeptidų lektinų tyrimas ir panaudojimo būdų paieška, kuriant potencialius imunomoduliatorius ir citostatikus“, registracijos Nr.: TAP-LB-12-006. 2013-2014 m. Lietuvos projekto vadovas.

Publikacijos per dešimt metų: leidiniuose, referuojamuose duomenų bazėje „Thomson Reuters Web of Knowledge“ ir turinčiuose citavimo rodiklį - 27, kituose leidiniuose, referuojamuose duomenų bazėje „Thomson Reuters Web of Knowledge“ – 6, recenzuojamuose mokslo leidiniuose, referuojamuose kitose duomenų bazėse -12. **Vadovėlio „Vaistų technologija“ (5 tomai) bendraautorius.**

Profesoriaus žmona Nijolė Mickevičiūtė-Savickienė – provizorė, medicinos mokslų daktarė.

VILNIAUS MEDICINOS DRAUGIJAI 210 METŲ

2015 m. gruodžio 11d. Vilniaus Universiteto Centrinė rūmų Teatro salėje buvo iškilmingai paminėtas Vilniaus medicinos draugijos 210 metų jubiliejus.

Vilniaus medicinos draugija buvo įkurta 1805 m. gruodžio 12 d. Vilniaus universitetą patologijos ir specialiosios terapijos profesoriaus Jozefo Franko (1771-1842) iniciatyva. Jozefas Frankas gimęs Vokietijoje, 1804-1823 m. profesoriavo Vilniaus universitete. Į profesoriaus J. Franko namus, kurie buvo Pilies gatvėje (dabar Didžioji g. Nr. 1) buvo pakviesti Vilniaus universiteto profesoriai, gydytojai ir vaistininkai, buvo pasiūlyta įsteigti medikų draugiją, kad būtų keičiamasi patirtimi ir pasauline mokslinė informacija. Draugija rūpintųsi profesiniais reikalais bei mokslo naujovių įdiegimu. Pasiūlymui buvo pritarta ir draugija buvo įkurta.

Vilniaus medicinos draugijos įkūrėjai buvo Vilniaus universitete profesoriai: A. Bekiu (patologijos ir higienos), J. Lobenveinas (anatomijos), A. Matusevičius (akušerijos), A. Sniadeckis (chemijos), J. Frankas (klinikinės medicinos), J. Špicnagelis (bendrosios terapijos), J. Šimkevičius (medicinos ir chirurgijos), gydytojai – J. Braunas, E. Einholmas, H. Heimanas, J. Libošicas, J. Šlėgelis, vaistininkai – Ch. Vagneris, J. Volfangas (universiteto vaistinės vedėjas, vėliau tapęs profesoriumi) ir G. Gutas. Visi jie pasirašė Draugijos steigimo aktą, kuris yra išlikęs iki mūsų dienų. Pirmuoju Draugijos pirmininku buvę išrinktas Vilniaus universiteto profesorius Andrius Sniadeckis, vicepirmininku prof. J. Lobenveinas, sekretoriumi – profesorius J. Frankas. Vilniaus universiteto bibliotekos salėje įvyko iškilmingas Draugijos posėdis. Kuriame dalyvavo Vilniaus medikai, daug įžymių svečių.

1806 m. buvo patvirtintas Draugijos statusas, kurį parengė Vilniaus universiteto profesorius G. E. Grodeko ir ženklas, kurį nupiešė garsus dailininkas, universiteto dėstytojas J. Rustemas. Ženkle buvo pavaizduota laurų ir palmių vainiku apsupta deivė Izidė. Šis ženklas iki šių laikų yra Vilniaus medicinos draugijos simbolis.

Vilniaus medicinos draugija buvo pirmoji medicinos draugija ne tik carinėje Rusijoje, bet ir Rytų Europoje. Prieš ją 1730 m. buvę įsteigta medicinos draugija Paryžiuje, 1734 m. – Karališkoji medicinos draugija Edinburge Škotijoje ir 1773 m. medicinos draugija Londone. Tuo būdu Vilniaus medicinos draugija buvo ketvirtoji draugija, įsteigta Europoje.

Vilniaus Medicinos Draugija nuveikė didelį darbą keldama medikų profesinį lygį, diegdama mokslo naujoves, rūpindavosi šalies sanitariniais ir socialiniais reikalais. Draugijos devizas buvo „Tarnauti mokslui ir gimtajam kraštui“.

1819 m. Vilniaus medicinos draugijoje profesoriaus Johano Fridricho Volfango iniciatyva buvo įsteigtas farmacijos skyrius.

Šis skyrius supažindindavo su farmacijos naujovėmis, kėlė vaistininkų kvalifikaciją. Leido žurnalą „Vilniaus farmacijos žinynas“, kuris buvo pirmasis Rusijos imperijoje žurnalas farmacijos klausimais.

Minint Vilniaus medicinos draugijos 210 metų jubiliejų, konferencijoje dalyvavo gausiai susirinkę Vilniaus medikai. Konferencijai pirmininkavo Draugijos pirmininkas profesorius Algirdas Utkus ir doc. Dalia Triponienė, daugelį metų pirmininkavusi draugijai.

Pagrindinį pranešimą apie Vilniaus medicinos draugijos įsteigimą ir jos veiklą nuo 1805 m. iki šių laikų padarė prof. A. Utkus.

Įdomus buvo prof. Rimanto Jankausko pranešimas apie Lietuvos Didžiosios kunigaikštystės elito sveikatą ir prof. L. Klimkos paruoštas pranešimas apie okulistą Igną Žiogelį (1926-1891), kilusį iš Anykščių. Prieš pat Konferenciją prof. L. Klimka susirgo insultu ir pats perskaityti paruošto pranešimo negalėjo.

Konferenciją papuošė Medicinos fakulteto studentų instrumentinis kvartetas ir kvintetas, atlikę keletą klasikinės muzikos kūrinių.

Konferencijos metu buvo įteiktos premijos už geriausią pereinamais metais mokslo darbą įdiegtą į praktiką bei buvo išrinkti Draugijos Garbės nariai.

Regina Žukienė

Pokalbis su aukščiausiosios kvalifikacinės kategorijos provizore ONA VENSLOVAITE-DIRŽIENE

2016 metu kovo 25 dieną atšventusia garbingą devyniasdešimties metų jubiliejų

Esate žemaitė. Jums teko gyventi sudėtingame mūsų valstybei XX amžiuje: tarpukario Lietuvoje, vokiečių ir sovietinės okupacijos metais ir patirti atkartos Lietuvos Nepriklausomybės džiaugsmą. Gal galite papasakoti apie savo vaikystę?

Gimiau Žemaitijos širdyje – Telšiuose, Čia prabėgo ir mano laiminga vaikystė bei jaunystė. Mano tėvelis nebuvo žemaitis, jis buvo kilęs iš Molėtų valsčiaus, bet mama buvo tikra žemaitė. Tėvelis buvo Lietuvos Nepriklausomybės kovų savanoris. Paleistas iš kariuomenės buvo paskirtas vadovauti Telšių degtinės gamyklai, telšiečių liaudiškai „padvalu“ vadinamai. Mama dirbo katalikiškame kooperatyve.

Turėjau jaunesnį brolių Vytautą. Baigusi Telšių pradžios mokyklą 1936 m. įstojau į Telšių Vyskupo Motiejaus Valančiaus gimnaziją. Gimnazija buvo nauja, ką tik pastatyta. Tai buvo gražus, patogus, modernus pastatas, kaip balta gulbė šviečianti ant kalno. Gimnazijos mokytojai buvo labai kvalifikuoti specialistai, visi juos gerbėme.

Kiekvieną rytą visi gimnazijos mokiniai susirinkdavome antro aukšto hole rytmetinei maldai. Čia kaboję ir didelis vyskupo Motiejaus Valančiaus portretas. Po to išsiskirstydavome į savo klases pamokoms. Gimnazistai puošėmės gražiomis uniformomis ir rudomis uniforminėmis su gimnazijos emblema kepuraitėmis.

Gimnazijoje veikė gausus literatų būrelis, kuriam vadovavo puikus mokytojas Feliksas Kudirka. Labai geri buvo mūsų matematikos mokytojai: Jurkienė, Purvinas ir Valiušaitis. Įsimintina buvo ir prancūzų kalbos mokytoja p. Ternau, jos duktė mokėsi kartu su manim toje pačioje klasėje, patiko ir lotynų kalbos mokytojas K. Mockus, kuris ir rašomojo metu, kai tekdavo versti Cezarį ar kitus autorius, leisdavo naudotis žodynais bei gramatika. Sakydavo, jei per pamoką, naudodamiesi literatūra sugebate išversti tekstą, reiškia viskas gerai. O kur dar mūsų mielas auklėtojas kapelionas J. Kučinskas, jis po brandos egzaminų suorganizavo mums ekskursiją sunkvežimiu po visą Žemaitiją. Jis mus mokė ne tik tikybos, bet ir gyvenime taisyklių. Pasitraukęs į Vakarus, apsigyvena JAV. Los Angeles subūrė lietuvių parapiją ir pastatė lietuvių bažnyčią. Mirė sulaukęs 100 metų.

Mūsų klasė buvo geras, draugiškas kolektyvas. Tačiau karas išblaškė visus po pasaulį. Kai kam teko paragauti ir lagerio bei Sibiro tremtinių duonos, dalis sėkmingai įsikūrė Amerikoje. Pasilikę Lietuvoje tapo gydytojais, inžinieriais, žemės ūkio ar kitų sričių specialistais. Valius Galdikas – žymus Lietuvos dailininkas grafikas. Aš pasirinkau vaistininkės kelią. Praūžus frontui 1944 m. dirbau vaistinės mokine Telšių vaistinėje. Tėvai apsigyveno Eigirdžiuose, kur turėjo žemės.

Kaip sekėsi studijas?

Stojamuosius egzaminus išlaikiau sėkmingai. Taip pat gavau charakteristiką iš vietos valdžios, nes dirbau vaistinėje, o tėvai turėjo nedidelį ūkį. Mokslas sekėsi lengvai, nors mokslo sąlygos ypač pirmaisiais ir antraisiais metais buvo sunkios. Neseniai tik buvo pasibaigęs karas. Centrinis šildymas neveikė. Kadangi buvo susprogdinta Petrašiūnų elektrinė, elektra taip pat buvo ribojama. Bet jau nebereikėjo tamsinti langų ir bijoti lėktuvų antskrydžių. Transportas mieste neveikė, o vakarais gatvėse siautėjo ir plėšikai. Maistas buvo pagal korteles ir jas paimdavo studentų valgykla, mums palikdama tik dalį talonų duonai ir cukrui. Bet labiausiai varginę kelionės į namus. Jos buvo ir pavojingos, nes tekdavo su lagaminu maisto važiuoti ant traukinio vagono laiptelių ar ant vagono stogo, o kartais iš viso negalima buvo į traukinį pakliūti. O važiuoti reikėję, nes be atsivežtinio iš namų maisto išgyventi buvę neįmanoma.

Pirmame kurse buvome apie 120 studentų, jų tarpe tik du vyrai, vėliau iš chemijos fakulteto atėjo trečias. Kasmet studentų marėjo ir po ketverių metų studijų likome tik 60. Dalis neišgalėjo tęsti mokslo, dalis buvo pašalinta dėl socialinės kilmės, kiti net ištremiti į Sibirą.

Pirmaisiais metais dauguma paskaitų – chemija ir fizika, bei

Pirmosios Komunijos atmintis, 1933 m.

Ona Venclovaite, 1944 m.

Ona Diržienė, 2016 m.

jų laboratoriniai darbai buvo atliekami Chemijos institute už ažuolino, marksizmas buvo skaitomas Centriniuose universiteto rūmuose prieš Karo muziejų. Botanikos disciplinos, biologinė chemija, o vėliau ir specialybės dalykai – Medicinos fakulteto rūmuose Mickevičiaus gatvėje. Matematika, mineralogija – Didžiuosiuose rūmuose Donelaičio gatvėje. Pirmuosiuose rūmuose rūsyje buvę studentų valgykla. Taip ir bėgiodavome iš vieno ramų į kitus.

Labai geri buvo mūsų dėstytojai. Neorganinę chemiją skaitė J. Valančiūnas, organinę – prof. A. Purenas, augalų anatomiją ir fiziologiją – S. Šopauskienė, augalų sistematiką, vėliau ir farmakognoziją – prof. K. Grybauskas, biologinę chemiją – doc. A. Gabrėnas. Vėliau farmacinės disciplinas skaitė prof. P. Raudonikis, farmacinę chemiją – prof. B. Šiaulis, mūsų dekanas. Geri buvo ir kitų dalykų dėstytojai, gal silpniausias buvo farmakologijos dėstytojas, Rusijos lietuvis Tumas. Mūsų grupės kuratorius buvo asistentas A. Kaikaris.

Mokslas sekėsi. Universitetą baigiau su pagyrimu. Prof. B. Šiaulis ragino stoti aspirantūron, bet aš pasirinkau praktinį darbą. Per skirstymą pasirinkau Plungės vaistinę, vis arčiau namų.

Kaip susiklostė tolimesnis profesinis ir asmeninis gyvenimas?

Plungėje teko dirbti ir asistente ir receptare. Vaistinės vedėjas buvo provizorius P. Smilgevičius. Jam išsikėlus į Mėsėdį, buvau paskirta Plungės vaistinės vedėja, visas kolektyvas stengėsi stropiai dirbti.

1952 m. ištekėjau už Plungės pienininką V. Diržio. Vyrai gretai iškėlė į Klaipėdą, teko į Klaipėdą persikelti

ir man.

Klaipėdoje 1954 m. gimė sūnus Vladas. Po dekretinių atostogų teko dirbti receptare pas gerą organizatorę, provizorę Rachilę Rikienę vaistinėje Nr. 145. Pavaduotoja dirbo bendrakursė Ieva Nabažaitė.

Vėliau vyrą perkėlė į Kuršėnus pieninės direktoriaus pareigoms. Turėjau sekti paskui vyrą. Dirbau Kuršėnų vaistinėje įvairiose pareigose: receptare, analitike, vaistinės vedėjos pavaduotoja iki pat 1994 metų – iki pensijos. Kurį laiką karta dirbau ir veterinarijos vaistinės vedėja. Kuršėnuose gimė ir duktė Rita. Veterinarijos vaistinė buvo įsteigta mūsų namuose. Čia dirbdama galėjau prižiūrėti ir savo mažus vaikus bei sergantį tėvą. Kolūkyje tėvai nebeturėję jėgų dirbti, todėl apsigyveno Kuršėnuose pas mane.

Kauno politechnikos institutą baigusį brolių Vytautą paėmė į sovietinę armiją ir išsiuntė tarnauti į Sibirą, kaip ir daugelį universitetus baigusią lietuvių vaikinių.

Ar Jus domino Respublikinės farmacininkų mokslinės draugijos veikla, kaip kėlėte savo profesinę kvalifikaciją? Žinau, kad vaistinėje Jus vadino „vaikščiojanti enciklopedija“, kad domėjotės ne tik profesiniu, bet ir politiniu šalies gyvenimu.

Stengiausi aktyviai dalyvauti farmacininkų mokslinėje veikloje. Ruošdavau pranešimus ir juos skaitydavau RFMD Šiaulių skyriaus rengiamose konferencijose, susitikimuose su gydytojais, vaistinės darbuotojų kvalifikacijos kėlimo rateliuose. Kaip komisijos narė dalyvavau specialistų konkursuose.

Kauno Medicinos institute nuolat kėliau kvalifikaciją provizorių pasitobulinimo kursuose, sekiau ir domėjausi

farmacine literatūra. Dirbau centrinėje vaistinėje, reikėdavo patarti ir kitų vaistinių darbuotojams, buvau atsakinga už vaistinės vidaus tvarką, teko spręsti įvairias problemas ir net dažnai dirbti receptare, atsakyti į žmonių ateinančių į vaistinę vaistų ir patarimo, klausimais. Turėjau turėti ir atitinkamą farmakologinių žinių bagažą. Visą gyvenimą mėgau poeziją ir domėjausi politika.

Žinau, kad Jus visada buvote jautri svetimoms nelaimėms. Šelpėte siuntiniais iš Plungės vaistinės į Sibirą ištremtus provizorių Remiazą ir bendrakursę Bronę Senkutę, tačiau nelaimės neaplenkė ir Jūsų šeimos. Gal galėtumėte apie tai papasakoti?

Gyvenimas nusistovėjo. Vaikai užaugo. Sūnus baigė Žemės ūkio akademiją, duktė tapo inžiniere. Sūnus sukūrė šeimą, jo žmona buvo gydytąja. Susilaukėme anūko Vlado ir anūkės Jurgos. Tačiau žmogus niekada negali žinoti kas laukia po 5 minučių. Ir štai sūnus, aukštas, gabus vyras pateko į automobilio avariją. Tikriausiai vairuotojas naktį vairuodamas mašiną užsnūdo prie vairo. Posūkyje nesuvaldė mašinos ir ji nulėkė nuo kelio, vertėsi. Vairuotojas nenukentėjo, o keleiviui, mano sūnui, lūžo penktas stuburo slankstelis ir nutraukė nervus. Jį vietoje iš karto paralyžavo. Kadangi avarija įvyko Latvijos pasienyje, jis buvo nuvežtas į Rygos ligoninę. Mobilųjų telefonų tada dar nebuvo, mes apie nelaimę sužinojome tik po kelių valandų. Gydytojai nesugebėjo sūnui padėti ir jis liko neįgalus, nevaldantis kojų bei rankų, visam gyvenimui. Tai buvo didžiulis skausmas visai šeimai. Ligonis buvo gydomas įvairiose gydymo įstaigose, pagaliau atsidūrė Vilniuje ir buvo apgyvendintas Gerontologijos centre slaugos namuose.

Sūnaus žmonai teko vienai užauginti vaikus, nes jis ir mes, būdami pensininkai, mažai tegalėjome padėti.

Mums teko atsikelti į Vilnių, kad galėtume padėti sūnui, jį lankyti. Kartu su mumis apsigyveno ir anūkė Jurga, studijuojanti universitete teisę. Anūkas Vladas baigė Kauno technologijos institute informatiką, sėkmingai gyvena ir dirba Norvegijoje.

Jurga baigusi universitetą ištekėjo, gavo labai gerą vyrą, jautrų šeimai ir mums, susilaukė dviejų dukrelių. Gyvena Vilniaus priemiestyje Riešėje, kur pasistatė namą, dažnai lanke ligonį tėvą ir mus. Pagrindine mano atrama tapo duktė Rita, kuri, ištekėjusi už puikaus suomių tautybės vyro, apsigyveno Vilniuje. Žentas Kristeris labai rūpinasi mūsų šeima, padeda ligoniui Vladui, materialiai visus remia. Labai pergyvendamas dėl sūnaus nelaimės, mano vyras susirgo vėžiu ir prieš Keletą metų mirė. Likau viena. Dabar gyvenu ir aš Gerontologijos centre slaugos namuose, šalia savo sunaus. Dabartiniu gyvenimu čia ir gyvenimo sąlygomis abu esame patenkinti.

Dievas mane apdovanojo ilgu amžiumi. O jubiliejaus proga duktė, žentas ir anūkės šeima surengė gražią

Kuršienų vaistinės veteranės (O. Diržienė pirmą iš kairės)

Pas Diržius Vilniuje, 2004 m. (iš kairės O. Diržienė, L. Kačionienė, R. Žukienė, V. Diržys)

šventę – sukviėtė gimines, mano draugus ir net paprašė mums palinksminti – padainuoti Muzikos akademijos studentus. Už šią šventę labai ačiū mano šeimai ir Gerontologijos centro vadovybei. Manęs pasveikinti atvyko net ir Lietuvos farmacijos sąjungos prezidentas prof. E. Tarasevičius, jis papuošė mane tautine juosta ir įteikė gražią gerberų puokštę. Jo atvykimas man buvo tikrai maloni staigmena. Šventėje dalyvavo ir mano buvusi vedėja, provizorė Lilita Kačionienė iš Kuršėnų.

Ką Jūs palinkėtumėte jaunajai vaistininkų kartai?

Labai džiaugiuosi, kad mūsų specialybės pavadinimas „provizorius“ paneigtas gražiu lietuvišku žodžiu „vaistininkas“. Tik gaila, kad vaistinės atsidūrė ne vaistininkų, o verslininkų, nieko bendro neturinčių su farmacija, rankose. Jų pagrindinis tikslas ne žmonių sveikata ir tinkama farmacine pagalba, o pelnas.

Jauniems vaistininkams palinkėčiau jautriai reaguoti į kiekvieną sergantį, atėjusį pagalbos į vaistinę, nes gydo ne tik vaistai, bet ir nuoširdus, geras žodis. Taip pat linkiu nuolat domėtis farmacijos naujovėmis, tobulėti, bei sėkmės jų atsakingame darbe ir asmeniniame gyvenime.

Su jubilate kalbėjosi provizorė Regina Žukienė

Į 90-mečio jubiliejų susirinkusiems kolegoms vaistininkams, giminėms ir artimiesiems Jubiliate šiek tiek žemaičiuodama perskaitė prasmingą Jono Aisčio eilėraštį „Gyvenimas“:

*Dažnai pasiremiu ant savo nuobodaus gyvenimo,
Taip noriu jame surast šį-tą, bet nieko nerandu.
Pabyra metai ašarom, tai sušlama dejavimais
Ir vėlei viskas nuplaukia, lyg upeliu vanduo.*

*Tai pasaka, sekta kadais su smulkiomis detalėmis.
O pasaka! Tu tolimam jau užmaršties krašte.
Aš glamonėju širdį skaudančią ir geliamą
Suklupusią po atminimais, lyg sunkia našta.*

*Jis taip sunkus, taip didelis tasai gyvenimas,
Jis taip nuvargino, taip nuplėšė nualino mane.
Ir štai aš viską surinkau, kas gali būti menama,
Nors truputį sušilt, kadais srovenusia iliuzijų ugnim.*

*Ir taip norėtusi gyvent, kaip kirminui sakysime,
Gyvent dėlei gyvenimo paties,
Gyvenimas – versmė, jis niekad neišsisemia,
Gyvent be galo ir be krašto, be mirties.*

*Atgyja vėl širdis nuvargus ir aplėtusi,
Aš jo kadaise troškau, aš juo kadais džiaugiaus.
Gyvenimas toks didelis,
O jo norėtusi – norėtusi kaip galima daugiau.*

*Mane jis prislėgė ir nuplėšė, ir taip nuvargino,
Ir vis su tokia didele aistra aš jį nešu.
Ir nyksta visos smulkmenos, tie rudenyš ir darganos,
O tas gyvenimas toks didelis, malonus ir gražus.*

Stendinių pranešimų sąrašas BaltPharm Forum 2016, Klaipėda

Amberton Hotel, 2016.04.15-16

Stendinius mokslinius pranešimus mokslinio komiteto nariai vertins per stendinių pranešimų pristatymo sesiją balandžio 16 d. nuo 8.00-10.00, tuo metu pranešimų autoriai pristatys savo darbus.

Geriausių stendinių mokslinių pranešimų autoriai bus paskelbti ir apdovanoti Baigiamosios sesijos metu.

Visų pranešimų santraukos (su visais autoriais) bus atspausdinti konferencijai skirtame e-leidinyje.

1. Eglė Mockevičiūtė, Vaidotas Žvikas, Vilma Pukelevičienė, Valdas Jakštas . Determination of antioxidant activity of phenolic compounds extracted from *Fagopyrum esculentum* Moench herb using HPLC-ABTS post-column assay (Lietuva)(BFP-16-01);

2. Greta Pavasarytė, Jurgita Daukšienė, Raimondas Radžiūnas. A survey of Lithuanian community pharmacists perception of the smoking harm and smoking cessation counseling possibilities at community pharmacies. (Lietuva)(BFP-16-02);

3. Lauma Ozoliņa, Ilze Bārene, Alise Meijere. Development of Dosage form powder for oral solution. (Latvija)(BFP-16-03);

4. Simona Devyžytė, Zenona Kalvėnienė, Giedrė Kasparavičienė. Formulation and Quality Evaluation of Regenerative Lipstick. (Lietuva) (BFP-16-04);

5. Milda Dirmeikytė, Vacis Tatarūnas, Vilius Skipskis, Agnė Giedraitienė, Vaiva Lesauskaitė. The prevalence of CYP4F2 G1347A and CYP2C19*2 polymorphism in patients treated

with antiplatelets drugs after coronary artery bypass grafting or stent implantation. (Lietuva) (BFP-16-05);

6. I. Barene, I. Daberte, S. Sikсна. Development of compositions containing coniferous greenery products and aloe extract. (Latvija)(BFP-16-06);

7. Ieva Dautartaitė, Audronis Lukošius, Asta Kubilienė, Guoda Kiliuvienė, Mindaugas Marksa. Process optimization of extraction methods for beta – carotene from the flowers of *Calendula officinalis* L. (Lietuva)(BFP-16-07);

8. Lukas Valintėlis, Konradas Vitkevičius, Mindaugas Marksa, Rūta Marksienė, Daiva Kazlauskienė, Liudas Ivanauskas. Development and validation of UPLC method for propranolol, diltiazem, verapamil and nifedipine simultaneous analysis. (Lietuva)(BFP-16-08);

9. Lukas Mickevicius, Rasa Banienė, Darius Trumbeckas, Sonata Trumbeckaitė, Daina Lideikyte. Caffeic acid phenethyl ester (CAPE) protects mitochondrial complex I activity from renal ischemia induced injury. (Lietuva)(BFP-16-09);

10. Ieva Kupčiūnaitė, Jurgita Šulinskienė, Ilona Sadauskienė, Leonid Ivanov. Evaluation of zinc and nickel ion effects on the concentrations of reduced glutathione and malondialdehyde in mice liver and blood. (Lietuva) (BFP-16-10);

11. Marija Obeleniūtė, Aida Adomaitienė, Justina Daveckaitė, Eglė Pavydė, Audrius Sveikata. Patterns of non-steroidal anti-inflammatory drug usage: assesment of public knowledge, behavior and attitudes. (Lietuva)(BFP-16-11);

12. Eglė Pavydė, Arvydas Ūsas, Romaldas Mačiulaitis. Comparison of muscle-derived stem/progenitor cells and bone marrow mesenchymal stem cells for the treatment of acute kidney injury. (Lietuva)(BFP-16-12);
13. Vytautas Jakutis, Zenona Kalvėnienė. Formulation and Quality Evaluation of Semi Solid Dosage Form With Lingonberry Leaves Water Extract. (Lietuva)(BFP-16-13);
14. Arturas Nastaravičius, Kristina Ramanauskienė, Vitalis Briedis. Investigation of bronchial asthma patients demand for community pharmacy service in Lithuania.(Lietuva)(BFP-16-14);
15. Edita Tiurninaite, Jurgita Dauksiene. The attitude of Lithuanian non-chain community pharmacies owners' towards professional autonomy. (Lietuva)(BFP-16-15);
16. Olga Kiseļova, Venta Šidlovska, Baiba Mauriņa. Eduards Svirlovskis (1874 – 1949) – founder of pharmacognosy in Latvia in the first half of XX century. (Latvija)(BFP-16-16);
17. Kristīne Puķe, Inga Urtāne. Adherence marker in pharmaceutical care – is it objective indicator? (Latvija)(BFP-16-17);
18. Lasma Mukane, Edijs Vavers, Marina Makrečka-Kuka. Impact of sigma – receptor ligands on free calcium level during mitochondrial respiration. (Latvija)(BFP-16-18);
19. Mārtiņš Rauda, Ilze Bārene, Selga Štēnberga. Bromhesine 8 mg tablet dissolution method development and validation. (Latvija) (BFP-16-19);
20. Līva Vanaga, Inga Urtāne. Long term therapy of benzodiazepines and their analogues: a provocation for road safety? (Latvija)(BFP-16-20);
21. Agate Akmane, Jana Namniece. Mono and combined tea consumption and use tendencies in pharmacies „Latvijas aptieka” in different regions of Latvia. (Latvija)(BFP-16-21);
22. Indre Treciokiene, Katja Taxis, Jurgis Petkevičius. Significance of lifestyle modification in patients with hypertension: Background and development of systematic review protocol on clinical trials.(Lietuva/Nyderlandai)(BFP-16-22);
23. Ruta Petraviciute, Jurgita Dauksiene. Workplace stress in community pharmacies in Lithuania. (Lietuva) (BFP-16-23);
24. Ignas Grigalius, Vilma Petrikaitė. Anticancer activity of trihydroxyflavones. (Lietuva)(BFP-16-24);
25. Gabriele Balciunaite, Nijole Savickiene, Svend Dam, Ona Ragazinskiene, Danas Baniulis, Ina Pampariene, Judita Zymantiene. Fractionation and hemagglutinating activity determination of proteins from Echinacea purpurea L. (Moench) root. (Lietuva)(BFP-16-25);
26. Dovilė Čiuladaitė, Andrejus Ževžikovas. The research of psychotropic drugs mixture using thin layer chromatography method. (Lietuva) (BFP-16-26);
27. Raimonda Valantinaitė, Zenona Kalvėnienė, Giedrė Kasparavičienė. Ribes nigrum syrup technology development and quality assessment. (Lietuva)(BFP-16-27);
28. Sandra Balkytė, Jurgita Dauksienė. Collaboration between pharmacists and physicians for the patients benefit: qualitative analysis. (Lietuva)(BFP-16-28);
29. Eventas Šaučiūnas, Audrius Maruška, Ona Ragažinskienė. Chemical features and their influence on human health of essential oils of medicinal plant *Satureja montana* L. (Lietuva) (BFP-16-29);

Informacija apie elementus, įtrauktinus į receptus, kurie išrašomi kitoje valstybėje narėje, nei ta, kurioje parduodamas vaistas, medicinos prietaisas ar medicinos pagalbos priemonė

Vaistiniai preparatai išrašomi receptuose bei išduodami (parduodami) vaistinėse vadovaujantis Receptų rašymo ir vaistinių preparatų, medicinos priemonių (medicinos prietaisų) ir kompensuojamųjų medicinos pagalbos priemonių išdavimo (pardavimo) vaistinėse gyventojams ir popierinių receptų saugojimo, išdavus (pardavus) vaistinius preparatus, medicinos priemonės (medicinos prietaisus) ir kompensuojamąsias medicinos pagalbos priemones vaistinėje, taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. kovo 8 d. įsakymu Nr. 112 (toliau – Taisyklės). Įgyvendinant Komisijos įgyvendinimo direktyvos 2012/52/ES kuria nustatomos priemonės, skirtos kitoje valstybėje narėje išrašytų vaistų receptų pripažinimui palengvinti, nuostatas, Taisyklės buvo papildytos receptų išrašymo ir vaistinių preparatų išdavimo reikalavimais (įsigaliojo 2013 m. spalio 25 d.):

Popierinių receptų rašymo reikalavimai:

- 1 formos recepto viršuje turi būti:
  - nurodytas asmens sveikatos priežiūros įstaigos (toliau – ASPĮ) pavadinimas,
  - kodas,
  - adresas (su valstybės pavadinimu (Lietuvos Respublika)),
  - telefono ir (ar) fakso numeris (su tarptautiniu kodu)
  - ir elektroninio pašto adresas
- Sveikatos priežiūros specialistai privalo patys įskaitomai ir tiksliai užpildyti visas 1 formos recepto skiltis:
  - nurodyti paciento vardą, pavardę,
  - gimimo datą,
  - adresą arba ambulatorinės kortelės numerį,
  - recepto išrašymo datą,
  - iki kada galioja receptas,
  - sveikatos priežiūros specialisto telefono numeris (su tarptautiniu kodu), kuriuo galima susisiekti su receptą išrašiusiu sveikatos priežiūros specialistu (nurodomas tik tuo atveju, jei skiriasi nuo recepte nurodyto ASPĮ telefono ar fakso numerio),
  - elektroninio pašto adresą (jei turi) ar faksas (su tarptautiniu kodu),
  - pasirašyti ir patvirtinti receptą asmeniniu spaudu.

Tais atvejais, kai pacientui sveikatos priežiūros paslaugos teikiamos neatskleidžiant asmens tapatybės, 1 formos recepto blanke skiltis „Paciento duomenys“ nepildoma ir skiltyje „Adresas (gatvė, namo numeris, miestas, savivaldybė, valstybė) arba ambulatorinės kortelės numeris“ įrašomas paciento kodas, suteiktas vadovaujantis Sveikatos priežiūros paslaugų teikimo, kai neatskleidžiama asmens tapatybė, tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. kovo 4 d. įsakymu Nr. V-178 „Dėl Sveikatos priežiūros paslaugų teikimo, kai neatskleidžiama asmens tapatybė, tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Receptas rašomas lietuvių kalba, išskyrus Taisyklių 61.9 papunktyje nustatytą atvejį, kai anglų ar lotynų kalba yra pagrindžiama, dėl kokių medicininių priežasčių skiriamas konkretus vaistinis preparatas (nurodant konkretų vaistinio preparato pavadinimą), ir popieriniuose receptuose sveikatos priežiūros specialisto kreipimasi recepte ((liet. paimk) santrumpa Rp. (toliau – recepto Rp.)) į farmacijos specialistą dėl vaistinio preparato gamybos ir (ar) išdavimo, kuris gali būti rašomas lotyniškai. Recepte turi būti vartojami farmacinių formų, talpyklių, uždorių, vartojimo įtaisų, vartojimo būdų, vartojimo metodų, laikymo sąlygų, tinkamumo vartoti laiko standartiniai terminai, nurodyti Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos prie Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos viršininko tvirtinamuose Farmacinių formų, Talpyklių, uždorių ir vartojimo įtaisų, Sudėtinių farmacinių formų bei Vartojimo būdų ir metodų standartinių terminų sąrašuose, tarptautiniu prekės ženklu neregistruotų vaistinių medžiagų bei vaistinių medžiagų, nurodytų Europos farmakopėjoje, pavadinimai ir kiti standartiniai terminai.

Jei recepto Rp. dalyje bendrinis vaistinio preparato pavadinimas rašomas lotyniškai, farmacinės formos turi būti nurodomos sveikatos apsaugos ministro patvirtintomis santrumpomis: tab., sol., ung. ir t. t.;

Receptuose išrašomi pramoniniu būdu pagaminti vaistiniai preparatai nurodomi tik į jų sudėtį įeinančios (-ių) veikliosios (-ių) medžiagos (-ų) bendrinio (-iais) pavadinimu (-ais) (toliau – bendrinis pavadinimas), išskyrus:

- nekompensuojamuosius vaistinius preparatus, kurie sudaryti iš trijų ar daugiau veikliųjų medžiagų, ir vaistinius preparatus, kurių vidinėje pakuotėje yra skirtingo stiprumo ir iš skirtingų veikliųjų (pagalbinių) medžiagų sudarytos vaistinio preparato dozotės, paeiliui vartojamos skirtingos farmacinės formos ir iš skirtingų veikliųjų (pagalbinių) medžiagų sudarytos vaistinio preparato dozotės leidžiama nurodyti konkrečiais vaistinių preparatų pavadinimais, išskyrus atvejus, kai pacientas vaistinius preparatus planuoja įsigyti kitoje ES valstybėje;

- vardinius vaistinius preparatus ir registracijos sąlygų neatitinkančius vaistinius preparatus, skiriamus pagal Vardinių vaistinių preparatų įsigijimo taisykles, patvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. gegužės 9 d. įsakymu Nr. V-374 „Dėl Vardinių vaistinių preparatų įsigijimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – vardiniai vaistiniai preparatai), biologinius vaistinius preparatus, kurių veiklioji medžiaga pavyzdžiui, žmogaus insulinas, filgrastimo koncentruotas tirpalas, epoetinas alfa, somatropinas, – jie nurodomi bendriniais pavadinimais ir konkrečiais vaistinių preparatų pavadinimais;

- vaistinius preparatus, dėl kurių skyrimo konkrečiu vaistinio preparato pavadinimu pagal jų terapines indikacijas konkrečiam pacientui GKK priėmė teigiamą motyvuotą sprendimą, – jie nurodomi bendriniais pavadinimais ir konkrečiais vaistinių preparatų pavadinimais, pažymint „GKK sprendimu“. GKK priėmus sprendimą konkrečiam pacientui skirti vaistinių preparatų nurodant konkretų jo pavadinimą, vaistinis preparatas skiriamas visam gydymo laikotarpiui (pakartotinio GKK sprendimo nereikia).

Viename recepte galima išrašyti:

- vieną vaistinį preparatą, kompensuojamąją MPP ar medicinos priemonę (medicinos prietaisą);
- ne daugiau kaip 100 ml gryno etanolio ar etanolio,

kaip ekstemporalaus vaisto sudedamosios dalies, nepriklausomai nuo jo koncentracijos.

Kai apdraustasis kompensuojamuosius vaistinius preparatus, išskyrus narkotinius vaistinius preparatus, ar kompensuojamąsias MPP planuoja įsigyti kitoje Europos Sąjungos (toliau – ES) valstybėje, naudojamas 3 formos (išimties atvejams) recepto blankas

Išrašant kompensuojamuosius vaistinius preparatus ar kompensuojamąsias MPP apdraustajam, kuris planuoja juos įsigyti kitoje valstybėje, pacientui turi būti suteikta informacija apie tai, kad pagal 3 formos (išimties atvejams) receptą įsigijus kompensuojamųjų vaistinių preparatų ar kompensuojamųjų MPP kitoje ES valstybėje, prašymą dėl šio kompensuojamojo vaistinio preparato ar kompensuojamosios MPP įsigijimo išlaidų kompensavimo galima bus pateikti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2013 m. spalio 15 d. įsakymo Nr. V-957 „Dėl Tarptautinės sveikatos priežiūros išlaidų kompensavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ nustatyta tvarka.

Vaistinių preparatų išdavimo reikalavimai, jeigu receptas išrašytas kitoje valstybėje:

Receptiniai vaistiniai preparatai išduodami pagal kitoje ES valstybėje ar ne ES valstybėje išrašytą receptą vadovaujantis Taisyklių 98.3 papunkčiu, 102 ir 103 punktais.

98. Parduodamas vaistinius preparatus pagal receptą:

98.3. jei kitoje ES valstybėje išrašytame recepte, dėl kuriame pateiktos informacijos nekyla neaiškumų, šalia bendrinio pavadinimo yra nurodytas ir vaistinio preparato konkretus pavadinimas, jei skiriamas biologinis vaistinis preparatas arba vaistinio preparato skyrimas konkrečiu vaistinio preparato pavadinimu yra papildomai pagrįstas, nurodžius, dėl kokių medicininių priežasčių skiriamas konkretus vaistinis preparatas, farmacijos specialistas parduoda tik nurodyto konkretaus vaistinio preparato pavadinimo vaistinį preparatą;

102. Pagal kitoje ES valstybėje išrašytus receptus parduodami receptiniai vaistiniai preparatai, (išskyrus narkotinius vaistinius preparatus) ir medicinos priemonės (medicinos prietaisai), jei nekyla neaiškumų dėl juose pateiktos informacijos ir jei recepte nurodyti bent šie duomenys:

- paciento vardas (-ai), pavardė (-ės) (parašyta žodžiais, netrumpinant),

- paciento gimimo data,
  - recepto išrašymo data,
  - receptą išrašiusio reglamentuojamos sveikatos priežiūros profesijos, nurodytos Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatyme, atstovo, teisiškai įgaliojoto tą daryti valstybėje, kurioje išrašytas tas receptas, pavardė (-ės), vardas (-ai) (parašyta žodžiais, netrumpinant),
  - profesinė kvalifikacija,
  - elektroninio pašto adresas ir telefono arba fakso numeris (su tarptautiniais kodais),
  - darbo adresas, įskaitant ir ES valstybės pavadinimą,
  - jei išrašytas vaistinis preparatas – bendrinis pavadinimas ir, jei skiriamas biologinis vaistinis preparatas arba tai būtina dėl medicininių priežasčių, – konkretus vaistinio preparato pavadinimas, (jei konkretus pavadinimas buvo nurodytas dėl medicininių priežasčių, papildomai pagrįsta, dėl kokių konkrečių priežasčių jis buvo nurodytas),
  - farmacinė forma,
  - stiprumas,
  - dozuočių kiekis arba pakuotė, jos dydis ir pakuočių skaičius, jei skiriama daugiau nei viena pakuotė,
  - dozavimo režimas,
  - jei išrašyta medicinos priemonė (medicinos prietaisas) – medicinos priemonės (medicinos prietaiso) pavadinimas. Jei išrašyta medicinos priemonė (medicinos prietaisas), turi būti nurodyti jos matmenys ar kiti duomenys, jei jų yra.
  - receptas privalo būti pasirašytas.
103. Pagal ne ES valstybėje išrašytus receptus, jei nekyla neaiškumų dėl juose pateiktos informacijos, parduodami receptiniai vaistiniai preparatai, (išskyrus narkotinius ir psichotropinius vaistinius preparatus, vaistinius preparatus, įrašytus į Vaistų ir vaistinių medžiagų, kiekybiškai apskaitomų farmacijos įmonėse, įstaigose ir ASPĮ, sąrašą, taip pat išskyrus ekstemporaliuosius vaistinius preparatus, jei į jų sudėtį įeina vaistinės medžiagos, įrašytos į Vaistų ir vaistinių medžiagų, kiekybiškai apskaitomų farmacijos ir sveikatos priežiūros įstaigose, įmonėse, sąrašą, narkotinės ir (ar) psichotropinės medžiagos) ir medicinos priemonės (medicinos prietaisai).

UŽ FARMACININKŲ MILIJONUS – Į AUSTRALIJĄ, ČILĘ, KANADĄ

„Kauno diena“, 2016-04-06

Marijona Jasaitienė

Daugiau kaip tūkstančio medikų keliones, iš jų – ir į tolimas šalis, praėjusiais metais finansavo farmacininkai. Kiek naudos duos tai paskelbti privertęs papildytas Farmacijos įstatymas?

Siekiamas skaidrumo

Faktas, kad už gydytojų dalyvavimą tarptautiniuose renginiuose apmoka farmacijos kompanijos, vertinamas kaip papirkinėjimas. Tačiau žinant, koks yra mūsų medikų atlyginimas, nusukti į kelių dienų konferenciją, tarkime, Sidnėjūje ar Vankuveryje net ir medicinos profesorius gali būti pernelyg didelė prabanga.

Kaip bebūtų, stažuoti, tobulinimosi kursų, konferencijų, kuriose pristatomos medicinos naujienos, medikams neabejotinai reikia. Tačiau ar tokių stažuotių mecenatams medikai nelieka įsipareigojė? Ar negali būti, kad tų farmacijos kompanijų, kurios parėmė gydytojus, vaistai ligoniams skiriami net ir tuomet, kai reikia kitų?

Kylant tokiems įtarimams ir siekiant didesnio skaidrumo farmacinės veikos srityje, papildytas Farmacijos įstatymas įpareigojo farmacijos kompanijas pateikti informaciją apie tai, kokiems sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistams sumokėjo už dalyvavimą profesiniuose moksliniuose renginiuose užsienyje.

Farmacininkai neprieštaravo

Farmacijos įstatymo pataisos įsigaliojo praėjusiais metais.

Jomis nustatyta pareiga vaistinio preparato registruotojui ar jo atstovui rinkti, kaupti, saugoti sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų, kurių dalyvavimą profesiniuose bei moksliniuose renginiuose užsienio valstybėje jis finansuoja, asmens duomenis ir kasmet iki vasario 1 d. juos pateikti Valstybinei vaistų kontrolės tarnybai. Ji šiuos duomenis tvarko ir kasmet iki kovo 31 d. privalo paskelbti savo interneto svetainėje.

Inovatyvios farmacijos pramonės asociacijos direktoriaus Leono Kalėtino teigimu, 40 farmacijos pramonės kompanijų, Europos farmacijos pramonės ir asociacijos federacijos narių dar 2014 m. įsipareigojo didinti verslo skaidrumą.

Pagal Perleistų verčių atskleidimo kodeksą, kuriuo kompanijos vadovaujasi, pasižadėjo viešai skelbti ne apibendrintą informaciją, kiek pinigų buvo išleista medikams informuoti, o konkrečius duomenis, kuriems jų konkrečiai buvo skirtos lėšos konferencijų registracijos mokesčiams, kelionių ir apgyvendinimo išlaidoms, atlyginimams už paslaugas ir konsultacijas, su kuo buvo sudarytos paramos sutartys ir pan.

Artimos, tolimos ir egzotiškos

Būtent tokie duomenys apie mūsų šalies medicinos specialistus, kurių dalyvavimą 2015 m. užsienio valstybėse vykusiuose profesiniuose renginiuose rėmė vaistų registruotojai, paskelbti Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos tinklalapyje. Farmacijos kompanijos nurodo renginio

pavadinimą, vietą, datą, dalyvio, kurį finansavo, vardą, pavardę, profesinę kvalifikaciją, licencijos numerį.

Sąrašė – daugiau kaip tūkstantis pavardžių. Kai kurios minimos toli gražu ne vieną kartą, kai kuriuose renginiuose dalyvauta ne vieno ar dviejų specialistų, o gerokai daugiau, dirbančių vienoje gydymo įstaigoje. Renginių geografija – nuo Rygos, Talino, iki Madrido, Santjago, Las Vegaso ir dar toliau. Išvykos trukmė atitinkama atstumui: kuo toliau, tuo ilgiau, nuo dviejų–trijų dienų iki savaitės ar dar ilgiau.

Farmacijos kompanijų, tiksliau – vaistinio preparato registruotojų sąrašas taip pat gana ilgas ir įvairus. Kuo didesnė, labiau žinoma kompanija, tuo daugiau medikų išvykų rėmė. Štai, pavyzdžiui, bendrovė „Fresenius Kabi Baltics“ praėjusiais metais finansavo tik keturių medikų dalyvavimą profesiniuose renginiuose užsienyje. Farmacinės įmonės „Polpharma“ S.A. atstovybė parėmė tik bendrosios praktikos gydytojus, vykusius į renginius Rygoje ir Stambule, bei pediatrus Lenkijoje. O štai bendrovė KRKA padengė 92 medikų išlaidas, iš jų – trijų gydytojų viešnagę Jeruzalėje, „Amgen Switzerland AG“ Vilniaus filialas – 29, ir bene visų – už Atlanto.

„Pfizer Luxembourg SARL“ filialas Lietuvoje nurodo parėmęs 26 gydytojus, bendrovė „GlaxoSmithKline Lietuva“ – 21, ir iš jų – keturių infektologų kelionę į Kanadą, Vankuverį, ir dalyvavimą ten vykusiame renginyje.

Šį sąrašą būtų galima tęsti, juolab kad jame yra tokios tolimos šalys, kaip Kinija, Korėja, Australija, Čilė (į šią šalį bendrovė „Actavis Baltic“ padengė devynių psichiatrų kelionę ir kitas išlaidas), JAV, kur profesiniai renginiai vyko tokiuose garsiuose miestuose, kaip Las Vegasas, San Diegas, San Franciskas ir kiti. Bendrovė „Norameda“ padengė keturių gydytojų dalyvavimą profesiniame renginyje Dubajuje. Neretai medikams renginiai organizuojami turtinguose kurortuose: Monake, Nicoje, Benecijoje.

Garbė bendrovei „Baxter Lithuania“: ji padengė ir slaugytojų tobulinimosi išvykas.

Bendrovės „Eli Lilly Lietuva“, „Sanofi aventis Lietuva“, „Jhonson & Jhonson“, „Sicor Biotech / Teva Baltics“ – tai turtingos, dosnios kompanijos, kurioms medikai turi būti mažų mažiausiai dėkingi.

Rėmė ir rems

Bendrovė „Berlin Chemie Menarini Baltic“ praėjusiais metais finansavo net 139 medikų keliones į tarptautinius renginius ir dalyvavimą juose.

„Tik 139? Man atrodo, kad mes daugiau rėmėme“, – nustebęs garsios farmacijos kompanijos vadovas Baltijos šalims, bendrovės „Berlin Chemie Menarini Baltic“ generalinis direktorius Algimantas Blažys.

Daugiau nei du dešimtmečius šias pareigas einantis farmacininkų atstovas į klausimą, kodėl kompanijos lėšos skiriamos medikams, atsakė vienareikšmiškai: „Vien dėl to, kad jie keltų savo kvalifikaciją.“

Anot A.Blažio, kuo daugiau naujų gydytojų žino, tuo geriau gali gydyti ligonius. Kodėl tuo suinteresuoti farmacininkai, o ne patys gydytojai? Juk ne jie paramos prašo, o vaistų gamintojai patys ją siūlo, iškėlę vaistų kainas, už kuriuos moka ligoniai. Į užuominą, kad tai dvelkia medikų papirkinėjimu, bendrovės „Berlin Chemie Menarini Baltic“

Išėjo Anapilin

Po ilgos sunkios ligos Anapilin išėjo ilgametė „Medininkų“ vaistinės vedėja provizorė **JŪRATĖ MILIAUSKAITĖ-ALELIŪNIENĖ** Lietuvos farmacijos sąjungos Valdyba reiškia nuoširdžią užuojautą Velionės giminėms, artimiesiems ir bendramoksliams.

LFS Valdyba

1936.09.07 - 2016.03.31

UŽUOJAUTA

Lietuvos farmacijos sąjungos Valdyba reiškia nuoširdžią užuojautą Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos viršininko pavaduotojui **dr. Žydrūnui Martinėnui** dėl mylimo Tėvelio mirties.

LFS Valdyba

vadovas atsakė nekreipiąs dėmesio ir toliau laikysis principo, kad gydytojams reikia padėti.

„Jie neturi sėdėti namuose, o už savo atlyginimą niekur negalėtų išvažiuoti. Ar norėtumėte gydytis pas tokį gydytoją, kuris nieko nematęs, nieko nežino?“ – paklausė A.Blažys.

Jis tvirtino, kad farmacininkai remia viso pasaulio gydytojus. Į tarptautinius kongresus, kuriuose gali išgirsti garsiausius pasaulio mokslininkus, suvažiuoja dešimtys tūkstančių medikų.

„Pats neretai dalyvauju, tai mačiau ir žinau“, – pabrėžė farmacininkų atstovas ir atkreipė dėmesį, kad skaidrumu garsėjantys skandinavai taip pat naudojami farmacininkų paslaugomis, tik, pavyzdžiui, švedai pusę išlaidų pasidengia patys.

Taip, anot A.Blažio, taupomos ir farmacininkų lėšos, nes turėdami asmeninių išlaidų medikai renkasi pigesnius lėktuvų bilietus bei viešbučius. Ar mūsų medikai reikalauja geriausių sąlygų?

„Galime sakyti, kad Lietuvoje visi vagia, bet juk taip nėra. Ir mes ne papirkinėjame gydytojus, ne į Turkiją pailsėti vežame, o į konferencijas ir tik į konferencijas. Skiriame lėšų ir reklamai, straipsniams, organizuojame labai daug paskaitų gydytojams. Pristatome naujus vaistus, tam rengiame lektorius, profesorius, jie skaito paskaitas visų regionų gydytojams. Juk skalbimo mašinų gamintojai taip pat pristato naujus savo produktus, apmoko technikus, pardavimų vadybininkus, kad jie vartotojams suteiktų visą informaciją“, – pateikė pavyzdį V.Blažys.

Į klausimą, kiek konkrečiai kompanija skiria lėšų gydytojams, deja, neatsakė.

Ministerija pritaria

Sveikatos apsaugos ministerijos Farmacijos departamento Farmacinės veiklos skyriaus vyr. specialistė Anželika Oraitė teigiamai vertina įsigaliojusius Farmacijos įstatymo papildymus.

„Naujosiomis Farmacijos įstatymo nuostatomis didinamas skaidrumas farmacijos srityje, skatinami atviresni sveikatos priežiūros, farmacijos specialistų bei farmacijos kompanijų tarpusavio santykiai, užtikrinamas visuomenės interesas žinoti, kurie specialistai dalyvauja užsienyje organizuojamuose profesiniuose (moksliniuose) renginiuose, kai jų dalyvavimą finansuoja farmacijos kompanijos“, – sako A.Oraitė.

Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos Vaistų saugumo ir informacijos skyriaus vedėja Virginija Žilėnaitė-Puodžiuvienė priminė, kad vaistų registruotojai ir anksčiau buvo įpareigoti teikti duomenis apie išlaidas, skirtas reklaminiams, moksliniams renginiams ir juose dalyvaujantiems specialistams.

Dabar privaloma rinkti, kaupti, saugoti finansuotų sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų asmens duomenis ir juos teikti Valstybinei vaistų kontrolės tarnybai.

„Šį pokytį vertiname teigiamai ir manome, kad duomenų viešinimas didina specialistų ir farmacinių kompanijų santykių skaidrumą, pacientų pasitikėjimą sveikatos priežiūros specialistais bei sveikatos apsaugos sistema. Visuomenė turi teisę žinoti, kurių specialistų dalyvavimas moksliniuose renginiuose užsienyje yra remiamas farmacinių

kompanijų“, – tvirtina V. Žilėnaitė-Puodžiuvienė.

Iš tiesų nuo šiol visiems prieinamoje informacijoje glūdi dideli klodai, iš kurių nesunku atskleisti, kokį poveikį gydytojams daro farmacininkų dovanos. Deja, ligonius jos pasiekia negreitai, nes medikų galimybės skirti savo pacientams naujus, pažangesnius vaistus yra ribotos. Tai vilkina jų registracija mūsų šalyje, delsimas įtraukti į kompensuojamųjų vaistų sąrašus.

Kauno klinikų vadovas: susitarimų neturime

Farmacijos kompanijų pateiktame sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų, už kurių dalyvavimą profesiniuose renginiuose užsienyje jos sumokėjo, sąraše labai daug Kauno klinikų medikų pavardžių. Kaip tai vertina šios gydymo įstaigos generalinis direktorius profesorius Renaldas Jurkevičius?

– **Kokia jūsų nuomonė apie tai, kad farmacijos kompanijos finansuoja ne ligonių gydymą, o medikų tobulinimąsi?**

– Medicinos specialistų tobulinimosi finansavimas iš farmacijos industrijos nėra naujovė visame pasaulyje. Tačiau pastaraisiais metais labai daug dirbama dėl skaidraus sveikatos priežiūros specialistų, sveikatos priežiūros organizacijų ir farmacijos pramonės bendradarbiavimo. Puiku, kad priimtos Lietuvos Respublikos farmacijos įstatymo pataisos, garantuojančios viešumą ir skaidrumą, leidžia Lietuvai lygiuotis į pažangiausių pasaulio valstybių, tokių, kaip Skandinavijos, skaidrumo politiką.

Lietuvos medikai dažnai neturi finansinių galimybių išvažiuoti į tarptautinius kvalifikacijos kėlimo mokymus, todėl gerai, kad yra industrija, kuri remia specialistų tobulinimąsi.

– **Kokia nauda iš tokių kelionių, kurios neretai yra tolimos, o renginiai – vos vieną dieną? Kaip vertinate viešumą dėl gydytojų kelionių finansavimo?**

– Efektyvus ir etiškas bendradarbiavimas tarp farmacijos pramonės ir medikų bendruomenės prisideda prie medicinos pažangos dėl pacientų gerovės. Dėl to gydytojų profesinį tobulinimąsi, kvalifikacijos kėlimą ir žinių gilinimą tarptautiniuose forumuose ir renginiuose vertinu teigiamai. Prestižiniuose tarptautiniuose mokymuose, konferencijose pateikiama naujausia mokslu pagrįstos medicinos informacija, aukščiausio lygio profesionalų pranešimai, kuriuos Lietuvoje, deja, ne visada yra galimybė išgirsti.

Be to, Lietuvos gydytojai neretai tokiuose renginiuose pristato savo mokslinius darbus, pirmininkauja sesijoms, prisideda prie naujausių gairių rengimo. Tad skaidraus medikų ir farmacijos industrijos bendradarbiavimo iniciatyva yra labai sveikintina ir prisidedanti prie Lietuvos medicinos specialistų profesinės kompetencijos lygio kėlimo.

– **Ar gydytojai, kurių dalyvavimą profesinio tobulinimo renginiuose finansuoja farmacijos kompanijos, nėra įpareigoti skirti tos kompanijos vaistų savo pacientams? Ar Kauno klinikos nėra įpareigotos pirkti tų kompanijų vaistų, kurios finansuoja gydytojų tobulinimąsi?**

– Nei gydytojai, nei sveikatos priežiūros įstaiga susitarimų su farmacijos kompanijomis neturi, ir tokios praktikos Kauno klinikose nėra. Tokie veiksmai yra netoleruoti ir neteisėti.

Farmacijos Žinios

XIV m. Kaunas, 1937 m. Rugpiūčio m. Nr. 8 (116)

Redakcijos ir Administracijos adresas: Kaunas, Duonelaičio g. 19-a Telef. 23615.
Prenumeratos kaina: Lietuvoje 12 mėn. — 30 Lit. Tarnautojams ir knygynams 20 Lit. Užsienyje 50 Lit. Atskiro Nr.—3 Lit. **Skelbimų kainos:** 1 psl.—50 Lit., 1/2 psl. — 30 Lit., 1/3 psl. — 20 Lit., 1/4 psl. — 18 Lit. Metiniai skelbimai 20% pigiau; viršeliuose 20% brangiau. Vietų pasiūlymai ir paieškosimai 5 Lit. Skelbimai apie pardavimą ir pirkimą vaistinių 10 Lit.

„Fédération Internationale Pharmaceutique“ dvidešimt penkių metų egzistavimo proga

Š. m. rugsėjo mėn. Tarptautinė Farmaceutų federacija, kurios nariais esame ir mes, švenčia savo 25 metų jubiliejų. Ta proga talpinam čia straipsnį jos ilgamečio pirmininko prof. Dr. van Itallie.

Redakcija.

Kai 1912 metų rugsėjo 25 d. gražioje Treve saloje (kurioje 1609 metais buvo paskelbtos paliaubos tarp Ispanijos ir Olandijos) buvo sušauktas „Fédération Internationale Pharmaceutique“ steigiamasis susirinkimas, tai visi buvę šitame susirinkime suprato, kad farmacijai tas turės didelę reikšmę. Nežiūrint į tai, kad tarp atskirų farmaceutinių draugijų ir jų atstovų įvairiuose kraštuose ir buvo tam tikrų ryšių, vis dėlto visos tos įvairių kraštų draugijos sujungtos nebuvo.

Niderlandų Farmacijai skatinti draugijos pasiūlymu X tarptautinis farmaceutinis kongresas, kuris buvo sušauktas 1910 metais Briusely, nutarė steigti „Fédération Internationale Pharmaceutique“.

Gaila, kad steigiamajame susirinkime dalyvavo tikrai penkios valstybės, bet buvo, be to, gauta daug laiškų, kurie įgalino geroj nuotaikoj tęsti bendrą darbą ir ateity šiai sąjungai daug žadėjo. Biuro steigimas nebuvo susijęs su sunkumais. Tikrai reikia apgailestauti, kad iš pirmųjų valdybos narių daugelio jau nebeturim, pavyzdžiui, vice - prezidentų E. White ir V. Haazen, adjunkt - sekretorių A. Scha-

melhout ir H. J. Möller. Edmund White, homo justus et tenax, o taip pat homo amabilis, visada aiškus ir atviras savo sprendimuose.

OFICEJO DE L'INTERNACIA FARMACIA FEDERACIO

PROF. DR. VAN OS
(GRONINGEN)
VICPREZIDANTO

PROF. DR. J. ŠTERBA-BÖHM
(PRAHA)
VICPREZIDANTO

PROF. DR. A. CHALMETA
(MADRID)
VICPREZIDANTO

DR. T. POTJEVIJS
(LEIDEN)
GENERALA SEKRETARIO

DR. J. J. HOFMAN
(GRAVENHAGE)
HONORA-PREZIDANTO

DR. E. HÖST MADSEN
(KØBENHAVN)
PREZIDANTO

PROF. DR. L. VAN JALLIE
(LEIDEN)
HONORA-PREZIDANTO

O. V. KORITSANSZKY
(BUDAPEST)
VICPREZIDANTO

A. SCHMIERER
(BERLIN)
VICPREZIDANTO

E. SAVILLE PECKMA
(CAMBRIDGE)
VICPREZIDANTO

G. MOYENS
(JETTE-BELGIA)
SEKRETARIO

Dabartinis, 1937 metų, Tarptautinės farmaceutų federacijos prezidiumas.

„Let bygones be bygones“ taip sakė jis, kai buvo diskutuojamas atnaujinimo santykių su farmacijos atstovais centrinėj Europos klau-

simas, atvirksčiai, visuomet mandagiam Haazen'ui, kuris negalėjo užmiršti visų bėdų, kurios buvo atneštos per nelaimingą Didįjį Karą jo tėvynei. Juodu buvo karšti mūsų sąjungos globėjai.

Möller'is neturėjo daug galimumų savo jėgas pašvesti Sąjungai. Jo ankstyva mirtis prieš laiką nutraukė jo veiklą ir atėmė iš mus mylimą kolegą, kuris įnešė į mūsų šeimą gerų šiaurės Europos tautų ypatybių.

Albert Schamelhout Federacijai taip pat padarė daug gero. Visapusiškas žinovas, jis visada stengdavosi savo gausių žinių paskirti ir Sąjungai; jis daug yra pasidarbavęs mūsų idėjai kelti. Mokėjimas prancūzų kalbos labai palengvino mūsų biliutenių leidimą.

Aš visai nemanau čia kalbėtėi apie Federacijos pirmųjų 25 metų egzistavimo istoriją. Norėčiau tik šiek tiek paliesti bendrą Fédération Internationale Pharmaceutique egzistavimą.

Siekimas jaunos Federacijos veikimą greičiau išvystyti buvo paraližuotas pasaulinio karo. Mes turėjome apsirubežiuoti savo siekimuose, bet vis dėlto turėjome ir kai kurių pasisėkimų, pavyzdžiui, tarpininkavimas tarp kariaujančių šalių kolegų, žinių teikimas apie mūsų narių giminių, esančių už fronto linijų gyvenimą ir taip pat knygų siuntimas.

Po Didžiojo karo mes stengėmės atnaujinti mūsų ryšius ir grąžinti išėjusių kraštų draugijas atgal į Federaciją. Tas uždavinys nebuvo lengvas, nes iš vienos pusės buvo pralaimėtųjų neapykantos ir nusivylimo, o iš kitos pusės pasididžiavimo ir šaltumo. Karo metu ir neutralios valstybės nepasitikėdavo kitais, o tokiomis sąlygomis bendras darbas buvo beveik neįmanomas.

Nežiūrint į tai, kad 1922 metais buvo sušauktas Briuselyje Comité Central susirinkimas ir tokiu būdu Sąjunga pradėjo savo tarptautinę veiklą, tik nuo 1927 metų niderlandų ir šveicarų farmacijos draugijų dėka į Fédération Internationale Pharmaceutique išnaudojo Vokietijos, Austrijos, Vengrijos ir Čekoslovakijos farmaceutinės draugijos. Nuo to laiko bendras darbas tarptautiniu mastu vėl buvo malonus. Federacija apima beveik viso pasaulio farmaciją. Sąjunga turi 29 valstybių atstovus. Visuose kraštuose nuo rytų iki vakarų, nuo šiaurės iki pietų Federacija visur turi savo draugų.

Dvidešimt penkių metų bėgy Federacija atliko daug naudingų darbų. Daug kas farmacijos srityje negali būti kitaip tvarkoma, kaip tautiškai, už ką ir kalba skirtingas tautų galvojimas. Bet tautos turi daug ir bendro, todėl Federacija randa sau įvairaus darbo, kurio dėka gali vystyti savo naudingą ir vaisingą veiklą viso pasaulio gerbūviui bendrai ir farmacijos skatinimui ypatingai. Gravenhage, liepos mėn. 1937 m.

T. F. F. gener. sekretorius Ph. Dr. Potjevijd Kaune.

Tarptautinės Farmaceutų Federacijos generalinis sekretorius Ph. Dr. Potjevijd (skaityti Potševaid), lankydamas Baltijos valstybes su tikslu susipažinti su jų farmaceutiniu gyvenimu, aplankęs kartu su Estijos vaistininkų draugijos pirm. R. Valneriu Švediją, Suomiją, Estijos Talliną ir Tartu, vėliau Rygą, rugsėjo 11 dieną atvyko į Kauną ir čia išbuvo iki rugsėjo 13 d.

Atvykimo dieną L. V. Dr. Centro valdyba suruošė vakarienę, kurioje dalyvavo gerb. svečias, prof. Raudonikis, doc. Ph. Dr. Šiaulis, Liet. Farmaceutų Sąjungos pirm. p. Stakelė, Chem. vaist. draugijos pirm. p. Gabrėnas ir c. valdybos nariai Makauskis ir Mačius. Vakarienės metu gerb. svečias plačiai papasakojo apie Tarptautinės Federacijos veiklą ir daromas pastangas geriau ir aiškiau sutvarkyti farmacijos teisinę būklę, ypač santykiuose su gydytojais. Gerėjosi Estijos ir Latvijos farmacijos reikalų tvarkymo didele pažanga, kur farmacijos reikalai tvarkomi savystoviai pačių farmacininkų.

Savo keliu Lietuvos farmacininkų atstovai smulkiai ir visapusiškai supažindino gerb. svečią su vaistininkų ir, bendrai, Lietuvos farmacijos teisine ir ekonomine padėtimi.

Dr. Potjevijd yra Olandijos pilietis, Leydeno universiteto vaistinės vedėjas. Taigi trumpai supažindino ir su vaistinių padėtimi Olandijoje. Olandijoje vaistinėms nėra privilegijų nei normų; vaistines gali steigti visi, tik vedėjai turi būti farmacininkai, baigę aukštąjį farmacijos mokslą. Nežiūrint to, ten proporcingai vaistinių mažiau, negu pas mus. Yra vietų, miestų, kur gyventojų yra iki 10.000 ir tik 1 vaistinė. Stipriai veikia ir padeda ginti vaistininkų interesus vaistininkų draugija, kuriai priklauso 95% visų vaistininkų.

Sekančią dieną, kolegų Makauskio ir Stakelės lydimas, svečias aplankė tą dieną budėjusią R. Bilskio vaistinę, Farmacijos Institutą, kur prof. Raudonikis kartu su savo asistente p. Purtokiene davė paaiškinimų. Aplankė Botanikos sodą Kaune, kur prof. Regelis kartu su vyr. asistentu prov. Grybausku davė paaiškinimų. Gerb. svečias mūsų Botanikos sodu, ypač vaistingųjų augalų skyriumi, buvo labai susidomėjęs ir smulkiai jį apžiūrėjo.

D-ras T. Potjevijd
Tarptautinės farmaceutų sąjungos
generalinis sekretorius

Apžiūrėjo taip pat Karo muziejų ir vakare dalyvavo vėliavos nuleidimo iškilmėse.

Dr. Potjevijd Farmacijos Institute. Sėdi (iš kairės į dešinę) Dr. Ph. J. Šiaulis, prof. P. Raudonikis, Dr. Potjevijd, prov. J. Makauskis. (Stovi) Ch. v. A. Gabrėnas, prov. Pr. Stakelė ir prov. pad. A. Mačius.

13.IX rytiniu traukiniu, kolegų Makauskio ir Stakelės palydėtas į stotį, svečias apleido Kauną.

D-ras T. Potjevijd gimė 1902 met. spalio m. 3 dieną Amsterdame. Studijavo Leydeno universitete. Farmaceuto stažą atliko D-ro I. Hoffmano vaistinėje Hagos mieste.

1928 m. išlaikė vaistininko egzaminus.

Doktoratui ruošėsi pas prof. D-rą L. van Itallie — Leydene ir vasario mėn. 2 d. 1934 m. apgynė disertaciją tema: „Fitochemiški tyrinėjimai su gyvais augalais Hyosciamus Muticus L.“

Visuomeninė jo veikla: Amsterdamo vaistininkas iki 1930 m. Nuo 1930 m. sausio 1 d. pakviestas Universiteto ligoninės vaistinės direktorium.

Nuo 1934 m. — Galeninės farmacijos ir receptūros docentas. Gydytojų ir vaistininkų egzaminų komiteto narys nuo 1934 m. Tarptautinės farmaceutų federacijos generalinis sekretorius ir Bulletin Fip. vyriausias redaktorius nuo 1931 m. Comité executif. XII Tarptautinio farmaceutų kongreso Brūselyje 1935 m. narys.

Belgijos vaistininkų draugijos „Nationale Pharmaceutique“ ir farmaceutų sąjungos Anverse garbės narys.

Opiumo ir kit. analizų metodų standartizacijos komisijos prie Tautų Sąjungos sekretorius.

„Leydeno Departamento“ sekcijos Olandijos vaistininkų sąjungos pirmininkas nuo 1930 met.

Farmacijos žurnalo „Pharmaceutische Weekblad“ redakcijos narys nuo 1934 m.

Atspausdinti jo darbai. Galeninės farmacijos apžvalga — 224 psl.

Moksliški ir bendrai farmaciją liečią str.: „Bülletin d. Fip.“

„Journal of the American Pharmaceutical“.

„Pharmaceutisch Weekblad“.

„Pharmaceutisch Tijdschrift.“ ir kitur.

Be to, koregavo Orvydo knygą „Apie receptūrą“ (12 leid.).

Emile Perrot 70 metų jubiliejaus proga.

Jei mes tokiam iškilmingam atsitikimui paėmėm plunksną, tai ne todėl, kad pagerbtume didžiausią Prancūzijos farmakognostą, žmogų, kuris be paliovos dirbdamas, paprastą Paryžiaus farmaceutinę mokslo įstaigą pavertė farmacijos fakultetu, į kurį dabar galima žiūrėti su pasididžiavimu ir ne todėl, kad jis iš naujo sukūrė, veda ir prižiūri farmakognostinį mokslą visuose Prancūzijos universitetuose, kad jis prancūzų gydymo menui nurodė naujus kelius ir ne todėl, kad jis tolimose, sunkiose ir pavojingose kelionėse per visą Afriką darė tyrinėjimus farmaceutiniams turtams rasti prancūzų kolonijose, bet todėl, kad mes čia norim prisiminti tą rolę, kurią Emile Perrot pasiėmė atlikti dabartinėje Europos vaistingųjų augalų organizacijoje.

Kai 1927 metais „Vaistingųjų augalų kultūros Austrijoje valstybinės paramos komitetas“ susaukė „Vidurinės Europos vaistingųjų augalų interesantų suvažiavimą“, kuriame buvo padaryti pirmieji žingsniai organizuoti plačią tarptautinę sąjungą, Prancūzija jame dar nedalyvavo, bet jau 1928 metais Budapešte, tokiam pat suvažiavime, buvo ir Prancūzijos atstovai su Emile Perrot priešakyje, ir jis gyviausiai dalyvavo organizacijos pasikalbėjimuose. 1929 metais Venecijos Padujoj

buvo atliktas didelis paruošiamasis darbas organizuoti „Tarptautinę sąjungą, kuri skatintų gydomųjų augalų, prieskonių ir jiems giminingų augalų gavimą ir apdirbimą“. Emile Perrot, būdamas Padujoje, oficialiai buvo pakvietęs visus tuo laiku ten esančius kongreso narius dalyvauti suvažiavime Paryžiuje. 1931 metais Paryžiuje ši sąjunga ir buvo galutinai įkurta.

Tuo pačiu laiku Vienos profesorius R. Wasicky, kuris iki to laiko turėjo vadovaujamą rolę sąjungoj ir buvo jos prezidentu, pasitraukė iš savo pareigų, kurios Paryžiuje suvažiavimo metu vienbalsiai buvo pavestos sąjungos prezidentu išrinktam Emile Perrot.

Prof. Dr. Emile Perrot garsus farmakognostas. 1922 m. už savo mokslo darbus apdovanojamas „Hanbury — Medal“.

Puikiai surašytas pranešimas apie ketvirtąjį tarptautinį kongresą gali būti gražiu pavyzdžiu visiems kitiems panašioms kongresams. Kiekvienas to kongreso dalyvis dar ir dabar atsimeina gražią kelionę po Auvergne.

Be tiksliai nustatytų sąjungos suvažiavimų, kurie įvyksta per didesnius laikotarpius, Emile Perrot nustatė, kad sąjungos prezidialinė kolegija turi susirinkti minimum vieną kartą per metus sureguliuoti einamųjų reikalų. Vėliau toki posėdžiai ir buvo sušaukti Zūriche, Romoje ir Paryžiuje.

Visiems mums, dalyvavusiems šiuose posėdžiuose, buvo itin malonu matyti ir jausti, kaip tikslingai ir kartu maloniai Emile Perrot praveddavo tuos posėdžius. Jis visada išskeldavo svarbiausio dalyko klausimą ir nenusiramindavo tol, kol iškeltas klausimas nebūdavo visapusiškai nušviestas ir paskui sureguliuotas.

1925 metais Briuselyje buvo sušauktas V sąjungos kongresas. Jau nuo Paryžiaus suvažiavimo laikų Emile Perrot, tarp kitų praktiškų klausimų, pirmoje eilėje kėlė vaistingos žaliavos „kodifikacijos“ („Codifizierung“) klausimą. Kodifikacija galų gale ir buvo pravesta kai kuriuose atskiruose kraštuose „normavimo“ vardu. Dabartiniu laiku šioje srityje daroma labai daug.

Šį Emile Perrot sumanymą praktiškai palaiko Vengrija, Olandija ir Austrija. Galima pasakyti, kad bendras draugiškas ir širdingas „Tarptautinės Sąjungos“ visų narių darbas, pirmoje eilėje priklauso nuo nenuilstamo Emile Perrot kūrybinio darbo.

Šiuos žodžius rašas nuolatos bendrai dirba su Emile Perrot ir kiekvieną kartą džiaugiasi ramumu, darbštumu ir širdingumu, su kuriuo Emile Perrot įsigilina į Tarptautinės Sąjungos klausimus.

Jei kada nors bus rašoma Europos vaistingųjų augalų organizacijos istorija, tai viena pirmųjų ir garbingiausių vietų joje, be abejo, turės priklausyti Emile Perrot.

Univ. Prof. Dr. Wolfgang Himmelbaur.

Gydomųjų, prieskoninių ir jiems giminingų augalų skatinimo, perdirbimo ir vartojimo Tarptautinės Sąjungos generalinis sekretorius.

Izraelio kosmetika Mon Platin - Negyvosios Jūros lobynas

Mon Platin kosmetika - tai unikali gamtos dovana iš Izraelio Jūsų veido ir kūno odai bei plaukams. Kosmetikos produktų sudėtyje yra **26 mineralai ir purvas, kurie randami tik Negyvojoje Jūroje**.

Pristatomos dvi Mon Platin kosmetikos linijos:

- **Mon Platin Dead Sea Minerals (Baltoji linija)**

Mon Platin Dead Sea Minerals linijos produktų sudėtyje yra **purvo ir 26 mineralų, kurie randami tik Negyvojoje Jūroje, derinys**. Šie mineralai yra žinomi kaip mineralai gebantys minkštinti, maitinti odą, stimuliuoti mikrocirkuliaciją, palengvinti artrito požymius, medžiagų apykaitos sutrikimus ir kt.

Į **DSM** kolekciją *įeina 100 unikalių ekstraktų, natūralių aliejų ir vitaminų*, kurie sąveikaujant su kitais išskirtiniais komponentais, sukuria išskirtinės kokybės produktus, atitinkančius griežčiausius pasaulinius standartus.

- **Mon Platin Black Caviar collection (Premium linija)**

Juodųjų Ikrų linija šalia unikalių Negyvosios Jūros mineralų, įvairių augalų aliejų taip pat prisotinta išskirtiniu komponentu **juodaisiais ikrais**, kurie suteikia produktams ypatingos prabangos ir išskirtinumo. Juodieji ikrai unikalūs tuom, jog tai tarsi vitaminų (A, D, E, F), mineralų (natrio, magnio, kalio, fosforo, kalcio, geležies) bei amino rūgščių sandėlis. Ikrų ekstraktas - aktyvuoja kolageno ir elastino gamybą, gerina ląstelių mitybą, apsaugo nuo raukšlių atsiradimo bei gerina epidermio mikro-reljefą.

Mon Platin Izraelio kosmetikos produktai skirti visiems ir kiekvienam:

- produktai *įvairiems odos tipams*;
- priemonės plaukų priežiūrai;
- kūno odos produktai;
- anti – aging (prieš raukšles) produktai;
- dantų higienos produktai;
- produktai odai, pažeistai *žvynelinės*;
- nuo saulės apsaugantys produktai;
- produktai kūdikiams;
- kosmetikos priemonės vyrams

Mon Platin kosmetika yra **turtinga** Negyvosios Jūros mineralais ir draugiška gamtai - visa tai patvirtina sertifikatai išduoti Izraelio sveikatos ministerijos.

UAB PLATINEX yra oficiali **Mon Platin** Izraelio kosmetikos su Negyvosios Jūros mineralais atstovė Lietuvoje.

Kontaktai:

Laisvės pr. 71B-61, Vilnius, LT-07189

Tel: +370 674 77300

www.monplatin.lt

Mon Platin
DEAD SEA MINERALS

TAVO NATŪRALUS
PASIRINKIMAS

MON PLATIN - kosmetika iš Izraelio su 26 mineralais, augaliniais ekstraktais, bei vitaminais.

Per šimtmečius susiformavusios tradicijos, gamtinis Izraelio lobynas - geriausia dovana jūsų odai ir plaukams.

MON PLATIN priežiūros linija pasižymi plačiu produktų spektru.

Atraskite sau artimą ir tik jums tinkančią priežiūros priemonę.

MANO GYVENIMO NUOTRUPOS...

Dr. Henrikas Dūdėnas

Pabaiga. Pradžia skaitykite 2013 m. Nr. 3-4

kūrybinio polėkio rezultatų. Man sako, kad turiu „veršelio“ širdį, Gal ir taip. Tokia buvo mano mama: kieta, reikli, pilna energijos, darbšti, dosni ir geros širdies, O tėvukas buvo lėtas.

Žmonėms visada stengiausi padėti, kai buvo jiems sunkus metas, suteikti džiaugsmo, gerovės.

Per savo sąmoningą gyvenimą turėjau daug įvairių idėjų, tiesa, ne visas pavyko įgyvendinti. Per darbų gausybę, kurių prisigalvodavau negalėjau daugiau paskaityti knygų, turėti dar daugiau idėjų.

Vienas žurnalistas (Noraan Oousines) pasakė: „Didžiausia gyvenimo tragedija – ne mirtis, o tai, kas miršta mummyse, kol mes dar gyvename“.

Nauji Lietuvos farmacijos pramonės vadovai naudojosi gėrybėmis, kurių patys nesukūrė, plaukė pasroviui, iššvaistydami daugelio metų sukurtą turtą. Ir mano per daugelį metų į Lietuvos farmacijos ir chemijos pramonę investuota energija nuplaukė į „prichvatizuotojų“ kišenes.

Kadaise keliaudamas po pasaulio įvairias vietas, lankydamas pramonės įmones, mokslo, meno įstaigas, ieškojau ką galima atvežti, įdiegti pas mus Lietuvoje. Kelionėse per metus praleisdavau tris-keturis mėnesius. Sutikau daug išmintingų ir garbingų žmonių. Tie susitikimai buvo tarsi mano antri „universitetai“. Turėjau neblogą vaizduotę, todėl nesunku buvo sutelkti savyje įvairią informaciją. Stengiausi neatsilikti nuo gyvenimo naujovių, vis norėjau žinoti kuo daugiau. Surinktos žinios man leido būti lyderiu, susiorientuoti įvykių sūkuryje, priimti kuo racionalesnius sprendimus. Stengiausi mobilizuoti savo protą, norėdamas pasiekti užsibrėžtą tikslą. Savo gyvenime turėjau teigiamų ir neigiamų permainų. Vykstant bet kokioms permainoms, visada atsiranda priešininkų. Žmonės įpratę dirbti senais metodais, nenori naujovių.

Žinoma, teko kovoti ir su savo kai kuriais įpročiais: atidėti nebaigtą darbą kitai dienai. Publikaus Siro žodžiai: „Kokia galinga įpročio imperija“.

Labai svarbu nesinešioti pykčio, dažniausiai savo skriaudėjams atleisdavau. Buvau griežtas su tais, kurie nesilaikydavo tvarkos, buvo nerangūs, netvarkingi. Ateina specialistė pas mane į kabinetą, chalatas nešvarus, įplyšęs. Aš dar labiau suniokoju chalata. Visi sužinojo, netvarkingi neateis. Švara ir tvarka buvo visur, kur dirbau. „Sanitas“ turėjo aukštos kultūros įmonės vardą visoje Tarybų sąjungoje. Lozungas „Sanite“ buvo toks: „Užtenka kovoti už švarą, geriau šluokime“. Savo jaunystės metais mėgau vaikščioti Zarasų apylinkėmis, klajoti po miškus. Šis pomėgis neišnyko. Mėgstu apkabinti ažuolą ar beržą,

Esu cholerikas, gana greitai supykstu. Kartais būna supykstu ant ko nors visai be reikalo. Negaliu pasakyti kodėl, bet pyktis ima dėl menkiausio dalyko. Tai galiu paaiškinti dėl savo nervinių polinkių, dėl nuolatinio skubėjimo vis geidžiančio kuo daugiau padaryti.

Būtų gerai iškęsti krizines situacijas, nepasakyti neatsargių žodžių. Sutikau žmonių, kurie savo netinkamu elgesiu, irzlumu išvesdavo iš kantrybės.

Dirbdamas visuomet stengiausi pasitarti su specialistais, tačiau sprendimus priimdavau pats. Dažnai spręsdamas vienus ar kitus klausimus, pagalvodavau kaip pasielgtų man gerai žinomas žmogus, pažįstamas ar draugas. Gaila, kad dažnai mano galvoje skrajoja daugybė minčių. Rytų išmintis sako: „Mintis, tai nuo grandinės nutrūkusi beždžionė, nepalijaujama šokinėjanti iš vienos vietos į kitą“.

Gyvenimo pamokos mane išmokė reikiamu momentu susitelkti, ramiai vertinti įvykius. Labai svarbu tokiu momentu sutelkti savo mintis. Ne visuomet tai man pasiseka padaryti.

Be abejo, aš visuomet noriu visko geriausio, trokštu iš anksto, kad svajonė taptų realybe. Ieškau prasmės,

mane visuomet žavi Stelmužės ažuolas. Dažnai esu prie jo stovėjęs, susimąstęs apie įvairius gyvenimo klausimus.

Teko būti Šiaurės Afrikoje – Tunise, gėrėtis oazėmis, žmogaus darbo ir proto kūriniais. Tai stebėjo su manim keliaudami žmona Alina ir anūkai: Alvita ir Vytautas. Po to buvo Egiptas, Jeruzalė. Keliaudamas įvairiomis priemonėmis visad stengiausi turėti radio imtuvą, kad galėčiau girdėti žinias ir klausytis muzikos. Kai dainuojama girdėta daina, gerai išpildoma, atsiranda jėgų ir energijos, užsimiršta rūpesčiai. Su pakilia nuotaika visuomet linksma ir smagu – tai geras poilsis. Jaučiu savyje kūrybinių galimybių, tikiu iš gyvenimo gauti kuo daugiau. Po studijų Kauno medicinos institute studijavau Kauno Politechnikos institute techninės kūrybos universitete, to, be abejo gerokai pagilinau savo žinias, kurias pritaikiau pateikdamas daugelį išradimų bei racionalizatorių pasiūlymų.

Prancūzų matematikas ir filosofas Blaise Pascal rašė: „Visi nemalonumai žmogui kyla dėl to, kad jis nesugeba ramiai pasidėti tuščiame kambaryje“.

Šiandieninis gyvenimas pilnas triukšmo ir įvairių problemų. Žmogui būtina susikaupti, sutramdyti save, kontroliuoti savo veiksmus. Yra daug įvairių rekomendacijų, viena iš jų – nors truputį pabūti tyloje.

Susikaupimas yra viena iš svarbiausių veiksnių, neleidžiantis protui virsti valdovu. Protas tai mūsų tarnas, turįs funkcionuoti natūraliai.

Yra rekomendacijų, kad gyventi reikia taip, kad kiekviena diena būtų tarsi paskutinė. Ypač įvairių žemdirbių laikas pralekia labai greit.

Platonas gulėdamas mirties patale išsakė savo kūrinio ir viso gyvenimo darbo – „Dialogų“ – esmę: „Mokytis numirti“. Todėl reikia laiką branginti. Už tai yra toks posakis: „Kas anksti keliasi, tam ir Dievas padeda“.

Savo praktikoje vertinau žmones pagal jų atliktą darbą, duotą naudą. Mano išradimų ir rac. pasiūlymų esmė buvo ta, kad kitiems tokios idėjos neatėjo į galvą, pavyzdžiui sukūręs su kitais autoriais ampulių fasavimo įrenginį, kai buvo išlaisvinta nuo monotoniško ir neproduktyvaus darbo apie šešiasdešimt žmonių, esu įgyvendinęs visus vertus dėmesio ir ekonominių paskaičiavimų išradimus.

Svarbūs amerikiečių žurnalisto Christopher Morley žodžiai: „Kasdien skaityk tai, ko neskaito niekas ir galvok apie tai, apie ką visi kiti negalvoja. Protui kenkia būti vienos nuomonės dalimi“. Mano praktinėje veikloje teko daryti tai ko kiti nedarė. Esu pasiekęs puikių rezultatų. Gavau daug padėkų, ordinų ir garbės raštų. Džiaugiuosi savo atliktais darbais, kūryba.

Mano veikla, kad gyvenčiau geriau, būčiau kūrybingas, prasidėjo nuo dvylikos metų. Gyvenime visuomet stengiausi siekti savo minčių realizavimo, išsiugdžiau gebėjimą galvoti, atsakyti už savo veiksmus.

Emiausi tų darbų, kurie buvo man labiausiai malonūs. Mačiau daug garbių, turtingų, sąžiningų ir darbščių žmonių, kurie iškeliavo iš šio pasaulio ir nieko nepasiėmė.

Sakoma, kad geriausia dovana vaikam – tai geri prisiminimai apie jų tėvus. Galiu pakartoti, kad gyvenimas turi būti pragyventas, o neprasnaustas.

Praleistos galimybės retai pasikartoja. Todėl stengiausi išnaudoti visas galimybes, kad mano šeimai ir mano kolektyvų dirbantiesiems gyvenimas būtų gražus. Dirbdamas įvairių darbų niekada nenusišalindavau nuo asmeninės atsakomybės.

Viena iš problemų, kad kartais labai skausmingai prisimenu praeities klaidas. Nors sakoma kad žmogui būdinga klysti.

Gera žinodamas Rytų išmintį: „Užauginti sūnų, perskaityti knygą, pasodinti medį!“ Tuos dalykus esu kelis kartus viršijęs. Deja dukters neturėjau.

Mano sodyba sėkmingai gyvuoja, ten gražus sodas, parkas, visi sukurti žemės malonumai. Šalia ežero pirtis, sportiniai įrenginiai ir t.t.

Visus tuos „kūrinius“ padovanojau savo vaikams ir anūkams. Tegu jie laimingai gyvuoja. Savo sielai turiu priebėga, kur randu ramybę su savo mylima ir mane mylinčia žmona Alina. Joje įrengti balkonai, gelės. Ir taip manau, kad mano dienos slenka idealiai. Yra sakoma: „Jaunystė – tai ne gyvenimo tarpsnis, o proto būseną“.

Žmonės sensta, atsisakydami savo idealų. Esi senas tiek, kiek tavyje yra baimės, abejonių ir neviltingis. Kad liktum jaunas turi būti jaunas tavo tikėjimas ir jauna turi būti tavo viltis. Apie savo ir artimųjų gyvenimą esu sukaukęs daug nuotraukų. Džiaugiuos Alino foto meno sugebėjimais – labai tiksliai ir su skoniu įamžina įvairius gyvenimo įvykius. Vartant nuotraukas, prisimenu gyvenimo istoriją. Fotoaparata visuomet su savim turėjau. Per savo gyvenimą stengiausi dirbti bendram labui; senovės kinai sakė: „Rankoje, duodančioje rožių, visuomet lieka jų aromatas“.

Dirbdamas mokslinį-tiriamąjį darbą, esu atlikęs tyrimus miškininkystėje. Buvusioje Tarybų Sąjungoje teko apsilankyti visose respublikose. Teko dalyvauti įvairiose mokslinėse-techninėse konferencijose, suvažiavimuose, susipažinti su moksliniais tiriamaisiais institutais, chemijos farmacijos pramonės gamyklomis. Visuose renginiuose buvau pagarbiai priimtas, pažinojau institutų, gamyklų vadovus. Jie taip pat dažnai lankėsi Pabaltijo respublikose, tame tarpe ir Lietuvoje – Kaune, Palangoje. Su Charkovo chemijos farmacijos technologijos m.t. instituto direktoriumi profesoriu F.A. Konevu ir jo vadovaujamo instituto mokslininkais 20 metų glaudžiai bendradarbiau. Šiame institute 1993 metais apginiau farmacijos mokslų kandidato disertaciją, kurią patvirtino Visasąjunginė Mokslo komisija Maskvoje. Vėliau Kauno Medicinos institutas man suteikė mokslinį docento vardą, 1992 m. Maskvoje man buvo suteiktas profesoriaus vardas, o 2002 m gegužės mėnesį buvau išrinktas Rusijos Federacijos Mediko Techninės Akademijos tikroju nariu ir akademiku. Džiaugiuosi, kad šie mano pasiekimai buvo aukštai įvertinti mano kolegų ir pažįstamų iš Maskvos, Kijevo, Charkovo, Lvovo, Peterburgo mokslininkų.

Sulaukiau sveikinimų ir iš Lietuvos bičiulių.

Būdamas akademines, turėdamas ilgametį mokslinį, pedagoginį, gamybinį patyrimą, šioje Rusijos Mediko-techninėje Akademijoje aktyviai dalyvavau sprendžiant

ekologijos, biotechnologijos, medicinos pramonės ekonomikos klausimus. Turėjau įdomių susitikimų su įvairių šalių mokslininkais, skaičiau paskaitas studentams, gamybininkams. Parašiau nemažai straipsnių, buvau kai kurių knygų bendraautoriumi.

Negaliu pamiršti ir Charkovo nacionalinio farmacijos universiteto rektoriaus V.P. Černych, su kuriuo susipažinau pastaraisiais metais. Jo vadovaujamoje Alma Mater mokosi apie 18 tūkstančių studentų iš įvairių pasaulio šalių. V.P. Černych yra farmacijos mokslų daktaras, profesorius, akademikas, Ukrainos valstybinės premijos laureatas. Šiame institute dirba virš 25 metų, jis daug sumanumo ir jėgų įdėjo vystydamas universiteto mokomąją mokslinę bazę. Valentinas Petrovičius padovanojo man savo knygą apie šio universiteto istoriją nuo 1805 m. iki šių laikų, įvade jis rašo: „Aš nieko nenoriu mokyti ir teikti patarimus, nes tai nedėkinga. Knygoje yra pasakojimai ir apie universiteto mokslininkus, užsienio studentus, kurie su dėkingumu ji mena ir įvairiomis formomis išreiškia savo padėką.“

Ukrainos chemijos-farmacijos pramonė su mokslo tiriamaisiais institutais buvo viena geriausių buvusioje Sovietų Sąjungoje. Šiuo metu ta pramonė nėra sužlugdyta, kaip tai padaryta Lietuvoje. Kuriami nauji vaistai, pasauliniu mastu vyksta mokslinis bendradarbiavimas, moksliniai kadrai ruošiami ir mokslininkai specializuojasi įvairiose pasaulio šalyse.

Be abejo, kad su buvusios Tarybų Sąjungos mokslininkais tenka susitikti ir pastaraisiais metais. Tai profesoriai J.T. Kalinin, V.A. Severceev, A. Bykov (buvęs Medicinos pramonės ministras), A.J. Mironov, R.G. Vavilov, V. Kiseliiov, V.A. Popkov.

Daugelį metų produktyviai bendravau su a/a I.A. Muravjov (buvęs Visasąjunginės farmacijos Mokslinės draugijos pirmininkas) ir a/a A.A. Vorobjov (akademikas, profesorius, nusipelnęs mokslo veikėjas).

Labai draugiški santykiai išliko su buvusiu Medicinos pramonės ministerijos finansų valdybos viršininku, vėliau chemijos banko prezidentu I.S. Mazajev. Mokslininkas ir gamybininkas M.J. Grigorjev, tai buvęs ilgametis mano viršininkas, draugas ir bendramintis. Su šio žmogumi ir jo šeima sieja ilgametę draugystę, bendros komandiruotės ir poilsis prie Baltijos jūros.

Nenutrūko draugystė su Lvovo farmacijos gamyklos direktoriumi V.M. Musianovič. Mazajev Ivan Sergejevič, tai puikus savo darbo žinovas, nuostabus draugas ir kompanijos siela. Jis visada prisimena mano gimtadienį, sveikina visų švenčių proga. Tai tikras „ruskaja duša“, žmogus. Prisimenu atveji, kai du tūkstančiai septintais metais su žmona Alina Maskvoje negavau vietos viešbutyje, paskambinau Mazajevui. Atsakymas buvo toks: „Tu gali laukti manęs viešbučio fojė, greitai būsiu“. Gerai, sutikau ir laikiu. O laukti teko apie valandą, nes atstamai Maskvoje nėra maži. Atvyko, prie durų laukia taksis ir paėmęs mūsų daiktus, daug neaiškindamas vežasi į savo namus. Namuose, jau laukė pietūs ir žmona Galina. Pavakarojom, laikas gultis, rytoj darbo diena. Kaip ir kas miegos, juk butas tik dviejų kambarių, o mūsų šeši žmonės.

Mus visus paguldo į savo miegamąjį, o pats su žmona gulasi ant grindų kitame kambaryje. Ar gi tai nejaudina?

Michail Ivanovič Grigorjev, tai puikus savo srities specialistas, daugelio puikių sumanymų autorius. Mūsų likimai panašūs, jis palaidojo dvidešimt dviejų metų dukrą, o aš trisdešimt vienerių metų sūnų. Ir ligos pavadinimas toks pats, tik formos skirtingos.

Menant žmones, su kuriais teko dirbti eilę metų, negaliu nerašyti apie a/a Černikovą Ivaną Jakovlevičių Po reorganizacijos, mane, kaip ir kitus ilgamečius direktorius, likimo draugus, išvarė iš darbo. M. Grigorjevas paskambino iš Maskvos ir klausia: „Kuo tau padėti?“ Lietuvoje neatsirado nei vieno kuris taip pasiūlytų. Visi mano statytiniai užmiršo, savo mokytoją.

K. Uokos vadovaujama tarnyba tikrino gamyklas ir ieškojo „priebėgų“. Taip išvarė iš darbo radio gamyklos ilgametį direktorių L. Jankauską, tokio likimo susilaukė ir šilko pliušo kombinato direktorius ir eilė kitų vadovų.

Aš visuomet buvau ir būsiu savo tautos sūnus, stengiausi jai padėti. O čia komisiją, kuri pradeda darbą turėdama tikslą, tik vieną, nuimti direktorių, nubraukia tavo trisdešimties metų darbus, o į tavo vietą ateina super sukčiai. Kauno komunistų partijos komitete dirbo ir labai padorių žmonių, to negaliu pasakyti apie visus partinius funkcionierius.

Geru žodžiu galiu paminėti V. Mikučiauską, J. Jaruševičių, A. Songailą, P. Bekerį.

Povilas Bekeris inžinierius, aukštos morelės, nuostabus žmogus. Ne tik mane, bet ir kitus vadovus visada ramiai išklausedavo, patardavo, padėdavo išvengti įvairių partijos komiteto bausmių.

Jis vėliau tapo „Atramos“ gamyklos komercijos direktoriumi. Būdamas ramaus budo, gero loginio mąstymo, gretai buvo kolektyvo įvertintas. Povilas džentelmenas, visų mėgstamas, geras šeimos tėvas ir vyras. Su žmona užaugino dvi dukras, iš jų viena inžinierė, kita gydytoja. Dukros turi gerus vyrus, o uošviai gerus žentus ir mylinčius vaikaičius. Šią šeimą pažįstu senai, žinau jos sunkų gyvenimą. Povilui susirgus, jam sudėtingą operaciją atliko toli nuo Kauno. Žmonai buvo sunku vienai su dviem mergaitėmis, bet ji tvirtai laikėsi, augino dukras ir laukė sugrįžtant sveikstančio po ligos vyro. Man labai malonu bendrauti su šia šeima. Linkiu Povilui kuo geriausias sėkmės, sveikatos ir pasisekimo visuose darbuose.

Mielai prisimenu ir a.a. A. Songailą, Kauno miesto partijos komiteto pramonės skyriaus vedėją, kuris iš darbo buvo atleistas, nes žmonos giminės buvo nepritarę tarybiniam režimui. Antanas tapęs Šilko pliušo kombinato direktoriaus pavaduotoju, užsirekomendavo kaip puikus vadovas. Vėliau jis tapo „Raudonojo spalio“ fabriko direktorium ir prikėlė fabriką naujam gyvenimui. Pirmiausia jam reikėjo pagerinti dirbančiųjų darbo ir buities sąlygas, diegti naujas technologijas. Fabrikas tapo vienu geriausių, jam buvo grąžintas „Lituanikos“ vardas. Šiuo metu šis fabrikas perkeltas į Kauno pakraštį, netoli Lampėdžių.

Kaune daugelį metų gamykloms vadovavo daug mano sumanių bičiulių. Tai „K. Giedrio“ fabriko direktorius V. Levickas, „Kauno baldai“ direktorius S. Artiškevičius, Radio gamyklos direktorius I. Jankauskas, „Drobės“ fabriko direktorius P. Vitkauskas, Šilko pliušo kombinato direktorius J. Keliuotis, „Stumbro“ įmonės direktorius A. Džiugas ir kiti. Šie vyrai puikiai vadovavo savo kolektyvams, garsino Lietuvą ir Kauną, Kaunas buvo pramonės, mokslo, sporto ir mokymo centras Lietuvoje, garsino šalį, džiugino miesto gyventojus. Visa Lietuva džiaugėsi „Zalgirio“ krepšinio komandos laimėjimais. Man, kaip krepšinio federacijos pirmininkui (visuomeninkui) gamyklų vadovai padėjo šefuoti šią komandą, rėmė krepšinio varžybas.

Noriu paminėti ir Vilniaus baldų kombinato direktoriaus pavaduotoją gamybai Rolandą Gurčiną. Rolandas mano žmonos Česlavos sesers Reginos vyras. Jis iškentė Sibiro tremtį, mokėsi Irkutske. Grįžęs į Lietuvą kelius dešimtmečius dirbo baldų pramonėje. Geras vadovas, šeimos vyras, Dianos ir Dariaus tėvas. Vaikai baigė aukštuosius mokslus, Diana gyvena ir dirba Vilniuje vaistinės vedėja, o Darius Kaune – baldus gaminančioje įmonėje, jis pasekė tėvo pėdomis. Diana augina du sūnus, Darius – dvi dukras.

Gerų žmonių sutikau ir daugiau. Negaliu nepaminėti Kauno miesto profsąjungos lyderio J. Roženiausko. Dirbdamas Respublikinėje profsąjungų taryboje, niekada neatsisakydavo mums padėti, kai kreipdavomės dėl turistinių kelialapių ir įvairias pasaulio šalis dėl „Sanito“ dirbančiųjų.

Daug gerų darbų Lietuvai padarė Lietuvos Veterinarijos akademijos auklėtinis, mokslų daktaras V. Ožiūnas. Užaugino du sūnus, kurie sėkmingai dirbuojasi autotransporto ir teisėsaugos srityse.

Apibendrinamas savo nueitą kelią, analizavau savo protą, kūną, dvasinį būvį ir atsakomybę. Visada stengiausi būti energingas. Vienas svarbiausių mano mokytojų buvo knygos, kitų žmonių nueitas kelias ir nuveikti darbai.

Kaip pasakė japonu rašytojas Suzuki „Pats esu gyvenimo menininkas, o mano kūrinys pats gyvenimas“. Mano veiksmuose visuomet vyravo pagrįstumas.

Jau neatsimenu kur skaičiau, bet išminčiai parašė „Per dieną žmogų aplanko šešiasdešimt tūkstančių minčių mintelių... devyniasdešimt penki procentai tų minčių sudaro vakarykštės mintys. Tos mintys žmogų alina, žmonės graužiasi dėl įvairių bėdų. Svarbu įvaldyti protą ir jį valdyti.

Eiššteinas sakė: „Vaizduotė svarbiau už žinias. Taip ir mano gyvenime pirmiausiai vaizdiniai, o tik po to darbas bibliotekoje, komandiruotės ir naujos idėjos.

Štai ir V. Čerčilio frazė kuri puikiai atitinka mano gyvenimui: „Tvirtai tikiu, kad šiandien mes esame savo likimo šeimininkai ir kad įstengtume nudurbti visus mūsų laukiančius darbus. Jeigu tikime savo reikalu ir tvirtai pasiryžome laimėti, pergalė nuo mūsų nenusigręš...“. Visuomet norėjau tobulinti savo ir kitų gyvenimą. Nuo

mažens galvojau, kad mano gyvenimas pasikeis į gerąją pusę.

H. Kisindžeris: „Lyderio užduotis yra nuvesti žmones iš ten kur jie yra, į ten kur dar jie niekada nebuvo“.

Mano credo buvo įgimtas vidinis motyvas ieškojimas naujų galimybių.

Nuo vaikystės akla visuomenės veikėja H. Keler: „Jau geriau būsiu akla, negu turėsiu regėjimą be vaizduotės“. Norint kurti, būtinos žinios, todėl mokiausi visą gyvenimą visų geidžiamų dalykų, stebėjau žmones, jų gerus ir blogus poelgius, analizavau jų priežastis. Visada sau sakiau, kad protingi žmonės mokosi iš kitų klaidų, o tik kvailiai iš savo... Stengiausi, kad žmonės atskleistų savo talentus, įgyvendintų savo svajones, vizijas. Savo darbe dėmesį visada sutelkdavau į ateitį. Dirbdamas darbą, ne tik vadovavau organizacijai, bet stengiausi gerinti darbo kokybę, įdiegti naujas technologijas, kartu su bendradarbiais ir aplinkiniais žmonėmis. Mano gyvenime buvo nemažai sunkumų, todėl teko juos nugalėti, lyg kopiant nuo vieno laiptelio ant kito. Įvykdavo įvairiai, teko ir liūdėti ir džiaugtis. Mano didžiausi pasiekimai „Sanito“ kolektyve. Glaudūs ryšiai ne tik su padalinį vadovais ir su eiliniausiais darbuotojais aiškinant ateities vizijas, telkiant kolektyvą. Kolektyvo sumanumas leido ūkiu būdu gamyklą paversti pirmaujančia, su aukšta darbo kultūra, kolektyvas buvo tarsi viena šeima ir džiaugsme ir bėdoje.

Išminčius: „Valdydamas mintis, valdai protą. Valdydamas protą valdai gyvenimą. O visiškai įvaldęs gyvenimą jau būsi likimo šeimininkas“. Aš nuo mažens supratau, kad žodžiai daro didelę įtaką. Žodžiuose slypi galia. Tokius pamokymus akivaizdžiai perteikė mano senelė ir proseneliai... Pasirinkdamas darbus, pirmenybę skirdavau nemėgstamiausiems darbams ir tada pasiekdavau gerų rezultatų.

„Gerai tvarkomas laikas yra gerai sutvarkyto proto požymis“ – I. Pitman. Visada planavau savo darbus, jau ryte sudarydavau dienos darbų planą ir susitikimus.

Skaitau per gyvenimą surinktas įžymių žmonių mintys ir stengiuos prisiminti ar dažnai naudojausi patarimais. „Jei jaunystė žinotų, jei senatvė galėtų“. Taip norėtusi, kad mano vaikai ir anūikai galėtų prisiminti šiuos žodžius.

Savo gyvenime stengiausi gyventi paprastai, sutelkdamas dėmesį į svarbiausius darbus, padėdamas žmonėms.

Yra taip kad ranka duodanti rožę visada kvepia. Ateini į šį pasaulį nuogas ir tuščiomis išeini. Savo gyvenimo principais laikiau darbštumą, atjautą, kuklumą, kantrybę, sąžiningumą ir narsą. Visą tai suteikia žmogui vidinę ramybę ir harmoniją.

Gyvenimu vyrauja gamtos ir visatos dėsniai, tik gaila, kad ne visi jų paiso.

Turėdamas charakterį cholero, tačiau visad klausydavau savo širdies balso. Be abejo sunkus charakteris, bet neturiu keršto, greit pamištu nuoskaudas ir esu atlaidūs. Tačiau mano charakterio bruožai netrukė man gyventi ir mąstyti ir atlikti daug gerų darbų, suteikiant

žmonėms gėrio ir džiaugsmo, užjausti sunkiais gyvenimo momentais. Mano gyvenime išskildavo klausimai ir įvairūs poreikiai, tačiau juos reikėdavo riboti. Skubėjau visą gyvenimą, vieną darbą dirbdamas jau galvojau apie kitus darbus. Dažnai išskildavo klausimai kurį darbą reikia dirbti pirmiausiai, kaip sutelkti jėgas, atsisakyti nuo silpnų minčių. Yra žinoma, kad teigiami darbai nugalai neigiamus, dingsta kaip nekviesti svečiai.

Įvairius darbus visuomet stengiausi disciplinuoti mąstymą, rūpinausi savikontrolė, valdžiau mintys.

Gaila, kad žmonės nedaug panaudoja savo proto rezervų. Mūsų sėkmę valdo mažoji dėžutė ant pečių, smegenyse.

Dažnai sakoma, kad gyvenime nėra klaidų, tik pamokos, reikia mokytis iš kiekvienos situacijos. Keliaudamas po pasaulį stengiausi turtinti savo vaizduotę, mokytis ir pažinti žmones, papročius, grožėtis gamtos stebuklais.

V. Čerčilis: „Būdamas garsus, tu esi atsakingas už kiekvieną savo mintį“. Mūsų kūryboje visada du kartai: pirmiausiai mintyse, o po to tikrovėje. Taip, aš pirmiausiai sukurdavau savo racionalizatorinius pasiūlymus ir išradimus. Iš kelionių atvykdavau su naujomis mintimis, pasiūlymais.

Prisipažinsiu, kad nuo ilgo galvojimo pavargdavau mano protelis, ieškojau įvairių formų pašalinti nuovargį. Negali atėjęs į darbą sakyti, kad esi pavargęs, tuo pačiu bloginti kolektyvo darbingumą. Mano pastangos ieškoti būdų ir kelių, kaip sukurti geresnį gyvenimą davė neblogų vaisių. Svarbiausia reikia tikėti savimi, siekti tikslo, stiprinti valią tikslui pasiekti. Viso to ir noriu linkėti savo vaikams ir anūkams.

Garsus filosofas V. Džeimsas: „Mes juokiamės ne dėl to, kad esame laimingi. Mes laimingi, kad juokiamės“. Man pavyko uždegti žmones kūrybai „Sanite“, pasiekti tikslą ir poreikį keisti žmonių gyvenimą. Kiek džiaugsmo suteikdavo dirbantiesiems sporto salė, aktų salė, masiniai renginiai ir vakaronės, sporto varžybos, veteranų ir jų šeimos narių bendri renginiai.

Dirbdamas kiekvienoje savo vadovaujamoje gamykloje, žinojau apie kiekvieną savo darbuotoją, jo šeimos narių, pomėgius ir poreikius, galimybes kurti. Žmonės mėgsta, kad pastebėtum jų darbus, laiku įvertintum.

Savo laiko „Sanite“ dirbo profsąjungos pirmininkė, gabi inžinierė, išvaizdi stilinga moteris. Tačiau į savo darbą neįdėjo jokios širdies šilumos. Jos veikla papiktino dirbančiuosius. Pasirodo, kad pirmininkė darbininkams skirtus apdovanojimus – vertingas knygas, išdėliodavo darbo vietose, jokio žodžio ar rankos paspaudimo. Kolektyve vyravo nepasitenkinimo nuotaikos, todėl visam gyvenimui padariau išvadą – žmonės nori viešumo. Su šią pirmininkę reikėjo atsisveikinti, nesuprato darbo kolektyvo. Tolimesnėje veikloje visuomeninių organizacijų vadovų buvo prašoma apgalvoti ir kryptingai vykdyti savo veiklą, pastebėti žmogų, jo džiaugsmo ir skausmo metu. Mano veržlumas daugelį uždegė naujiems darbams. Sunkus ampulių gamybos procesas, tačiau „Sanitas“ buvusioje

Tarybų Sąjungoje tapo vienas didžiausias ampulinių preparatų eksportuotojas, užtikrindamas aukštą produkcijos kokybę.

Užkariauti įmonių pasitikėjimą yra sunku tačiau galima. H. Fordas: „Abejingi būna tik tie, kurie įgyvendina svetimus tikslus“ – svarbu, kad darbuotojas žinotų, kad tu rūpiniesi jais. Visuomet stengiausi būti lojaliumi tai organizacijai kurioje dirbau. Teisingas elgesys svambiau už protingą. Tik pradėjęs „Sanite“ pradėjau rūpintis darbo sąlygų gerinimu. Pirmas žingsnis – stiklo taros plovyklos perkėlimas į erdvesnes patalpas. Žmonių darbingumas ir nuotaka žymiai pagerėjo. Visi šie pokyčiai teigiamai atsiliepė ir kokybei, bendrai kolektyvo žmonių nuotakai. Jie suprato, kad naujai atėjęs direktorius domisi ir stengiasi jiems sudaryti kuo geresnes darbo sąlygas. Naujai įrengtoje oranžerijoje žmonės galėjo laisvai bendrauti, švęsti savo šventes, organizuoti susirinkimus. Daugelio tai mėgstamiausia poilsio vieta, o darbo pirmūnai visada mielai fotografavosi tik oranžerijoje. Jau ne kartą įrodyta, kai žmogus gerai jaučiasi, tai ir rezultatai geri. Stengiausi savo darbe leisti darbuotojams realizuoti savo vidinį potencialą. Sudarydavau sąlygas tobulinimuisi, organizuodavau konferencijas gamykloje, kad kuo daugiau „Sanito“ darbuotojų susipažintų su naujausiais mokslo pasiekimais.

Airių poetas V. Jetsas: „Svajonėse prasideda atsakomybė“.

Taip ir dirbau – visur ir visada jaučiau atsakomybę už savo kolektyvą, jo narius. Svajojau apie jų gerovės gerinimą ir naujų darbo vietų sukūrimą, svajojau apie poilsio bazes ir vaikų vasaros stovyklą. Kiek leido galimybės stengiausi savo svajones paversti tikrove. Apie „Sanite“ įsteigta vakarinė vidurinė mokyklą jau rašiau, tai leido kolektyvo darbuotojams tęsti mokslus specialiuose vidurinėse mokyklose, o kai kurie net baigė ir aukštuosius mokslus. Džiaugiasi mano siela, kad galėjau padėti savo kolektyvui. Darbo sėkmė tai žmonės kuriuos tu padarei geresniais padėjai atsiskleisti jų galimybės.

Persikėlęs iš Vilniaus į Kauną ir tapdamas Endokrininių preparatų gamyklos ir susivienijimo „Fermentas“ generaliniu direktoriumi, gerai susipažinęs su visuomeninių organizacijų veikla, nusprendžiau sukoordinuoti „Sanito“ ir Endokrininių preparatų gamyklos veiklą. „Sanite“ įvyko šių žmonių specialistų pasitarimas tikslu efektingiau dirbti. „Sanite“ jau buvo išplėsta įvairių gatavų vaistų formų gamyba, o Endokrinuose – žaliavų. Tuometinė „Sanito“ vadovybė ir atskiri specialistai prieštaravo. Buvo nutarta, kad kiekvienas virs savam katile. Šio trumparegiškumo rezultatai paaiškėjo netrukus. Lietuva prarado farmacijos pramonę, prasidėjo „prichvatizacija“, netekta daug gerų specialistų, žmonės liko be darbo, o gamyklos parduotos. Seno raugo vadovai buvo be vizijos, kad kartu abu kolektyvai galėjo daugiau ir plačiau vystytis.

Aš tikėjau savo idėjų sėkme. Būtų tos idėjos realizuotos, tačiau kai kurių kolegų trumparegiškumas ir pavydas jas sužlugdė. Gyvenime yra toks ketinimų silpimo dėsnis – kuo ilgiau delsi įgyvendinant naują idėją, tuo mažiau

entuziazmo lieka tai padaryti. Viena iš mano idėjų buvo pertvarkyti Endokrininių preparatų gamyklą. Būdamas specializacijoje Vokietijoje, namo grįžau su lagaminu idėjų ir ketinimo protokolu, kurį pasirašė „Shering“ firmos vadovai. Savo nuostabai Lietuvoje dėl to susilaukiau aibės nemalonumų. Nepasinaudojau Gėtės mintimi: „Ką galite padaryti ir dar tik svajojate – pradėkite daryti“. O, aš to nepadariau.

K. Roalsas pasakė: „Principai žmonėms yra tas pats, kaip šaknys medžiams. Medžiai be šaknų virsta, juos daužo vėjai. Žmonės be principų griūva, kai juos papurto gyvenimo audros. Reikėjo tik kartą nusileisti savo principams ir mane pargriovė. Gyvenime yra būtina nuteikti žmones permainoms. Tokius darbus esu atlikęs „Sanite“, kur žinojau kiekvieno vadovo galimybes, o bendraudamas su darbininkais išklaudydavau jų pasiūlymus, jų poreikius, o vėliau stengiausi pašalinti tai, kas trukdė darbui.

Gyvenime nuoširdus klausymasis yra didžiausia dovana. Daugiau kaip devyniasdešimt procentų verslininkų po kelių sekundžių užmiršta pavardę žmogaus, su kuriuo buvo supažindintas. Mes pirmiausia apžiūrime žmogų, o išgirsto vardo nepaimame domėn. Žmogus sugeba išgirsti per minutę penkis šimtus žodžių, o sugeba išstarti tik šimtą, ar šimtą dvidešimt penkis. Likusį laiką protas užpildo susidomėjimu. Todėl reikia visada kantriai klausytis pašnekovo, stengtis jį suprasti. Per savo darbo metus esu pastebėjęs, kad kai išklausi darbuotojo pasiūlymą, tuo pečiu pakeli jo dvasinę būseną, padidini jo pasitikėjimą savo jėgomis. Pašnekovui malonu, kai užsirašai jo pasakytas mintis. Labai svarbu tesėti duotus pažadus. Dar V. Džeimsas sakė: „Svarbiausia žmogui būti įvertintam“. Mandagumas, atidumas, pagarba – štai ko reikia kiekvienam iš mūsų. Būk malonus žmonėms, kuriems vadovauji, parodyk dėmesį savo pavaldiniams. Darbuotojas nori tokio vadovo, kuris gerbtų jį kaip žmogų. Negalima ignoruoti darbuotojų interesų, reikia skleisti nors mažučius rūpesčio ženklus. Lankydamasis gamyboje visada bendravau su darbininkais, nepamiršdavau pasveikinti įvairiomis progomis. Didelis džiaugsmas, kai pavaldiniai tiki tavimi. Be abejo, svarbu deramai atlyginti už atliktus darbus. Bendravimo metu patvirtinami tarpusavio santykiai, sudominti žmonės tampa aktyvesni. Gerai, kai darbuotojai supranta, kad tau rūpi jų interesai. Visada darbuotojai vertina principingą, sąžiningą ir drąsų vadovą. Yra sakoma, kad bus sėkmė, jei eisi pas žmones, gyvensi tarp jų, mokysies iš jų, mylėsi juos. Efektyvus pokalbiai prasideda nuo to, ką žmogus sugeba. Kartojau, svarbu juos išklausti, nepertraukti jų kalbos.

Svarbūs vadovavimo principai – atlygis ir pripažinimas. Bet dažnai gyvenime būna taip, kad gauni daugiau negu dovanoji. Pastoviai turi būti skatinami žmonės už gerus darbus. Tibeto patarlė sako: „Kad jeigu iškęsi vieną pykčio akimirka, išvengsi šimto dienų sielvarto“. Pagyrimas, geras, malonus žodis nieko nekainuoja, tik reikia laiku jį išstarti. Labai gerai kai būna asmens įvertinimas. Nuo elgesio su savo darbuotojais, priklauso ir darbuotojų elgesys su tavimi. Ieškoti nepriekaištingai dirbančių žmonių, parodyti pripažinimą. Įvertinti. Žmonės matydami teigiamus

pokyčius džiaugiasi. Todėl labai svarbu, kad pagyrimas būtų konkretus, savalaikis, viešas. Kai kalbėdamas išstari žmogaus vardą, tai jam maloniausia. Su pagyrimais negalima ir persistengti.

Kinų išminčius Konfucijus rašė: „Duok žmogui žuvį ir tu pasotinsi jį vienai dienai. Išmokyk žmogų žvejoti ir tu pasotinsi jį visam gyvenimui“. Stengiausi taip ir gyventi, jei sutikdavau gabų norinti dirbti, visada sudarydavau palankias sąlygas.

Sakoma, protas, kaip ir širdis, linksta ten, kur jį brangina. Tiek „Sanite“ tiek ir kitose gamyklose buvo vertinami gabūs ir protingi darbuotojai. Vienas tokių buvo R. Noreika. Tai mokslininkas, pedagogas, geras draugas. Ilgus metus dirbo mokslinį-tiriamąjį darbą Endokrininių preparatų gamykloje. Per darbo metus pateikė daug racionalizatorių pasiūlymų, yra keletas išradimų ir patentų autorius.

Be mokslinio, pedagoginio darbo daktaras R. Noreika buvo aktyvus visuomenininkas, skaitė mokslinius pranešimus, buvo daugelio konferencijų organizatorius ir dalyvis. Ypač R. Noreika pasireiškė „Sanito“ bazėje įkurtoje mokslinėje laboratorijoje, jos vadovo pareigose, jam vadovaujant buvo sukurta ir išnagrinėti technologiniai preparatų gamybos sprendimai. Buvo paruošti sintezės ir gatavų vaistų formų reglamentai, kontrolės tyrimo būdai. Labai efektyvūs R. Noreikos išradimai: membraninių filtrų sukūrimas, prolanguoto veikimo tablečių gamyba.

Jei esi lyderis, tai esi ir mokytojas bei auklėtojas. Neši moralinę atsakomybę už visų gamyklų, visų dirbančiuosius. Einšteinas yra pasakęs: „Rimtų problemų neišspręsimė, jei mąstysime taip kaip anksčiau, kai jos kilo“. Visą savo sąmoningą gyvenimą stengiausi ieškoti naujovių, mąstyti naujoviškai, būti atviru, lanksčiu, derinausi prie gyvenimo pokyčių. Teko prisitaikyti prie aplinkos, nugalėti pasitaikančias kliūtytas.

Gerai supratau aplinkos dėsnį, kuris sako, kad sėklos sudygsta tik esant palankioms sąlygoms, tai yra tam tikrai temperatūrai ir drėgmei. Žmonėms reikia intelektualios dirvos, atlyginimo ir proto lavinimo. Baimės priešnuodis – žinios, jų reikia trokšti, būtina sukurti tam aplinką. Vykstant pokyčiams, vyksta pažanga ir tobulėjimas. Pokyčiai yra geriausi žmonių draugai. Romėnų filosofas M. Aurelijus rašė: „Atkreipkite dėmesį, kad viskas aplinkui yra pokyčių rezultatas. Gamtai patinka keisti egzistuojančias formas panašiomis“. Gamtos dėsniai, tai gyvybės egzistavimo dėsniai. Esu pastebėjęs kaip keitėsi žmonės, kai skatindavau darbuotojus kurti geriau ir sparčiau, kelti jų meistriškumą.

B. Franklinas yra pasakęs: „Supilk centus iš savo pinigines į savo smegeninę ir tavo smegeninė į tavo pinigines ims pilti dolerius“. Tokias ir panašias mintis įvertindamas, stengiausi žinias pritaikyti gyvenime. Yra dėsnis „Ką pasėsi, tą ir pjausi“. Sėkmės variklis tai idėja. B. Dizraelis: „Maitink protą tik didelėmis mintimis. Paprastai negatyvus mąstymas baigiasi laidotuvių laužu, kuris degina gyvuosius. Norint žengti pirmyn, reikia vengti destruktivių minčių“. Stengiausi maitinti save ir kitus didelėmis mintimis, daug

jų pavyko įgyvendinti, o kai kurios taip ir liko popieriuje, nerado palaikymo ir kolegų pritarimo.

Skaitau kažkada užrašytas žymių žmonių mintis ir prisimenu kaip gyvenau, ką patyriau. Anglų istorikas ir bažnyčios veikėjas T. Fuleris rašė: „Kaltindamas blogus laikus, kaltini save...“. Taip, buvo mano gyvenime įvairių laikotarpių. Vieni jų geresni, kitų nenoriu prisiminti, bet reikia. Reikėjo reaguoti į visus įvykius aktyviai. Ugdžiau savyje vidinę drausmę, kad pasikeitus situacijai mokėčiau ir žinočiau kaip elgtis. Visur siekiau pažangos. Norėjau, kad mano bendradarbiai būtų kompetentingi. Tai man pavyko įgyvendinti „Sanite“. Sukomplektavau vadovaujančių specialistų ratą, kurie žvelgė pozityviai, patariau to jiems siekti, tuo pačiu ir gauti naudos. Daugelį kartų teko transformuoti savo vadybinį stilių. Gyvenime svarbiausia veltui nešvaistyti laiko, o susitelkti tikslo siekimui. Pastoviai siekiau rezultatų, visada turėjau laiko savo kolegoms ir draugams. Mano darbų sėkmė buvo ir todėl, kad dirbdamas daugiausia skirdavau dėmesio vertingiems dalykams. Manęs nedomino marksizmas-leninizmas, tačiau ampulių gamyba ir jų fasavimas buvo mano dėmesio centre. Savo ir kolegų supratimo dėka, drauge su bendraminčiais įgyvendinau beveik visus savo siekius. Taip ir dirbom vieni kitus paremdami ir paskatindami. Juk gamykloje dirbo ištisos šeimos.

Apie vieną iš jų noriu parašyti. Tai Rita ir Kazys Pleškiai. Darbą „Sanite“ jie pradėjo 1963 metais eiliniaus specialistais. Vėliau gabi ir darbšti Rita tapo naujai pastatyti ampulių cecho vyr. meistre, o Kazys, kietas žemaitis, techninės kontrolės skyriuje analitiku

Tiek Ritos, tiek Kazio pareigos buvo atsakingos. Rita ruošė įvairių profesijų darbuotojas: tirpalų pilstytojas, ampulių plovėjas, tikrintojas ir ampulių užlydytojas. Jos vadovaujamas kolektyvas siekė gerų gamybinių rezultatų ir niekada jos bare nebuvo nesusipratimų. Kazys kilo karjeros laiptais, kaip geras ir sąžiningas darbuotojas pelnė dirbančiųjų simpatijas. Jo darbas ir pastangos buvo pastebėtos – jis tapo direktoriaus pavaduotojų kokybės klausimams. Reiklumo ir sumanumo dėka „Sanitas“ buvo pirmaujanti gamykla visoje Sovietų Sąjungoje. Ampulių eksportas siekė kasmet 40 milijonų ampulių. Tai irgi nemažas Kazio nuopelnas. Didelis džiaugsmas buvo, kad „Sanito“ kolektyvas negaudavo reklamacijų dėl produkcijos kokybės. „Sanite“ buvo rengiamos mokslinės konferencijos kokybės klausimais. Štai tokie Rita ir Kazys Pleškiai.

Mūsų gyvenimas prasideda ginimu ir baigiasi mirtimi. Asmeninė drausmė yra gyvenimo pagrindas. Didžiausi mūsų vyksta mūsų viduje. Esu įsitikinęs, kad negalima dėmesio išsklaidyti. Kai griebiamasi daugelio darbų su daug žmonių, dažnai tie darbai nepadaro. Išminties motina – apmąstymas. Visada ir visur reikia nagrinėti savo veiklą, reikia nekartoti klaidų ir nuolat tobulėti.

Išminčiai sako: „Kad ir kiek gyventum, mokykis“. Man svarbu buvo kiekvienos dienos darbo rezultatai.

Dienos bėga greit, kaip ir kiekvieno gyvenimas, Branginti kiekvieną dieną yra būtina. Savo gyvenime neturėjau tikslo pranokti kitus, bet norėjau pranokti save. Senovės indų patarlė sako, kad įkoptami į kalną, mes įveikiame ne kalną, o save. Taip ir aš kopiu į kalnus, didesnius ir mažesnius ir kiekvieną kartą stengiausi nugalėti save.

Gėtė sakė: „Prieš ką nors padarydamas, privalai pats būti kas nors“. Todėl savo asmeniniu pavyzdžiu skatinau mokytis ir tobulėti visus savo kolegas. Dalyvavimas konferencijose, stažuotės, komandiruotės ir tobulinimosi kursai buvo beveik privalomi visiems.

Tobulinti save patį yra didelis meistriškumas. Supratau, kad mokytis reikia visą gyvenimą, taip ir dariau, stengiausi ir man daug kas pasisekė. Taip daryti skatinu savo vaikus ir anūkus. Tikiuosi, kad savo asmeniniu pavyzdžiu padėju jiems.

Sportuoti buvau pratęs nuo Jaunų dienų. Jau gimnazijoje įvairiose sporto šakose pasiekdavau neblogų rezultatų. Turiu ir šiandien neblogą sportinę formą, nepamirštu mankštos ir dviračio, nors nereguliariai, bet sportuoju, daug vaikštau. Maudymosi sezoną pradedu anksti pavasarį ir baigiu vėlai rudenį. Stengiausi nepiktnaudžiauti alkoholiu ir nikotinu. Viena valanda mankštos, sakoma, prailgina gyvenimą trimis valandomis. Didelį dėmesį skiriu maisto kokybei, nes nuo jo priklauso minčių kokybė.

Buvau įpratęs anksti keltis, šis įprotis liko iki šių dienų. Dieną pradedu visada gera nuotaika, stengiuosi ją tokią išlaikyti visą dieną. T. Edisonas, virš tūkstančio išradimų autorius, rašė: „Miegas yra kaip narkotikas, suvartosi jo per daug vienu metu – busi apdujęs, prarasi laiką, energiją ir galimybes. Daugelis žmonių nesikelia anksti, nes nežino ką daryti su atsiradusiu laiku, ką veikti. Reikia nepamiršti, kad yra glaudus ryšys tarp tavo energijos ir tikslo.

Manau, kad reikia kuo dažniau juoktis, labai mylėti, pelnyti protingų žmonių pagarbą, užsitarnauti sąžiningų kritikų pripažinimą, vertinti grožį, atiduoti kitiems save ir pasaulį palikti truputį geresnį. Svarbu žinoti, kad nors vienai būtybei buvo lengviau dėl to, jog gyvenai – tai būtinas gyvenimo tikslas.

Mano gyvenime dominavo lozungas: „Matyk ką mato visi, mąstytk kaip nemąsto nei vienas, prisimink išmintingus pamokymus kiekvieną dieną, paskaityk ką nors, ko niekas neskaito, kiekvieną dieną pagalvok apie ką nors tokio, apie ką niekas daugiau ir negalvoja“. Blogai, jei protas yra tik bendrus visumos dalelė. Man norėjosi nebūtinai būti laimingu, bet norėjau būti naudingu, atsakingu ir kuriančiu. Yra sakoma, kad tikras palikimas, tai ne gera nuomonė, o geri darbai, žmogiškumo realizavimas.

Atrodo, gyvenimą pragyvenau tikslingai.

Henrikas Dudėnas

ISPANIJOS FARMACIJOS MUZIEJUS MADRIDE

Museo de la Farmacia Hispana

Grupė Lietuvos vaistininkų drauge su vaistininkų iš Čikagos Juozu Kalvaičiu kovo mėnesį aplankė Madride esantį Ispanijos farmacijos muziejų. Jis įsikūręs universiteto miestelyje Farmacijos fakulteto patalpose.

Ekspонатų skaičiumi tai pats didžiausias farmacijos muziejus šalyje. Surinkti ekspонатai yra Farmacijos fakulteto nuosavybė.

Muziejus buvo pradėtas kurti 20 a. pradžioje. Rafaelio Folch Andrea iniciatyva. Ekspонатus priglaudė Farmacijos fakulteto patalpose. Pastačius naują universiteto miestelį 1944 m. ekspонатai buvo perkelti į naujas patalas. Oficialus muziejaus atidarymas įvyko 1951 m. ir buvo pašvęstas Guillermo Folch Jou jubiliejui. Galutinai muziejaus valdymo procesas buvo užbaigtas 1985 m. Būdamas muziejaus direktoriumi Guillermo Folch ypač rūpinosi ekspонатų gausinimu. Tuo metu buvo gauti baldai ir įranga iš baroko stiliaus ligoninės vaistinės iš Astorga miesto, buvo atlikta arabų vaistinės reprodukcija, atkelta neogotikos stiliaus vaistinės įranga iš Madrido Santa Domingo aikštės. Po buvusio direktoriaus mirties vadovauti muziejui ėmėsi Farmacijos istorijos katedros darbuotojas Francisco Javier Puerto Sarmiento. Tuo metu Farmacijos fakulteto dekanas buvo prof. Benito del Castillo, kuris ilga laiką rūpinosi muziejaus plitimu. Muziejus pasipildė ekspонатais iš antikinių vaistinių iš Segovijos ir Valladolido.

Apibūdinant šio farmacijos muziejaus patalpas ir ekspонатus reikia pažymėti atkurtas ispanų-arabų vaistines iš 14 a. Įspūdingai atrodo 16 a. alchemijos laboratorija, kurioje ekspонуojami senieji cheminiai junginiai, distiliavimo aparatai, retortos, presai, gyvulinės žaliavos.

Preciziškai atlikta ligoninės vaistinės iš Toledo rekonstrukcija. Ji atspindi 17 a. vaistinės interjerą, kurį puošia dekoruoti mediniai stalčiai vaistinės žaliavoms laikyti.

Kita ligoninės vaistinė buvo perkelta į muziejų 1953 m. iš Leono miesto. Tai baroko stiliaus baldai

ir keramikos indai, papuošti įvairių religinių ordinų heraldikos piešiniais.

Vertingas yra 18 a. Katalonijos vaistinės interjeras. Gibert šeimos keletą kartų puoselėta vaistinė 1903 m. nustojo aptarnauti gyventojus ir 1948 m. buvo perduota muziejui. Kita 1889 m. rekonstruota vaistinė perkelta iš Segovijos. Joje ekspонуojami ne tik vertingi to meto vaistų gamybos indai ir prietaisai, bet ir senėji vaistai.

Bellogino šeimos vaistinė iš Valladolido atspindi įvairių veiklos periodu nuo 1779 iki 1839 m. Įspūdingai atrodo vaistininko Luis Maeso vaistinė, su būdingais 19 a. dekoracijomis buvo perkelta į muziejų iš Madrido Santa Domingo aikštės. Ji išsiskiria gausia porceliano indų kolekcija.

Vertinant muziejaus ekspонатus būtina pažymėti gausias prancūzų, italų, olandų manufaktūrų keramikos ir porceliano kolekcijas. Skaitlingi yra laboratorinio stiklo ir prietaisų rinkiniai. Gausios yra mikroskopų, poliarimetrų, kolorimetrų, svarstyklių, grūstuvų, kurių amžius nuo 16 iki 20 a., kolekcijos.

Medikamentų kolekcijas apima vaistinėse gamintus ir pramoninės gamybos vaistus. Paslaptingi jų pavadinimai, egzotinės žaliavos, estetiškos pakuotės palieka neišdildomą įspūdį apie vaistų kelią nuo viduramžių iki 20 amžiaus.

Taigi, vaistininkams keliaujantiems į Madridą rekomenduojame aplankyti šį nuostabu farmacijos istorijos muziejų, kurį galima rasti:

Cindad Universitario, 28040 Madrid
Facultad de Farmacia, Plaza de Ramon y Cajal

Autobusai: G, I, U, 82, 132;

Metro: Ciudad Universitaria, Linea 6

Geriausia susitarti iš anksto:

el. paštas: museofar@farm.ucm.es

tel. +34 913 94 1797

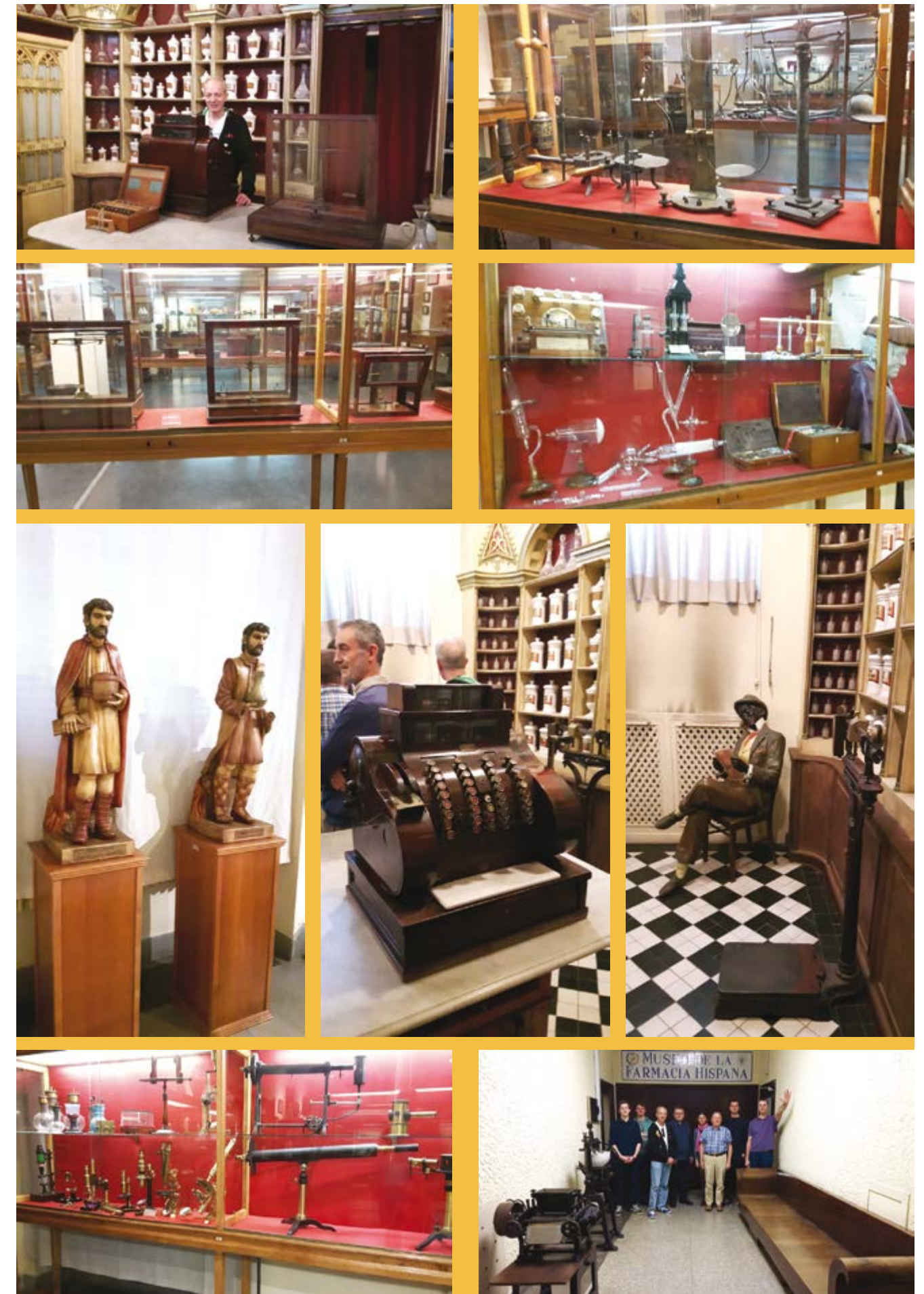
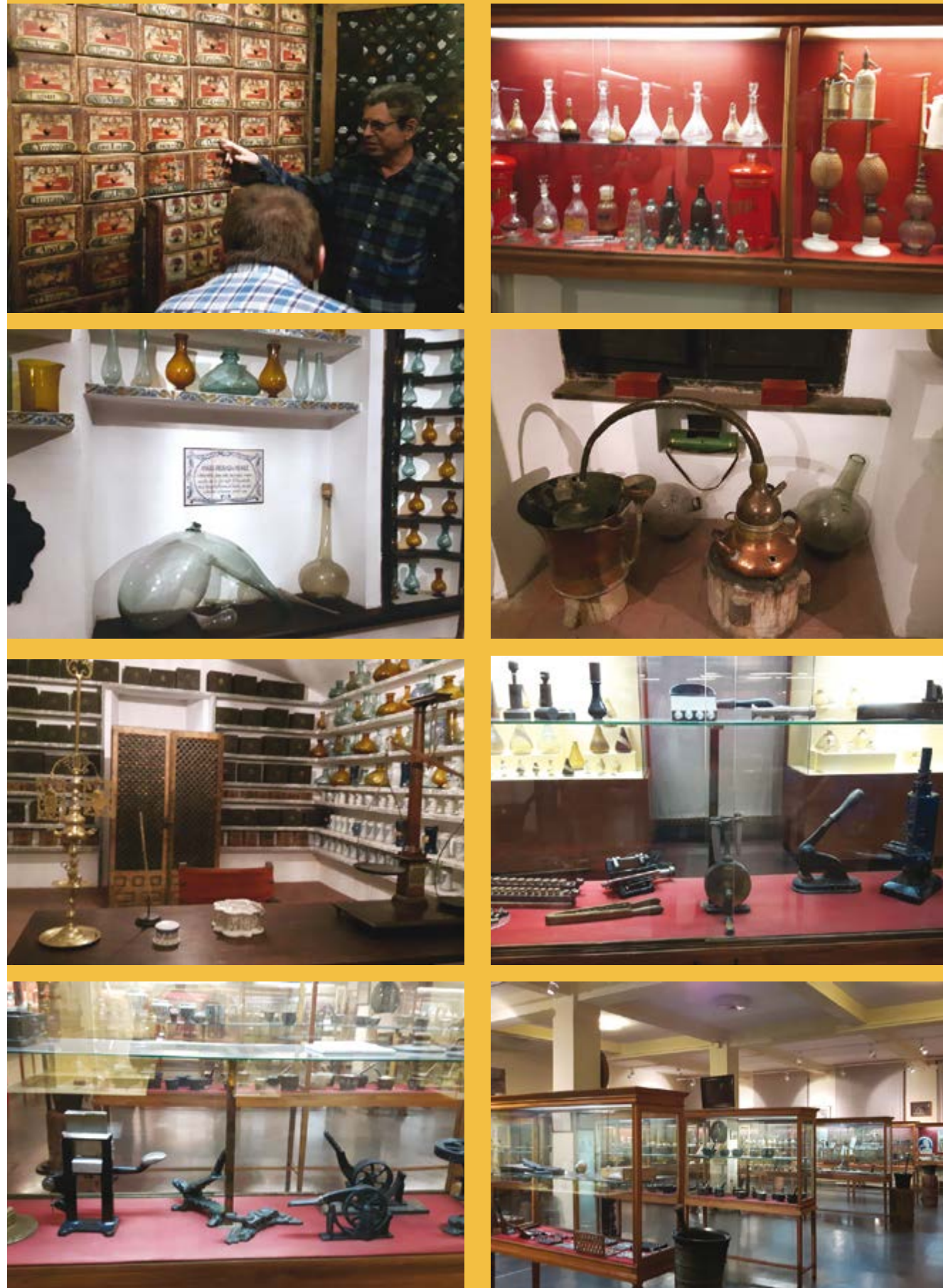
Dėkojame muziejaus darbuotojams už galimybę pamatyti Ispanijos farmacijos praeitį...

ISPANIJOS FARMACIJOS MUZIEJUS MADRIDE

ISPANIJOS FARMACIJOS MUZIEJUS MADRIDE

76th FIP World Congress of Pharmacy and Pharmaceutical Sciences

Buenos Aires, Argentina
28 August -
1 September 2016

Reducing the global
burden of disease –
Rising to the challenge

First Announcement

BUENOS AIRES 2016
FIP WORLD CONGRESS
28 August - 1 September

Lietuvos farmacijos sąjunga (LFS) organizuoja vaistininę išvyką į Tarptautinės farmacijos federacijos (FIP) Farmacijos mokslų ir praktikos **76-įjį Pasaulinį kongresą, kuris vyks Buenos Airose (Argentina),** 2016 m. rugpjūčio 28 d. - rugsėjo 1 d.

Jo šūkis „**Mažindami globalinę ligų naštą - siekime iššūkio**“.

LFS kviečia kolegas iš anksto planuoti komandiruotę arba vykti atostogų metu kelti savo profesinę kvalifikaciją šiame tarptautiniame forume. Kongreso dalyviams bus įteikti pažymėjimai, įvertinant kiekvieną dalyvavimo kongrese darbo dieną 9 val.

Dėl išsamesnės informacijos prašome kreiptis į LFS būstinę el. paštu: LFSpharm@takas.lt, www.lfsajunga.lt arba mob. tel. 868714474.